

HE 13/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa. Lakia sovellettaisiin Puolustusvoimien suorittamaan ja Puolustusvoimien lukuun suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn ja siihen ehdotetaan keskitettäväksi henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely muista puolustushallinnon laeista. Esitys liittyy Suomen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen, jonka taustalla on Euroopan unionin tietosuojaa koskeva sääntely.

Esitykseen sisältyy lisäksi ehdotukset laeiksi asevelvollisuuslain, sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain, puolustusvoimista annetun lain, aluevalvontalain, sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain, sekä terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta. Mainituissa laeissa olevat henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset siirrettäisiin ehdotettuun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin. Lisäksi esitykseen sisältyy ehdotukset laeiksi vapaaehtoisesta maanpuoluksesta annetun lain ja turvallisuus selvityslain muuttamisesta.

Lait ovat tarkoitettu tulemaan voimaan 6 päivänä toukokuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	4
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	4
2.1.1 Johdanto.....	4
2.1.2 Yleinen henkilötietolaki.....	5
2.1.3 Erityissäätely puolustusministeriön hallinnonalan laeissa.....	6
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	9
2.2.1. EU:n tietosuojauudistus.....	9
2.2.2. Ulkomaiden lainsäädäntö.....	14
2.3 Nykytilan arviointi.....	15
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	16
3.1 Tavoitteet.....	16
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	17
3.2.1 Keskitetty tai hajautettu henkilötietosäätely.....	17
3.2.2 Henkilötietosäätelyn yleinen osa.....	17
3.2.3 Rekisterien tietosisältöjä koskevan säätelyn yksityiskohtaisuus.....	18
3.2.4 Rekisteri-, käyttötarkoitus- tai tietojärjestelmäperusteinen säätely.....	18
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	19
3.3.1 Henkilötietosäännösten keskittäminen yhteen lakiin.....	19
3.3.2 Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön.....	19
3.3.3 Rekisterinpidon keskittäminen pääesikunnalle.....	21
3.3.4 Rekisteriperusteinen säätelytekniikka.....	21
3.3.5 Rekisterien tietosisältöjen säätely.....	21
3.3.6 Henkilötietojen luovutettavuutta ja tiedonsaantia koskeva säätely.....	22
3.3.7 Henkilötietojen käsittely sotilastiedustelussa.....	22
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	23
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	23
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	23
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	24
5 ASIAN VALMISTELU.....	24
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	24
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	24
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	26
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	27
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	27
1.1 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa.....	27
1 luku. Yleiset säännökset.....	27
2 luku. Puolustusvoimien henkilörekisterit.....	29
3 luku. Henkilötietojen käsittely.....	40
4 luku. Henkilötietojen luovuttaminen ja tiedonsaantioikeudet.....	45
5 luku. Henkilötietojen poistaminen Puolustusvoimien henkilörekistereistä.....	51
1.2 Asevelvollisuuslaki.....	55
10 luku. Henkilötietojen käsittely ja tiedonantovelvollisuus.....	55

HE 13/2018 vp

1.3	Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta	55
1.4	Laki puolustusvoimista	56
1.5	Aluevalvontalaki	57
1.6	Laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa	57
1.7	Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta	57
1.8	Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa	59
1.9	Turvallisuusselvityslaki	59
2	VOIMAANTULO	59
3	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	59
LAKIEHDOTUKSET		62
	Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa	62
	Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta	80
	Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain muuttamisesta	81
	Laki puolustusvoimista annetun lain 16 ja 17 §:n muuttamisesta	82
	Laki aluevalvontalain muuttamisesta	83
	Laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta	84
	Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta	85
	Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 9 a §:n muuttamisesta	87
	Laki turvallisuusselvityslain 25 §:n muuttamisesta	88
LIITTEET		89
RINNAKKAISTEKSTIT		89
	Laki asevelvollisuuslain muuttamisesta	89
	Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain muuttamisesta	99
	Laki puolustusvoimista annetun lain 16 ja 17 §:n muuttamisesta	102
	Laki aluevalvontalain muuttamisesta	104
	Laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta	106
	Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta	121
	Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 9 a §:n muuttamisesta	124
	Laki turvallisuusselvityslain 25 §:n muuttamisesta	125

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Esityksen tarkoituksena on säätää uusi henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettu laki. Lakiin koottaisiin Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset puolustushallinnon toimivaltuuslaeista. Lain tarkoituksena on varmistaa, että perustuslain 10 §:n 1 momentin vaatimus säätää henkilötietojen suojasta täyttyy asianmukaisesti Puolustusvoimien toiminnassa.

Esitys liittyy Suomen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistukseen. Uudistuksen taustalla on Euroopan unionin antama asetus (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus tai EU:n tietosuoja-asetus) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/680 luonnollisten henkilöiden suojelusta toimivaltaisten viranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikosten ennalta estämistä, tutkimista, paljastamista tai rikoksiin liittyviä syytöitä tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja neuvoston puitepäätöksen 2008/977/YOS kumoamisesta (jäljempänä rikosasioiden tietosuojadirektiivi). Yleistä tietosuoja-asetusta ja rikosasioiden tietosuojadirektiiviä aletaan soveltaa toukokuusta 2018 alkaen. Uudistuksen yhteydessä on ehdotettu kumottavaksi vuodesta 1999 asti kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn Suomessa sovellettu yleinen henkilötietolaki (523/1999). Yleisen tietosuoja-asetuksen rinnalla sovellettaisiin ehdotettua yleistä tietosuojalakia (HE 9/2018 vp).

Ehdotetun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain rinnalla sovellettaisiin tietosuojalainsäädännön yleisenä osana ehdotettua henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia. Näiden lakien muodostaman kokonaisuuden soveltamisalalla ei sovellettaisi lainkaan EU:n tietosuoja-asetusta eikä ehdotettua yleistä tietosuojalakia.

Esitykseen sisältyy lisäksi ehdotus vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lain (556/2007) muuttamiseksi. Lakiehdotuksella yhdenmukaistettaisiin Maanpuolustuskoulutusyhdistystä velvoittava henkilötietosäätely ehdotetun Puolustusvoimia koskevan sääntelyn kanssa ja varmistettaisiin samalla sujuva tiedonvaihto Puolustusvoimien ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kesken. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin lisäksi yleistä tietosuoja-asetusta ja ehdotettua yleistä tietosuojalakia.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Johdanto

Yksityiselämän suojasta säädetään perustuslain 10 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Yksityiselämän suojasta on perinteisesti johtunut valtiolle velvollisuus niin itse pidettyä loukkaamasta kansalaisten yksityiselämää kuin myös aktiivisesti toimia yksityiselämän loukkauksia vastaan. Yksityiselämän suojan lähtökohdiana on yksilön oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten tai muiden ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista hänen yksityiselämäänsä.

Henkilötietojen käsittelyn yleislakina sovelletaan henkilötietolakia (523/1999), jolla on saatettu henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö vastaamaan yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta annettua tietosuojadirektiiviä (95/46/EY, jäljempänä henkilötietodirektiivi). Lisäksi henkilötietolain valmistelussa otettiin huomioon vuonna 1995 voimaan tulleet hallitusmuodon perusoikeussäännöksiä koskeva uudistus.

Henkilötietolain lisäksi Suomessa on voimassa runsaasti henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityislainsäädäntöä. Puolustusministeriön hallinnonalalla henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityissääntelyä on tällä hetkellä asevelvollisuuslaissa (1438/2007), puolustusvoimista annetussa laissa (551/2007), sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014), aluevalvontalaissa (755/2000) ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006). Lisäksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa on säännöksiä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen suorittamasta henkilötietojen käsittelystä.

2.1.2 Yleinen henkilötietolaki

Henkilötietolailla on pantu täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 95/46/EY, annettu 24 päivänä lokakuuta 1995, yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta (jäljempänä henkilötietodirektiivi), jonka soveltamisalan ulkopuolelle on rajattu tilanteet, joissa henkilötietojen käsittelyä suoritetaan toiminnassa, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Henkilötietodirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle jää siten muun muassa henkilötietojen käsittely, joka koskee yleistä turvallisuutta, puolustusta ja valtion turvallisuutta. Henkilötietolakia sovelletaan kuitenkin kansallisen ratkaisun johdosta myös kaikkeen sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka ei kuulu direktiivin soveltamisalaan.

Henkilötietolakia sovelletaan henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn. Lakia sovelletaan myös muuhun henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa henkilörekiisteri tai sen osa. Henkilötietolain 3 §:ssä määritetään lain keskeisiä käsitteitä. Pykälän 1 kohdan mukaisesti henkilötiedolla tarkoitetaan kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi. Henkilötietojen käsittelyllä puolestaan tarkoitetaan kaikkia henkilötietoihin kohdistuvia toimenpiteitä.

Henkilötietolain 8 §:ssä säädetään henkilötietojen käsittelyn yleisistä edellytyksistä. Jonkin pykälässä mainituista edellytyksistä on täytyttävä, jotta henkilötietojen käsittely on sallittua. Arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn osalta tämän lisäksi myös jonkin 12 §:ssä säädetystä edellytyksistä tulee täytyttävä.

Henkilötietolain 2 luvussa säädetään henkilötietojen käsittelyssä noudatettavista periaatteista. Luvun mukaisesti rekisterinpitäjän on toimittava henkilötietojen käsittelyssä huolellisesti, tietojen käsittelyn on oltava perusteltua rekisterinpitäjän toiminnan kannalta, käsiteltävien henkilötietojen tulee olla määritellyn henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia, eikä virheellisiä, epätäydellisiä tai vanhentuneita henkilötietoja saa käsitellä.

Arkaluontoisten henkilötietojen käsittely on kielletty henkilötietolaissa tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta. Arkaluontoisina henkilötietoina pidetään henkilötietoja, jotka kuvaavat tai on tarkoitettu kuvaamaan muun muassa rotua tai etnistä alkuperää sekä rikollista tekoa, rangaistusta tai muuta rikoksen seuraamusta. Henkilötietolain 4 luvussa säädetään henkilötietojen käsittelystä erityistä tarkoitusta varten. Tällaisena erityisenä tarkoituksena pidetään muun muassa

assa henkilötietojen käsittelyä historiallista tai tieteellistä tutkimusta varten sekä tilastotarkoituksia varten.

Henkilötietolain 5 luvussa säädetään henkilötietojen luovuttamisesta Euroopan unionin ulkopuolelle. Tällaisen siirron yleisenä edellytyksenä on, että kyseisessä maassa taataan tietosuojan riittävä taso. Tietosuojan tason riittävyys on arvioitava ottaen huomioon tietojen luonne, suunnitellun käsittelyn tarkoitus ja kestoaika, alkuperämaa ja lopullinen kohde, asianomaisessa maassa voimassa olevat yleiset ja alakohtaiset oikeussäännöt sekä käytäntösäännöt ja noudatettavat turvatoimet. Siten riittävältä tasolta ei vaadita esimerkiksi henkilötietolain mukaista tasoa. Tästä yleisestä edellytyksestä on mahdollisuus poiketa 23 §:n mukaisin perustein.

Henkilötietolain 6 luvussa säädetään rekisteröidyn oikeuksista. Luku sisältää sääntelyä muun muassa rekisteröidyn oikeudesta saada tietoa henkilötietojensa käsittelystä, tarkastusoikeudesta, oikeudesta tiedon korjaamiseen sekä oikeudesta kieltää rekisterinpitäjää käsittelemästä rekisteröidyn henkilötietoja tiettyihin tarkoituksiin.

Henkilötietolain 7 luvussa säädetään tietoturvallisuudesta ja tietojen säilytyksestä. Rekisterinpitäjän tulee tietojen suojaamisessa ottaa huomioon käytettävissä olevat tekniset mahdollisuudet, toimenpiteiden aiheuttamat kustannukset, käsiteltävien tietojen laatu, määrä ja ikä sekä käsittelyn merkitys yksityisyyden suojan kannalta. Viranomaisten toimintaan liittyvän rekisterin säilyttämiseen sovelletaan arkistolakia (831/1994). Henkilötietolain 35 §:ssä puolestaan säädetään henkilötietojen siirrosta arkistoon. Arkistolaitoksella tässä pykälässä tarkoitetaan Kansallisarkistoa.

Henkilötietolain 9 luvussa tietosuojaviranomaisten tehtävät on osoitettu tietosuojavaltuutetulle ja tietosuojalautakunnalle. Niiden tehtävistä säädetään henkilötietolain lisäksi tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta annetussa laissa (389/1994) sekä tietosuojalautakunnasta ja tietosuojavaltuutetusta annetussa asetuksessa (432/1994). Tietosuojavaltuutetun ensisijaisena tehtävä on toimia ohjaavana ja neuvovana viranomaisena. Tietosuojalautakunnan tehtäviin kuuluvat ennen kaikkea henkilötietolaissa määritellyt lupa- ja määräyspäätökset.

Henkilötietolain 48 § sisältää rangaistussäännökset. Pykälällä täytetään henkilötietodirektiivin 24 artiklassa jäsenmaille asetettua velvollisuutta määrittellä sanktiot, joita sovelletaan direktiivin mukaisesti säädettyjen säännösten rikkomistapauksissa. Tietosuojaviranomaisten valtuudet eivät käsitä hallinnollisten sakkojen määräämistä tai muita rangaistuksenomaisia hallinnollisia seuraamuksia.

2.1.3 Erytysääntely puolustusministeriön hallinnonalan laeissa

Henkilötietolain 2 §:n 1 momentin mukaan henkilötietolakia on sovellettava, jollei muulla laissa säädetä toisin. Puolustushallinnon alalla useissa laeissa on henkilötietolakia täydentävää sääntelyä ja joissain kohdin tällaisella erityisääntelyllä on poikettu henkilötietolain mukaisesta sääntelystä. Näitä erityislakeja sovelletaan siten henkilötietolain rinnalla ja osittain henkilötietolain sijaan.

Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 11 luvussa säädetään lain soveltamisalalla ylläpidettävistä henkilörekistereistä. Lain soveltamisalalla ylläpidettävistä pysyvistä henkilörekistereistä sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmä ja kurinpitotarkastusrekisteri liittyvät sotilaskurinpitotietojen hoitamiseen ja turvallisuustietorekisteri rikosten ennalta estämiseen ja selvittämiseen. Rikosten ennalta estämiseen ja selvittämiseen liittyvien tehtävien hoitamista varten on lisäksi mahdollista perustaa myös tilapäisiä henkilörekistereitä.

Sotilaskurinpitoasioiden hoitamiseen liittyviä henkilörekistereitä ovat sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmä ja kurinpitotarkaisurekisteri. Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 106 §:ssä säädetään sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmästä, jota ylläpidetään Puolustusvoimien esitutkintatehtävien hoitamista varten. Pykälässä säädetään rekisterin käyttötarkoituksesta, rekisterinpitäjästä ja rekisterin sallitusta tietosisällöstä. Lisäksi lain 107 §:ssä säädetään sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän käyttöoikeudesta. Kurinpitotarkaisurekisteristä säädetään vastaavasti lain 118 ja 119 §:ssä. Kurinpitotarkaisurekisteriä pidetään sotilaskurinpitomenettelyssä määrättävien kurinpitoasioiden ratkaisujen tallentamista ja valvontaa, aiempien kurinpitopäätösten selvittämistä ja rikos- ja seuraamustilastojen ylläpitämistä varten sekä tuomioistuimissa sotilasoikeudenkäyntiasiana käsitellyissä asioissa annettujen ratkaisujen mukaan lukien kurinpitotarkaisurekisterin tallentamiseksi. Henkilötietojen käsittelystä sotilaskurinpitoasioiden yhteydessä säädetään lisäksi lain 42 - 44 §:ssä (tiedonsaantioikeudet), 111 §:ssä (yksittäiseen tehtävään liittymättömien tietojen käsittely), 112 §:n 2 momentissa (salaisilla pakkokeinoilla saatujen ylimääräisten tietojen käsittely), 113 ja 114 §:ssä (tietojen luovuttaminen), 115 ja 120 §:ssä (tietojen poistaminen), 121 §:ssä (arkaluonteisten tietojen käsittely) sekä 122 §:ssä (tarkastusoikeus).

Rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen liittyvä henkilötietojen käsittely tapahtuu pääosin turvallisuustietorekisterissä, josta säädetään lain 108 ja 109 §:ssä. Turvallisuustietorekisteriin saadaan tallettaa tietoja, jotka ovat tarpeen lain 86 §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi. Mainitun säännöksen mukaan Puolustusvoimien rikosten ennalta estämisessä ja paljastamisessa huolehditaan sotilaallisen maanpuolustuksen alalla Suomeen kohdistuvaan tiedustelutoimintaan ja sotilaallisen maanpuolustuksen tarkoitusta vaarantavaan toimintaan liittyvien rikosten ennalta estämisestä ja paljastamisesta. Rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien tehtävien suorittamiseksi on lisäksi mahdollista perustaa tilapäisiä henkilörekistereitä lain 110 §:n mukaisesti. Henkilötietojen käsittelystä rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien tehtävien yhteydessä säädetään lisäksi lain 91 - 93 §:ssä (tiedonsaantioikeudet), 111 §:ssä (yksittäiseen tehtävään liittymättömien tietojen käsittely), 112 §:n 1 momentissa (salaisilla tiedonhankintakeinoilla saatujen ylimääräisten tietojen käsittely), 113 ja 114 §:ssä (tietojen luovuttaminen), 116 ja 117 §:ssä (tietojen poistaminen), 121 §:ssä (arkaluonteisten tietojen käsittely) sekä 122 ja 123 §:ssä (tarkastusoikeus ja sen rajoitukset).

Asevelvollisuuslaissa henkilötietoja koskeva sääntely on keskitetty lain 10 lukuun, joka sisältää asevelvollisrekisteriä koskevat säännökset. Asevelvollisrekisteri sisältää henkilötietoja lähes koko Suomen miespuolisesta väestöstä, naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen asepalveluksen suorittaneista ja muista Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa olevista henkilöistä. Asevelvollisten tietoja säilytetään rekisterissä varusmiespalveluksen jälkeen sen ajan, kun henkilö kuuluu reserviin tai varareserviin. Asevelvollisuuslain 91 §:n mukaisesti asevelvollisrekisteriä pidetään rekisteriin merkittyjen palveluskelppoisuuden määrittämistä ja palvelukseen määräämistä, kansallisen ja kansainvälisen koulutuksen ja palveluksen suunnittelua ja järjestämistä, ylentämistä ja palkitsemista sekä poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista ja varautumista varten. Lain 91 §:n 2 momentin mukaisesti rekisteriin voitaisiin lisäksi merkitä myös muiden kuin asevelvollisten tietoja, kun kyse on poikkeusolojen tehtävään sijoittamisesta tai liikekannallepanoon ja poikkeusolojen toimintaan varautumisesta.

Asevelvollisuuslain 93 §:n mukaan sotilasviranomaisen saa käsitellä asevelvollisrekisterissä olevia tietoja siinä laajuudessa kuin tiedot ovat tarpeen viranomaisen 91 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi. Tietojen, jotka koskevat asevelvollisen terveydentilaa, sairautta, vammaisuutta tai häneen kohdistettua hoitotoimenpidettä sekä tietoja epäillystä rikoksesta tai rangaistuksesta kohdalla tietojen, käsittely on rajoitettua.

Asevelvollisuuslain 94 §:ssä säädetään rekisterin tietosisällöstä ja 95 §:ssä asevelvollisen tiedonantovelvollisuudesta. Tiedonantovelvollisuuden rikkominen on kriminalisoitu lain 124 §:ssä. Tietojen poistamisesta asevelvollisrekisteristä säädetään lain 98 §:ssä. Lisäksi lain 10 luvussa säädetään tietojen saannista viranomaiselta, yhteisöltä ja yksittäiseltä henkilöltä sekä tietojen luovuttamisesta rekisteristä. Asevelvollisuuslaki ei sisällä yleistä tiedonsaantioikeutta koskevaa säännöstä asevelvollisuusasioiden hoitamista varten, vaan laissa on ainoastaan nimenomaisesti lueteltu ne tahot ja rekisterit, joista Puolustusvoimilla on oikeus saada tietoja tehtävien hoitamiseksi.

Puolustusvoimista annetun lain 16 §:ssä säädetään lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä, joka on valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri. Rekisteriin talletetaan tietoja, joita on tarpeen käsitellä puolustusvoimista annetussa laissa tarkoitettujen liikkumista koskevien lupien myöntämiseksi sekä kieltojen ja rajoitusten valvomiseksi. Tiedot, jotka henkilöstä saadaan rekisteriin tallettaa, on lueteltu 16 §:n 2 momentissa. Lain 17 §:ssä säädetään rekisterinpitäjästä, jona toimii pääesikunta sekä kukin hallintoyksikkö toimialueellaan.

Aluevalvontalain 36 a §:ssä säädetään aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä, joka on valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä henkilörekisteri. Rekisteriä pidetään aluevalvontalaissa tarkoitettua maahantuloa, maassaoloa, liikkumista ja muuta luvanvaraista toimintaa koskevan hakemuksen, ilmoituksen, lausunnon ja päätöksen käsittelemistä sekä aluevalvontalaissa tarkoitettujen kieltojen, rajoitusten ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten. Rekisteriin saadaan tallettaa Suomen alueelle tulevan, suoja-alueella tai muussa lupaa edellyttävässä kohteessa oleskelevan tai luvanvaraista toimintaa harjoittavan tietoja. Rekisteröinnin kohteena ovat erityisesti vieraan valtion sotilashenkilöt, joita koskevia tietoja on tarpeen käsitellä aluevalvontalain 2 luvussa tarkoitettujen maahantuloa ja maassaoloa koskevien lupa-asioiden yhteydessä. Toinen keskeinen rekisteröityjen ryhmä ovat henkilöt, jotka hakevat lupaa aluevalvontalain 3 luvussa tarkoitettuun tutkimustoimintaan tai 4 luvussa tarkoitettuun luvanvaraiseen toimintaan suoja-alueilla. Aluevalvontalain 37 §:n mukaan aluevalvontaviranomainen, ilmaliikennepalvelujen tarjoaja ja ilmatilan hallintayksikkö saavat antaa toisilleen tiedon myös salassa pidettävästä asiakirjasta, jos tieto on tarpeen aluevalvontatehtävän suorittamiseksi.

Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 31–33 §:ssä säädetään kriisinhallintahenkilöstörekisteristä. Rekisteriä käytetään valittaessa henkilöitä sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtävään muuhun kansainväliseen kriisinhallintaan sekä koulutuksen ja palveluksen suunnittelussa ja järjestämisessä. Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 32 §:ssä säädetään rekisterin tietosisällöstä. Kriisinhallintahenkilörekisteri perustuu pääosin asevelvollisuusrekisterissä oleviin tietoihin, mutta se sisältää tietoja myös muista kuin asevelvollisista henkilöistä. Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 33 §:ssä säädetään tietojen luovuttamisesta, säilytysajasta ja muusta käsittelystä. Rekisterin tietojen enimmäissäilytysaikaa on vuonna 2015 pidennetty aiemmasta kahdesta vuodesta kymmeneen vuoteen tietojen hyödynnettävyyden lisäämiseksi.

Vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 8 luvussa säädetään henkilötietojen käsittelystä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksessä. Vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistuvien henkilöiden tietoja kirjataan lain 39 §:n mukaisesti asevelvollisrekisteriin ja lain 40 §:n mukaisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin. Tietojen käsittelyyn asevelvollisrekisterissä sovelletaan asevelvollisuuslain säännöksiä. Lain 40 §:ssä säädetään Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteristä, jossa on tiedot yhdistyksen tehtävään sitoumukseen antaneista sekä koulutukseen osallistuneista. Pykälässä on lueteltu ne tiedot, jotka rekisteriin saadaan tallettaa. Pykälän 5 momentin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin

näiden tietoluokkien sisällöstä ja rekisterin pitämisestä. Lain 41 §:ssä säädetään Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen oikeudesta saada tietoja asevelvollisrekisteristä ja toisaalta tietojen antamisesta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteristä Puolustusvoimille ja pelastusviranomaisille.

Puolustusvoimat käsittelee henkilötietoja myös sotilastiedustelua koskevien tehtävien hoitamisen yhteydessä. Tältä osin voimassa olevaa erityislainsäädäntöä ei kuitenkaan ole, vaan henkilötietojen käsittely sotilastiedustelutehtävissä perustuu yleisen henkilötietolain säännöksiin. Sotilastiedustelu kuuluu Puolustusvoimien lakisäätöisiin tehtäviin puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella. Sotilastiedustelu seuraa ja analysoi Suomen turvallisuusympäristön kehitystä, määrittää ympäristön muutokset ja tuottaa tietoa vallitsevasta tilanteesta päätöksenteon tueksi. Sotilastiedustelujärjestelmän tarkoituksena on antaa ennakkovaroituksen sotilaallisten uhkien kehittymisestä.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

2.2.1. EU:n tietosuojauudistus

Johdanto

Euroopan komissio antoi ehdotuksensa yleiseksi tietosuojasetukseksi ja rikosasioiden tietosuojadirektiiviksi tammikuussa 2012. Asetus ja direktiivi tulivat voimaan toukokuussa 2016 ja niitä aletaan soveltaa toukokuusta 2018 alkaen.

Tietosuojasetus on henkilötietojen käsittelyn yleissäädos, jota sovelletaan valtaosaan henkilötietojen käsittelystä. Tietosuojasetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa oikeutta, joten erillistä voimaannpanosäädöstä ei tarvita. Asetus jättää kuitenkin direktiivinomaista harkintavaltaa jäsenvaltioille ja tältä osin sitä on tarkoitus täydentää ehdotetulla yleisellä tietosuojalailla. Asetusta sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn niin julkisella kuin yksityiselläkin sektorilla ja sitä sovelletaan tietyissä asetuksessa määritellyissä tilanteissa myös EU:n ulkopuolelle sijoittautuneisiin organisaatioihin.

Henkilötietojen käsittelyyn, joka liittyy rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen, tutkimiseen tai rikoksiin liittyviin syytöksiin taikka rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoon ei kuitenkaan sovelleta tietosuojasetusta, vaan näitä toimintoja varten on annettu erillinen rikosasioiden tietosuojadirektiivi. Direktiivi koskee niin jäsenvaltioiden välistä kuin jäsenvaltioiden sisällä tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä rikosasioissa. Direktiivi on pantava jäsenvaltioissa erikseen täytäntöön.

Molempien uusien tietosuojainstrumenttien, asetuksen ja direktiivin, soveltamisalasta on rajattu pois henkilötietojen käsittely, jota suoritetaan sellaisen toiminnan yhteydessä, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan. Koska kansallinen turvallisuus ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, valtaosa Puolustusvoimissa tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä ei kuulu kummankaan säädöksen soveltamisalaan.

Yleinen tietosuojasetus

Yleisellä tietosuojasetuksella on pyritty vastaamaan muun muassa teknologian kehityksen ja globalisaation tuomiin haasteisiin henkilötietojen suojassa. Tietosuojasetusta voidaan pitää nyt voimassa olevaa henkilötietodirektiiviä ja henkilötietolakeja yksityiskohtaisempana. Tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksessa yleinen henkilötietolaki on tarkoitus kumota. Henkilötietolain kumoamisen jälkeen asetusta täydentäisi säädettäväksi ehdotettu yleinen tie-

tosuoja-laki, joka olisi yleislaki henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuoja-asetusta ja ehdotettua tietosuoja-lakia sovellettaisiin rinnakkain. Tietosuoja-laki täydentäisi tietosuoja-asetusta siltä osin kuin siihen on mahdollisuus tietosuoja-asetuksessa annetun kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Asetuksen soveltumisen ulkopuolelle on rajattu tietosuoja-asetuksen 2 artiklan 2 kohdan a alakohdassa henkilötietojen käsittely, joka ei kuulu unionin lainsäädännön soveltamisalaan ja b alakohdassa henkilötietojen käsittely, jota jäsenvaltiot suorittavat toteuttaessaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaan kuuluvaa toimintaa. Muun muassa yleinen turvallisuus, puolustus ja valtion turvallisuus ovat osa-alueita, jotka on yleisesti rajattu EU:n toimivaltuuksien ja siten myös unionin lainsäädännön soveltumisen ulkopuolelle.

Tietosuoja-asetusta sovelletaan sen 2 artiklan mukaisesti henkilötietojen käsittelyyn, joka on kokonaan tai osittain automaattista, sekä sellaisten henkilötietojen käsittelyyn muussa kuin automaattisessa muodossa, jotka muodostavat rekisterin osan tai joiden on tarkoitus muodostaa rekisterin osa. Edellä mainittujen toimintojen lisäksi asetuksen 2 artikla 2 kohdassa henkilötietojen käsittely, jonka luonnollinen henkilö suorittaa yksinomaan henkilökohtaisessa tai kotitalouttaan koskevassa toiminnassa sekä rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluva henkilötietojen käsittely on rajattu asetuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

Henkilötietojen käsittelyn edellytyksistä säädetään tietosuoja-asetuksen 6 artiklassa. Sen mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan jonkin 6 artiklan 1 kohdassa mainitun edellytyksen täytyessä.

Asetuksen II luvussa säädetään henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä periaatteista, joita ovat muun muassa lainmukaisuus, kohtuullisuus ja läpinäkyvyys, käyttötarkoitussidonnaisuus ja tietojen minimointi. Asetuksen 9 artiklan mukaan sellaisten henkilötietojen käsittely, joista ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaus tai ammattiliiton jäsenyys sekä geneettisten tai biometrinen tietojen käsittely henkilön yksiselitteistä tunnistamista varten tai terveyttä koskevien tietojen taikka luonnollisen henkilön seksuaalista käyttäytymistä ja suuntautumista koskevien tietojen käsittely on pääsääntöisesti kiellettyä. Näitä tietoja saadaan käsitellä vain 9 artiklan 2 kohdan mukaisissa tilanteissa.

Asetuksen II luvun periaatteet vastaavat monilta osin henkilötietolain mukaisia periaatteita, mutta osa periaatteista on täsmällisempiä asetuksessa. Rekisterinpitäjän on huolehdittava, että tietosuojaperiaatteita noudatetaan kaikissa henkilötietojen käsittelyvaiheissa. Lisäksi 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti rekisterinpitäjän on pystyttävä osoittamaan periaatteiden noudattaminen. Asetuksen 25 artiklassa säädetään sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta, jonka mukaan tietosuojaa koskevat kysymykset on tunnistettava ja otettava huomioon jo siinä vaiheessa, kun suunnitellaan henkilötietojen käsittelyä sisältäviä toimintoja tai kehitetään tietojärjestelmiä.

Tietosuoja-asetuksen III luku koskee rekisteröidyn oikeuksia. Yhtenä tärkeänä tavoitteena tietosuoja-asetuksen taustalla on parantaa rekisteröidyn mahdollisuutta valvoa henkilötietojensa käsittelyä. Rekisterinpitäjän on toimitettava henkilötietojen käsittelyä koskevat tiedot rekisteröidylle tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa. Asetus asettaa määräaikoja informoinnille ja rekisteröidyn pyynnön perusteella toteutettaville toimenpiteille. Asetuksen mukaan tieto toimenpiteistä, joihin rekisteröidyn pyynnön johdosta on ryhdytty, tulee antaa ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään kuukauden kuluessa pyynnön vastaanottamisesta. Määräaika voidaan tietyin edellytyksin jatkaa. Informointivelvollisuus vastaa suurelta osin henkilötietolain mukaista velvollisuutta, mutta on tietosisällöltään laajempi ja yksityiskohtaisempi. Erikseen säädetään siitä, miten rekisteröityä tu-

lee informoida tilanteissa, joissa henkilötiedot kerätään suoraan rekisteröidyltä (13 artikla) ja tilanteissa, joissa henkilötiedot kerätään muualta kuin rekisteröidyltä itseltään (14 artikla).

Asetuksen 15 artikla koskee rekisteröidyn oikeutta päästä tietoihinsa. Rekisteröidyllä on artiklan mukaisesti oikeus saada jäljennös häntä koskevista henkilötiedoista. Pyyntöille ei ole säädetty määrämuotoa. Pyyntöjen toteuttamisen lähtökohtana on maksuttomuus, mutta rekisterinpitäjä voi poikkeuksellisesti periä pyydetyn toimenpiteen toteuttamisesta aiheutuvat hallinnolliset kustannukset tai kieltäytyä suorittamasta pyydettyä toimea, mikäli rekisteröidyn pyynnöt ovat ilmeisen perusteettomia tai kohtuuttomia. Rekisterinpitäjän on osoitettava pyynnön ilmeinen perusteettomuus tai kohtuuttomuus. 16 artiklan mukaisesti rekisteröidyllä on oikeus tietojen oikaisemiseen ja 17 artiklan mukaisesti tietojen poistamiseen eli niin sanottu oikeus tulla unohdetuksi.

Tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta tietosuoja-asetuksen 22 artiklassa kielletään sellaisten automatisoitujen päätösten tekeminen, joilla on rekisteröityjä koskevia oikeusvaikutuksia tai jotka vaikuttavat häneen vastaavalla tavalla merkittävästi. Rekisteröidyllä on oikeus vähintään vaatia, että tiedot käsittelee rekisterinpitäjän puolesta luonnollinen henkilö, esittää kantansa asiassa ja riitauttaa tehty päätös.

Puolustusvoimissa tapahtuvan henkilötietojen käsittelyn osalta tärkeä on tietosuoja-asetuksen 23 artikla. Sen mukaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä voidaan lainsäädäntötoimenpiteellä rajoittaa III luvussa, 34 artiklassa ja 5 artiklassa säädettyjen oikeuksien ja velvollisuuksien soveltamisalaa esimerkiksi puolustuksen takaamiseksi. Tällaisessa rajoituksessa on noudatettava keskeisiltä osin perusoikeuksia ja -vapauksia. Rajoituksen on oltava demokraattisessa yhteiskunnassa välttämätön ja oikeasuhteinen.

Tietosuoja-asetuksen IV luvussa säädetään muun muassa rekisterinpitäjistä ja henkilötietojen käsittelijästä, henkilötietojen turvallisuudesta sekä tietosuoja koskevasta vaikutusarvioinnista ja ennakko kuulemisesta. Asetuksen 24 artikla koskee rekisterinpitäjän vastuuta. Artiklassa on omaksuttu riskiperusteinen lähestymistapa eli rekisterinpitäjän tulee suhteuttaa tietosuoja-asetuksen velvoitteet ja asianmukaiset suojatoimet henkilötietojen käsittelystä rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille aiheutuvaan riskiin. Tällä tavoin vältetään matalariskisen toiminnan ylisääntelyä ja suhteutetaan tarpeelliset toimenpiteet kulloinkin henkilötietojen käsittelyyn liittyvän riskin mukaisesti. Tietosuoja-asetuksessa riskeillä tarkoitetaan henkilötietojen käsittelystä rekisteröidylle mahdollisesti aiheutuvia fyysisiä, aineellisia tai aineettomia vahinkoja esimerkiksi silloin, kun käsittely saattaa johtaa syrjintään, identiteettivarkauteen tai petokseen, taloudellisiin menetyksiin, sosiaaliseen vahinkoon tai pseudonymisoinnin kumoutumiseen.

Asetuksen 32 artikla koskee käsittelyn turvallisuutta. Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteuttava riskiä vastaavan turvallisuustason varmistamiseksi asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet. Tietojen suojaamisesta on huolehdittava kaikissa käsittelyn vaiheissa alkaen tietojen keräämisestä ja päättyen tietojen tuhoamiseen. Asetuksen 33 artiklassa asetetaan rekisterinpitäjälle velvollisuus ilmoittaa valvontaviranomaiselle henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta. Tällaista velvollisuutta ei ole, jos tietoturvaloukkauksesta ei todennäköisesti aiheudu luonnollisen henkilön oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvaa riskiä. Asetuksen 34 artiklassa asetetaan puolestaan rekisterinpitäjälle ilmoitusvelvollisuus tietoturvaloukkauksesta rekisteröidylle silloin, kun tällainen loukkaus todennäköisesti aiheuttaa korkean riskin luonnollisten henkilöiden oikeuksille ja velvollisuuksille. Vastaavaa ilmoittamisvelvollisuutta ei voimassa olevassa henkilötietolaissa ole.

HE 13/2018 vp

Lisäksi asetuksen IV luvussa säädetään muun muassa rekisterinpitäjän velvollisuudesta suorittaa vaikutustenarviointi ja kuulla valvontaviranomaista ennakolta. Luvussa säädetään myös tietosuojavastaavan nimittämisestä, asemasta ja tehtävistä.

Tietosuoja-asetuksen V luvussa säädetään henkilötietojen siirroista kolmansiin maihin tai kansainvälisille järjestöille. 44 artiklassa säädetään siirtoja koskevasta yleisestä periaatteesta, jonka mukaan sellaisten henkilötietojen siirto, joita käsitellään tai joita on tarkoitus käsitellä kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle siirtämisen jälkeen, toteutetaan vain jos rekisterinpitäjä ja henkilötietojen käsittelijä noudattavat V luvussa vahvistettuja edellytyksiä ja ellei tietosuoja-asetuksen muista säännöksistä muuta johdu. Periaate koskee myös henkilötietojen siirtämistä edelleen kyseisestä kolmannesta maasta tai kansainvälisestä järjestöstä toiseen kolmanteen maahan tai toiselle kansainväliselle järjestölle.

Tietosuoja-asetuksen VI luvussa säädetään riippumattomista valvontaviranomaisista. Asetuksen 51 artiklassa jäsenvaltioilla asetetaan velvollisuus sen varmistamiseen, että yksi tai useampi riippumaton viranomainen on vastuussa asetuksen soveltamisen valvonnasta luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien ja -vapauksien suojaamiseksi käsittelyssä ja henkilötietojen vapaan liikkuvuuden helpottamiseksi unionissa. Luvussa säädetään myös muun muassa valvontaviranomaisen riippumattomuudesta, sen jäseniä koskevista yleisistä edellytyksistä, toimivallasta, tehtävistä ja valtuuksista.

Tietosuoja-asetuksen VII luvussa säädetään valvontaviranomaisten välisestä yhteistyöstä ja asetuksen yhdenmukaisesta soveltamisesta. Asetuksen 60 artikla koskee johtavan valvontaviranomaisen ja muiden osallistuvien valvontaviranomaisten välistä yhteistyötä. Yhteistyövelvoitteella on luotu niin sanottu yhden luukun järjestelmä. Valvontaviranomaisten väliseen yhteistyöhön liittyen luvussa säädetään myös valvontaviranomaisten keskinäisestä avunannosta ja yhteisistä operaatioista. Asetuksen VII luvussa säädetään yhteistyön lisäksi yhdenmukaisuusmekanismista, jolla pyritään tietosuoja-asetuksen yhdenmukaisen soveltamiseen kaikkialla unionissa. Luvussa säädetään myös Euroopan tietosuojaneuvostosta.

Tietosuoja-asetuksessa on henkilötietolakia tiukemmat seuraamukset asetuksen vastaisesta henkilötietojen käsittelystä. Asetuksen VIII luvussa säädetään oikeussuojakeinoista, vastuusta ja seuraamuksista. Luvussa säädetään oikeudesta tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin niin valvontaviranomaista kuin rekisterinpitäjää tai henkilötietojen käsittelijääkin vastaan. Asetuksen 82 artiklassa säädetään rekisterinpitäjän vastuusta vahingosta ja rekisteröidyn oikeudesta korvaukseen ja 84 artiklassa asetetaan jäsenvaltioille velvollisuus vahvistaa säännöt asetuksen rikkomisen vuoksi määrättäviä seuraamuksia varten.

Asetuksen IX luku sisältää tietojenkäsittelyyn liittyviä erityistilanteita koskevat säännökset. Luvussa säädetään muun muassa henkilötietojen käsittelystä työsuhteen yhteydessä sekä kansallisen henkilötunnuksen käsittelemisestä.

Rikosasioiden tietosuojadirektiivi

Rikosasioiden tietosuojadirektiivi koskee henkilötietojen käsittelyä rikosten ennalta estämisen, tutkimisen, paljastamisen tai rikoksiin liittyvien syytetoimien tai rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa varten, mukaan lukien yleiseen turvallisuuteen kohdistuvilta uhkilta suojele ja tällaisten uhkien ehkäisy. Tietosuoja-asetuksen ja tietosuojadirektiivin soveltamisalat ovat toisensa poissulkevat, eli direktiivin soveltamisalaan kuuluvaan henkilötietojen käsittelyyn ei sovelleta tietosuoja-asetusta. Tietosuojadirektiivillä on pyritty toisaalta helpottamaan henkilötietojen vapaata kulkua toimivaltaisten viranomaisten kesken unionissa muun muassa rikosten ennalta estämistä ja paljastamista varten, mutta toisaalta samalla varmistaa

maan henkilötietojen korkeatasoinen ja johdonmukainen suoja. Tietosuojadirektiivillä kumotaan 6.5.2018 lukien neuvoston puitepäätos 2008/977/YOS, tehty 27 päivänä marraskuuta 2008, rikosasioissa tehtävässä poliisi- ja oikeudellisessa yhteistyössä käsiteltävien henkilötietojen suojaamisesta (jäljempänä tietosuojapuitepäätos). Tietosuojadirektiivi on tietosuojapuitepäätotä yksityiskohtaisempi ja sitä sovelletaan myös jäsenvaltion sisällä tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn. Tietosuojadirektiiviä ei sovelleta jäsenvaltioissa suoraan, vaan se on pantava täytäntöön kansallisella lailla.

Direktiivin II luvussa säädetään henkilötietojen käsittelyyn soveltuvista periaatteista. Direktiivin 4 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on säädettävä muun muassa siitä, että henkilötietoja käsitellään laillisesti, käyttötarkoituussidonnaisuutta noudattaen ja täsmällisesti. Rekisterinpitäjän on voitava osoittaa, että käsittely on ollut periaatteiden mukaista. Direktiivin 6 artiklan mukaan eri ryhmiin kuuluvien rekisteröityjen henkilötiedot on voitava erottaa tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan selvästi toisistaan. Esimerkkinä tällaisista eri ryhmistä annetaan muun muassa henkilöt, joiden voidaan vakavin perustein uskoa syyllistyneen tai olevan syyllistymässä rikokseen sekä rikoksesta tuomitut henkilöt. Direktiivin 7 artiklan mukaisesti puolestaan tosiseikkoihin perustuvat henkilötiedot on erotettava mahdollisuuksien mukaan henkilökohtaisiin arvioihin perustuvista henkilötiedoista.

Direktiivin III luku koskee rekisteröidyn oikeuksia. Luvussa säädetään muun muassa rekisterinpitäjän informointivelvollisuudesta ja rekisteröidyn oikeudesta saada pääsy tietoihinsa. Direktiivin 15 artiklan mukaisissa tilanteissa rekisteröidyn oikeutta saada pääsy tietoihinsa voidaan kuitenkin rajoittaa. Rajoitus voidaan tehdä siltä osin ja niin pitkäksi aikaa kuin osittainen tai täydellinen rajoittaminen on välttämätön ja oikeasuhteinen toimenpide demokraattisessa yhteiskunnassa ja ottaen asianmukaisesti huomioon kyseisen luonnollisen henkilön perusoikeudet ja oikeutetut edut. Rekisteröidyllä on III luvun mukaisesti myös oikeus henkilötietojen oikaisemiseen ja poistamiseen sekä käsittelyn rajoittamiseen tietyin edellytyksin.

Direktiivin IV luku koskee rekisterinpitäjää ja henkilötietojen käsittelijää. Tietosuojasetuksen tapaan myös tietosuojadirektiivissä rekisterinpitäjän velvollisuudet ovat riskiperusteisia. Siten rekisterinpitäjän tulee toteuttaa tarvittavat tekniset ja organisatoriset toimenpiteet sen varmistamiseksi ja osoittamiseksi, että käsittely tapahtuu direktiivin mukaisesti ottaen kuitenkin huomioon käsittelyn luonne, laajuus, asiayhteys ja tarkoitukset sekä luonnollisten henkilöiden oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvat todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevat riskit. Asetuksen tavoin myös direktiivissä säädetään sisäänrakennetusta ja oletusarvoisesta tietosuojasta.

Direktiivin 24 artikla asettaa rekisterinpitäjälle velvollisuuden ylläpitää selostetta kaikista sen vastuulle kuuluvista käsittelytoimien ryhmistä. Direktiivin 25 artiklassa säädetään siitä, millaisista käsittelytoimista tulee jäädä lokitiedot. Direktiivin IV luvussa on sääntelyä myös henkilötietojen käsittelyn turvallisuuteen liittyen. Rekisterinpitäjän on 29 artiklan mukaan toteutettava asianmukaiset tekniset ja organisatoriset toimenpiteet varmistaakseen riskiä vastaavan turvallisuustason ottaen huomioon uusimman tekniikan ja toteuttamiskustannusten, käsittelyn luonteen, laajuuden, asiayhteyden ja tarkoitusten sekä luonnollisen henkilön oikeuksiin ja vapauksiin kohdistuvan todennäköisyydeltään ja vakavuudeltaan vaihtelevan riskin. Velvollisuus on erityisesti direktiivin 10 artiklassa tarkoitettujen erityisten henkilötietoryhmien osalta. Henkilötietojen turvallisuuteen liittyen säädetään myös henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta ilmoittamisesta niin valvontaviranomaiselle kuin rekisteröidyllekin. Lisäksi IV luvussa säädetään rekisterinpitäjän velvollisuudesta nimittää tietosuojavastaava.

Direktiivin V luvussa säädetään henkilötietojen siirroista kolmansiin maihin ja kansainvälisille järjestöille. Direktiivin 35 artiklan mukaan siirtoja koskevana yleisenä periaatteena on, että

kaikki toimivaltaisen viranomaisen suorittamat sellaisten henkilötietojen siirrot, joita käsitellään tai joita on tarkoitus käsitellä kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle siirtämisen jälkeen – mukaan luettuna siirrot edelleen toiseen kolmanteen maahan tai toiselle kansainväliselle järjestölle – toteutetaan ainoastaan tietosuojadirektiivin muiden säännösten nojalla annettuja säännöksiä noudattaen ja ainoastaan jos käsittelyssä täytetään V luvussa vahvistetut edellytykset.

Direktiivin VI luvussa säädetään riippumattomista valvontaviranomaisista. Jäsenvaltioissa on oltava vähintään yksi riippumaton viranomainen, joka vastaa direktiivin soveltamisen valvonnasta luonnollisten henkilöiden perusoikeuksien ja -vapauksien suojaamiseksi käsittelyssä ja henkilötietojen vapaan kulun edistämiseksi unionissa. Luvussa säädetään muun muassa valvontaviranomaisen jäseniä koskevista yleisistä edellytyksistä sekä viranomaisen toimivallasta, tehtävistä ja valtuuksista.

Direktiivin VII luku viranomaisten välisestä yhteistyöstä on keskeinen direktiivin tavoitteelle helpottaa henkilötietojen vapaata kulkua unionissa toimivaltaiten viranomaisten kesken. Direktiivin 50 artiklan mukaisesti valvontaviranomaisten on annettava toisilleen tarvittavat tiedot ja keskinäistä apua direktiivin johdonmukaisen täytäntöönpanon ja soveltamisen varmistamiseksi ja toteutettava toimenpiteet tehokasta keskinäistä yhteistyötä varten. Keskinäisen avunannon on katettava erityisesti tietopyynnöt ja valvontatoimet, kuten kuulemisten, tarkastusten ja tutkimusten toteuttamista koskevat pyynnöt. Direktiivin 51 artiklassa säädetään tietosuoja-asetuksella perustetun tietosuojaneuvoston tehtävistä tietosuojadirektiivin soveltamisalalla.

Direktiivin VIII luvussa säädetään rekisteröidyn oikeussuojakeinoista, rekisterinpitäjän vastuusta ja direktiivin nojalla annettuihin säännöksiin kohdistuvien rikkomisten johdosta määrättävistä seuraamuksista. Rekisteröidyllä on oltava oikeus tehdä valitus valvontaviranomaiselle, jos hän katsoo, että häneen liittyvässä henkilötietojen käsittelyssä rikotaan direktiivin nojalla annettuja säännöksiä. Mikäli valvontaviranomainen, jolle valitus on tehty, ei ole toimivaltainen, tulee viranomaisen omatoimisesti siirtää valitus toimivaltaiselle viranomaiselle. Niin luonnollisella henkilöllä kuin oikeushenkilölläkin tulee olla oikeus tehokkaihin oikeussuojakeinoihin valvontaviranomaista vastaan. Jos henkilölle aiheutuu aineellista tai aineetonta vahinkoa lainvastaisesta käsittelystä tai muusta direktiivin nojalla annettuja säännöksiä rikkovasta menettelystä, hänellä on oikeus saada korvaus aiheutuneesta vahingosta rekisterinpitäjältä tai muulta jäsenvaltion lainsäädännön mukaisesti toimivaltaiselta viranomaiselta. Direktiivi ei sisällä vastaavaa säännöstä hallinnollisista sanktioista kuin tietosuoja-asetus.

2.2.2. Ulkomaiden lainsäädäntö

EU:n jäsenvaltioiden henkilötietojen käsittelyä koskeva lainsäädäntö on EU:n tietosuojapaketin kansallisen täytäntöönpanon vuoksi parhaillaan merkittävästi muuttumassa. Koska asetukset ja direktiivit lisäksi asettavat varsin kattavia ja yksityiskohtaisia vaatimuksia tulevalle kansalliselle lainsäädännölle, ei tässä esityksessä ole tarkoituksenmukaista tarkemmin kuvata muiden maiden tietosuojalainsäädäntöä sellaisena kuin se on ennen tietosuojapaketin täytäntöönpanoa.

Vaikka EU:n tietosuojapakettia ei suoraan sovelleta maanpuolustukseen liittyvään henkilötietojen käsittelyyn, kokonaisuudistus johtanee silti useissa jäsenvaltioissa laajoihin lainsäädäntöuudistuksiin myös puolustussektorin osalta. Koska uuden lainsäädännön valmistelu on kuitenkin kaikissa vertailukelpoisissa valtioissa vasta käynnissä, ei kansainvälistä vertailua ole vielä mahdollista tehdä myöskään tulevan lainsäädännön osalta.

2.3 Nykytilan arviointi

Puolustusvoimia koskien ei ole tällä hetkellä keskitettyä lainsäädäntöä henkilötietojen käsittelystä, vaan aihetta koskevat erityissäännökset on hajautettu useisiin eri lakeihin. Henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityissääntelyä on tällä hetkellä asevelvollisuuslaissa, puolustusvoimista annetussa laissa, sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa, aluevalvontalaissa ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa. Lisäksi vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa on säännöksiä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen suorittamasta henkilötietojen käsittelystä. Säännökset koskevat lähinnä Puolustusvoimien pysyviä henkilörekistereitä, niihin talletettavia tietoja, tiedonsaanti- ja luovutusoikeuksia sekä tiettyjä rekisteröidyn oikeuksien rekisterikohtaisia rajoituksia. Lisäksi kaikkeen Puolustusvoimien suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan yleisen henkilötietolain säännöksiä.

Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset on valmisteltu eri aikoina ja eri yhteyksissä, minkä johdosta säännökset ovat osittain tarpeettoman hajanaisia ja epäyhtenäisiä. Säännösten hajauttaminen useisiin eri lakeihin on lisäksi johtanut siihen, että samoja tai lähes samoja säännöksiä on tarpeen toistaa eri henkilörekisterien osalta useissa eri laeissa. Puolustusvoimien rekistereitä myös käsitellään voimassa olevassa lainsäädännössä hyvin erillisinä, eikä esimerkiksi sääntelyä toissijaisista käsittelyn tarkoituksista tällä hetkellä ole. Henkilötietojen siirtämistä Puolustusvoimien rekisteristä toiseen käsitellään sen sijaan tällä hetkellä vastaavana tietojen luovuttamisena kuin tietojen siirtämistä toiselle viranomaiselle, vaikka sekä luovuttavan että vastaanottavan rekisterin rekisterinpitäjänä toimisi sama Puolustusvoimien hallintoyksikkö. Henkilötietojen käsittelyä ei ole myöskään tällä hetkellä mahdollista säännellä tietojen elinkaarimallin mukaisesti, eikä henkilötietojen käsittely ylipäänsä muodosta Puolustusvoimissa yhtenäistä ja yhtenäisesti säänneltyä kokonaisuutta.

Puolustushallinnossa on edellä mainituista syistä pitkään harkittu säännösten keskittämistä yhteen lakiin vastaavasti kuin muun muassa poliisin, Rajavartiolaitoksen, Tullin ja Rikosseuraamuslaitoksen suorittaman henkilötietojen käsittelyn osalta on tehty. Henkilötietojen käsittelyn sääntely Puolustusvoimissa poikkeaa siis rakenteeltaan tällä hetkellä merkittävästi muiden kansallisesta turvallisuudesta vastaavien viranomaisten soveltamasta sääntelystä. Mainittujen viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa (761/2003), henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (579/2005), henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (639/2015) ja henkilötietojen käsittelystä Rikosseuraamuslaitoksessa annetussa laissa (1069/2015).

Puolustusvoimien pysyvien henkilörekisterien tietosisällöistä säädetään tällä hetkellä erittäin yksityiskohtaisesti. Lainsäädännössä säädetään pääosin kunkin rekisterin osalta yksittäisten tietojen tasolla siitä, mitä rekistereihin saa tallettaa. Sääntelytapa on joustamaton ja yksityiskohtaisten luetteloiden pitäminen ajan tasalla on haastavaa. Poikkeuksena yksityiskohtaisesta sääntelystä on kriisinhallintahenkilöstörekisteriä koskeva tietosisältöluettelo, joka sisältää yksittäisten tietojen sijaan tietoluokkia, joihin kuuluvia henkilötietoja rekisteriin saa tallettaa.

Kansainvälisestä tiedonvaihdesta ei ole tällä hetkellä puolustushallinnon lainsäädännössä erityissääntelyä, minkä johdosta siihen sovelletaan henkilötietolain säännöksiä. Henkilötietolain tietojen luovuttamista koskevat säännökset perustuvat kuitenkin henkilötietojen vapaan liikkuvuuden periaatteeseen EU:n alueella ja siihen, että tietojen luovuttamisesta kolmansiin maihin säädetään erikseen. Oikeus luovuttaa henkilötietoja kolmansiin maihin puolestaan perustuu pääosin Euroopan komission päätöksiin kolmansien maiden tietosuojan tasosta.

Edellä kuvattua sääntelyä voidaan pitää huonosti Puolustusvoimien tarpeisiin soveltuvana. Puolustusvoimat ei pääosin toimi EU-lainsäädännön soveltamisalan piirissä, eikä henkilötietojen vapaa liikkuvuus koske käytännössä miltään osin Puolustusvoimissa käsiteltäviä tietoja. Komission toimivalta arvioida kolmansien maiden tietosuojan tasoa ei myöskään ulotu Puolustusvoimien toimintaan. Puolustusvoimien tiedonvaihdossa EU:n sisämarkkinoiden ja kolmansien maiden erottelulla on siten ylipäänsä erittäin vähäinen merkitys. Puolustusvoimien kansainvälinen toiminta ja sen merkitys toisaalta kasvaa jatkuvasti ja tähän liittyen on tärkeää, että myös säännökset henkilötietojen luovuttamisesta muille valtioille ja kansainvälisille järjestöille ovat nimenomaan Puolustusvoimien tarpeisiin toimivat ja sellaiset, että ne turvaavat tietosuojan riittävän tason.

Puolustusvoimien harjoittamasta sotilastiedustelusta ja sen yhteydessä suoritettavasta henkilötietojen käsittelystä ei ole tällä hetkellä lainkaan voimassa olevaa sääntelyä. Sotilastiedustelu kuuluu kuitenkin Puolustusvoimien lakisääteisiin tehtäviin puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan yhtenä osana ja sen yhteydessä tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä olisi syytä säätää lailla. Nykyistä sääntelemätöntä tilaa voidaan pitää ongelmallisena erityisesti henkilötietojen käsittelyn ennakoitavuuden ja avoimuuden kannalta.

EU:n tietosuojauudistus muuttaa merkittävästi oikeustilaa Puolustusvoimien henkilötietolainsäädännön osalta. Siinä missä henkilötietolaki soveltuu kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn Suomessa, valtaosa Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelystä ei kuulu sen enempää tietosuoja-asetuksen kuin tietosuojadirektiivinkään soveltamisalaan. Varsinaista suoraan soveltuvaa henkilötietolainsäädännön yleistä osaa ei siten Puolustusvoimien toiminnassa enää pääosin olisi, mikäli henkilötietolaki ehdotuksen mukaisesti kumotaan. Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta on kuitenkin säädettävä lailla, eli lainsäädäntöön jäävä aukko on tältä osin paikattava. Samalla on varmistettava, että Puolustusvoimia koskeva erityissääntely on kaikilta osin yhteensopivaa tulevan yleisen henkilötietolainsäädännön kanssa.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Esityksen ensisijaisena tavoitteena on varmistaa, että henkilötietojen suojasta Puolustusvoimien toiminnassa säädetään asianmukaisesti ja perustuslain vaatimukset täyttämällä tavalla tietosuojalainsäädäntöä koskevan kokonaisuudistuksen jälkeen.

Esityksellä pyritään lisäksi selkeyttämään ja yhdenmukaistamaan puolustushallinnon henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä. Lainsäädännöstä tulisi käydä selvästi ja kattavasti ilmi muun muassa, kenen ja mitä henkilötietoja Puolustusvoimat käsittelee, mihin tarkoitukseen tietoja käsitellään, kenelle ja mihin tarkoituksiin niitä luovutetaan ja kuinka kauan tietoja säilytetään. Sääntelyn tulisi olla yhtenäistä, ymmärrettävää ja varmistaa korkea tietosuojan taso. Samalla tulee kuitenkin varmistaa, että Puolustusvoimilla on riittävät oikeudet tehtäviensä tehokkaan hoitamisen edellyttämään henkilötietojen käsittelyyn ja pyrkiä mahdollisuuksien mukaan vähentämään sääntelyn liiallista yksityiskohtaisuutta.

Lainsäädännön tulisi olla toimivaa myös Puolustusvoimien mahdollisesti muuttuviin toimivaltuuksiin, kuten ehdotettujen sotilastiedustelutehtävien hoitamiseen. Muiltakin osin sääntelyssä tulee varmistaa riittävä joustavuus, jottei se muodostu tarpeettomasti esteeksi muuttuvassa turvallisuusympäristössä. Henkilötietolainsäädäntö tulee myös pitää selvästi erillään Puolustusvoimien toimivaltuuksia koskevasta sääntelystä.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

3.2.1 Keskitetty tai hajautettu henkilötietosäntely

Puolustusvoimia koskien ei ole tällä hetkellä keskitettyä henkilötietolakia, vaan henkilötietojen käsittelyä koskeva säntely on hajautettuna hallinnonalan lakeihin. Asevelvollisuuslaissa säädetään asevelvollisrekisteristä, puolustusvoimista annetussa laissa lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä, sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa kriisinhallintahenkilöstörekisteristä, aluevalvontalaissa aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmästä, kurinpitotarkaisurekisteristä ja turvallisuustietorekisteristä. Lisäksi mainituissa laeissa on yksittäisiä säännöksiä, joissa ei säädetä varsinaisesti henkilörekistereistä, mutta joilla on vaikutuksia henkilötietojen käsittelyyn.

Hajautettua säntelymallia voidaan pitää siltä osin hyvänä, että henkilötietojen käsittely nivoutuu siinä loogisesti yhteen niiden toimivaltuuksien kanssa, johon käsittely perustuu. Esimerkiksi tiedon saantioikeuksia koskevan säntelyn osalta ei välttämättä ole ylipäänsä yksiselitteistä, onko kyse toimivaltuussäntelystä vai henkilötietojen käsittelyä koskevasta säntelystä. Hajautettu säntely on toisaalta johtanut myös säntelyn sisällön osalta vaihteleviin ratkaisuihin. Puolustushallinnon henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset eivät ole tällä hetkellä kaikilta osin yhtenäisiä ja johdonmukaisia keskenään, mikä osaltaan vaikeuttaa sääntösten soveltamista ja tulkintaa. Hajautettu säntely johtaa myös siihen, että samoja säännöksiä on toistettava useassa eri laissa, mikä johtaa kokonaisuudessaan suurempaan pykälämäärään kuin keskitetyssä mallissa.

Henkilötietosäntösten keskittäminen yhteen lakiin vähentää tehokkaasti edellä mainittuja ongelmia ja mahdollistaa paremmin sisäisesti johdonmukaisen henkilötietosäntelyn. Myös rekisteröidyn näkökulmasta on selkeämpää, että hänen henkilötietojaan koskeva säntely on löydettävissä keskitetysti yhdestä ajantasaisesta laista. Keskitetty säntely mahdollistaisi myös paremmin sääntösten ajantasaisuudesta huolehtimisen ja vastaisi muissa viranomaisissa jo nykyään laajasti käytössä olevaa säntelytapaa. Säntelyn keskittämisen voidaan katsoa myös vastaavan Juha Sipilän hallituksen ohjelman tavoitetta säntelyn sujuvoittamisesta.

3.2.2 Henkilötietosäntelyn yleinen osa

Sekä tietosuoja-asetuksen että rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalasäännöksissä on nimenomaisesti rajattu niiden soveltamisalojen ulkopuolelle henkilötietojen käsittely, jota suoritetaan sellaisen toiminnan yhteydessä, joka ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan. Valtaosa Puolustusvoimien toiminnasta ei kuulu unionin oikeuden soveltamisalaan, eikä sen enempää tietosuoja-asetus kuin tietosuojadirektiivikään siksi kyseisten tehtävien hoitamisen yhteydessä velvoita Puolustusvoimia. Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen käsittelystä on kuitenkin säädettävä lailla. Näin ollen on varmistettava, että kaikella Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyllä on laillinen pohja, jos yleinen henkilötietolaki ehdotuksen mukaisesti kumotaan.

Kysymys Puolustusvoimissa sovellettavasta henkilötietolainsäädännöstä koskee käytännössä lainsäädännön niin sanottua yleistä osaa, jossa säädetään muun muassa käsittelyssä noudatettavista periaatteista, rekisterinpitäjän velvollisuuksista, rekisteröidyn oikeuksista sekä valvonnan ja seuraamuksista. Säntelyvaihtoehtoja kumottavaksi ehdotetun yleisen henkilötietolain korvaamiseksi on käytännössä kolme; 1) tietosuoja-asetuksen soveltamisen laajentaminen

kansallisesti Puolustusvoimien toimintaan, 2) rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanolainsäädännön soveltamisen laajentaminen Puolustusvoimien toimintaan, ja 3) henkilötietolainsäädännön yleisestä osasta säätäminen Puolustusvoimia koskevassa erillislaissa.

3.2.3 Rekisterien tietosisältöjä koskevan sääntelyn yksityiskohtaisuus

Puolustusvoimien pysyvien henkilörekisterien tietosisällöistä on voimassa olevassa lainsäädännössä pääsääntöisesti säädetty luettelemalla yksityiskohtaisesti ne tiedot, joita rekisteriin saa tallettaa. Poikkeuksena sääntelytavasta on kriisinhallintarekisteriä koskeva sääntely, jossa sallittu tietosisältö on yksittäisten tietojen sijaan ilmaistu erittäin yleispiirteisinä tietoluokkina.

Yksityiskohtaista sääntelyä voidaan pitää lain soveltajan kannalta selkeänä ja helppona, koska se jättää hyvin vähän tulkinnanvaraa siitä, mitä tietoja kussakin rekisterissä saa käsitellä. Yksityiskohtainen sääntely on selkeää ja ennakoitavaa myös rekisteröidyn oikeuksien näkökulmasta. Hyvin yksityiskohtaisia tietosisältöluetteloita on toisaalta vaikeaa pitää ajan tasalla, mikä helposti johtaa siihen, että luettelot sisältävät tietoja, joita ei tosiasiallisesti toimintaan tarvita ja toisaalta niistä puuttuu sellaisia tietoja, joita Puolustusvoimat tosiasiallisesti tarvitsisi. Joustavuuden tarve korostuu erityisesti nopeasti muuttuvassa maailmassa, jossa on tärkeää, että Puolustusvoimilla on koko ajan sen tehtävien hoitamisen kannalta riittävät oikeudet käsitellä henkilötietoja. Kaikkia tiedonkäsittelytarpeita on mahdotonta ennakoita täysin yksityiskohtaisesti lakia säädettäessä.

3.2.4 Rekisteri-, käyttötarkoitus- tai tietojärjestelmäperusteinen sääntely

Suomen henkilötietolainsäädännössä on tyypillisesti säädetty yksittäisistä rekistereistä tai tietojärjestelmistä, joissa henkilötietoja käsitellään. Usean viranomaisen osalta on kuitenkin ehdotettu, että tietosuojauudistuksen yhteydessä luovutaan kokonaan rekisteri- tai tietojärjestelmäperusteisesta sääntelystä ja siirrytään siitä käyttötarkoitusten sääntelyyn.

Tietojärjestelmien sääntelyä voidaan pitää tarpeettoman rajoittavana ja joustamattomana sääntelyratkaisuna. Henkilötietolainsäädännössä ei tulisi säätää teknisistä ratkaisuista, vaan pikemminkin niistä säännöistä ja periaatteista, jotka ohjaavat teknisiä ratkaisuja. Puolustushallinnossa tietojärjestelmäpohjaista sääntelyä on tällä hetkellä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta annetussa laissa.

Rekisteriperusteinen ja ehdotettu uudentyyppinen käyttötarkoituserusteinen sääntely eivät toisaalta välttämättä tosiasiallisesti eroa merkittävästi toisistaan, vaan kyse on lähinnä erilaisesta säännösten kirjoitustavasta. Henkilörekisteri ei itsessään viittaa tiettyyn tietojärjestelmään, vaan yksi henkilörekisteri voi toimia useassa erillisessä tietojärjestelmässä ja toisaalta samassa tietojärjestelmässä voi olla usean eri henkilörekisterin tietoja. Puolustusvoimien nykyisistä pysyvistä henkilörekistereistä esimerkiksi asevelvollisrekisteri sisältää useassa eri tietojärjestelmässä käsiteltäviä henkilötietoja. Toisaalta kriisinhallintahenkilöstörekisterin tietoja käsitellään asevelvollisrekisterin kanssa samassa tietojärjestelmässä. Erilliset henkilörekisterit muodostuvat siis esimerkkitapauksissa tietojen käyttötarkoituksen perusteella, eikä rekisteriperusteinen sääntely itsessään sido käsittelyä tiettyihin teknisiin ratkaisuihin.

3.3 Keskeiset ehdotukset

3.3.1 Henkilötietosäännösten keskittäminen yhteen lakiin

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi Puolustusvoimien henkilötietolaki, johon keskitettäisiin Puolustusvoimien suorittamaa henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset. Puolustusvoimia koskeva tietosuojalainsäädäntö vastaisi muutoksen myötä rakenteeltaan ratkaisua, joka on muiden vastaavien viranomaisten osalta tehty jo aiemmin.

Henkilötietosääntelyn keskittäminen yhteen lakiin mahdollistaisi nykyistä selkeämmän ja yhtenäisemmän elinkaarimallin luomisen Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelylle. Yhdestä laista kävisi säännösten keskittämisen myötä ilmi muun muassa, mitä henkilörekistereitä Puolustusvoimilla on, mitä tietoja Puolustusvoimat ihmisistä käsittelee, mihin tarkoituksiin tietoja käsitellään, kenelle ja mihin tarkoituksiin tietoja luovutetaan ja kuinka pitkään tietoja säilytetään. Rekisteröidyillä olisi näin yhden lain kautta mahdollisuus saada kokonaiskuva omien henkilötietojensa käsittelystä Puolustusvoimissa. Yhtenäinen sääntely lisäksi helpottaisi lain soveltamisen valvontaa sekä toiminnan sisäisen että ulkoisen valvonnan osalta. Säännösten keskittäminen samaan lakiin lisäksi helpottaisi niiden pitämistä ajan tasalla tulevien muutostarpeiden yhteydessä.

3.3.2 Lain soveltamisala ja suhde muuhun lainsäädäntöön

Uutta henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia sovellettaisiin ehdotuksen mukaan sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa sekä 3 ja 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Käytännössä lain soveltamisala kattaisi näin Puolustusvoimien ydintehtävät ja vastaisi samalla pitkälti niitä Puolustusvoimien toimintoja, joista on voimassa olevaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa erityissääntelyä.

Ehdotettu laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa olisi luonteeltaan erityissääntelyä, joka ei sellaisenaan kattaisi kokonaan henkilötietojen käsittelyn sääntelytarvetta. Perustuslain 10 §:n mukaan henkilötietojen suojasta on kuitenkin säädettävä lailla. Näin ollen on varmistettava, että kaikella Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyllä on laillinen pohja, jos yleinen henkilötietolaki ehdotuksen mukaisesti kumotaan.

Kysymys tähän esitykseen sisältyvien lakiehdotusten lisäksi sovellettavasta henkilötietolainsäädännöstä koskee käytännössä lainsäädännön niin sanottua yleistä osaa, jossa säädetään muun muassa käsittelyssä noudatettavista periaatteista, rekisterinpitäjän velvollisuuksista, rekisteröidyn oikeuksista sekä valvonnasta ja seuraamuksista. Voimassa olevassa lainsäädännössä sääntelyn yleisenä osana toimii yleinen henkilötietolaki, joka on kuitenkin ehdotettu kumottavaksi. Sääntelyvaihtoehtoja yleisen henkilötietolain korvaamiseksi on käytännössä kolme; 1) tietosuoja-asetuksen soveltamisen laajentaminen kansallisesti Puolustusvoimien toimintaan, 2) tietosuojadirektiivin täytäntöönpanolainsäädännön soveltamisen laajentaminen Puolustusvoimien toimintaan, ja 3) henkilötietolainsäädännön yleisestä osasta säätäminen Puolustusvoimia koskevassa erillislaissa.

Kaikkeen henkilötietojen käsittelyyn sovellettavan yleisen henkilötietolain korvaaminen osittain tietosuoja-asetuksella ja osittain rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanolainsäädännöllä eriyttää Suomen henkilötietolainsäädäntöä. Lainsäädännön yhtenäisyyden, selkeyden ja valvontamahdollisuuksien kannalta eriytyminen voi aiheuttaa tiettyjä haasteita, joita useamman rinnakkaisen henkilötietojen käsittelyä koskevan yleislain säätäminen todennäköisesti lisäisi. Ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että henkilötietojen käsittelyssä yleisesti

noudatettavista säännöksistä säädettäisiin viranomaiskohtaisesti ja mahdollisesti keskenään hieman eri muodoissa. Puolustusvoimien suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn ei myöskään liity sellaisia erityispiirteitä, joiden johdosta siihen olisi tarpeellista säätää kokonaan erillistä henkilötietolakia. Henkilötietolainsäädännön yleisestä osasta säätämistä Puolustusvoimia koskevassa erillislaissa ei siten voida pitää tarkoituksenmukaisena sääntelyvaihtoehtona.

Osa Puolustusvoimien toiminnasta, johon liittyy henkilötietojen käsittelyä, on luonteeltaan erittäin lähellä rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan kuuluvia toimintoja. Puolustusvoimat toimii esitutkintaviranomaisena sotilasrikosasioissa, minkä lisäksi sen tehtäviin kuuluu tiettyjen maanpuolustukseen liittyvien rikosten ennalta estäminen ja paljastaminen. Näitä tehtäviä hoidetaan noudattaen osin samaa lainsäädäntöä siviiliviranomaisten kanssa ja Puolustusvoimat myös tekee tehtäviä hoitaessaan yhteistyötä erityisesti poliisin, mutta myös muiden turvallisuusviranomaisten kanssa. Siltä osin, kun Puolustusvoimien suorittama henkilötietojen käsittely liittyykin läheisesti direktiivin soveltamisalaan kuuluvaan toimintaan, on selvästi tarkoituksenmukaista, että toimintaan myös sovelletaan Puolustusvoimien osalta mahdollisimman laajasti samoja säädöksiä. Ehdotettu rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanolainsäädäntö soveltuisi myös sisällöllisesti hyvin Puolustusvoimien sotilaskurinpito- ja rikostorjunta-asioihin liittyviin tarpeisiin, minkä johdosta hallinnonalakohtaisen erityislainsäädännön tarve jäisi vähäiseksi.

Puolustusvoimat käsittelee edellä mainittujen tehtävien lisäksi henkilötietoja laajasti myös muun muassa asevelvollisuuteen, sotilaalliseen kriisinhallintaan, aluevalvontaan ja sotilastiedusteluun liittyvien tehtävien hoitamisen yhteydessä. Vaikka Puolustusvoimien toiminta ei näiden tehtävien hoitamisen osalta liity yhtä läheisesti rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan, niillä on kuitenkin tiettyjä selviä yhteyksiä. Puolustusvoimat käsittelee henkilötietoja käytännössä vain lakisäateisten tehtäviensä hoitamiseksi ja valtaosa sen henkilötietojen käsittelystä liittyy suoraan Suomen kansallisen turvallisuuden varmistamiseen. Käsittelyn tarkoitukset ovat siten luonteeltaan monelta osin samankaltaisia kuin direktiivin soveltamisalalla toimivilla viranomaisilla. Puolustusvoimat myös tekee tehtäviä hoitaessaan paljon yhteistyötä direktiivin soveltamisalalla toimivien viranomaisten kanssa. Tietosuojadirektiivi on valmisteltu nimenomaan turvallisuudesta vastaavien viranomaisten tarpeet huomioon ottaen, minkä johdosta sen sääntely sopii hyvin Puolustusvoimien käsittelytarpeisiin.

Edellä mainitun lisäksi tavoiteltavana voidaan pitää sitä, että henkilötietojen käsittelyyn Puolustusvoimissa sovellettaisiin mahdollisimman kattavasti samoja säännöksiä. Puolustusvoimien eri tehtävät muodostavat kokonaisuuden ja tukevat toisiaan, eikä ole toivottavaa, että eri tehtävissä sovellettava henkilötietolainsäädäntö olisi kovin eriytynyttä. Tarkoituksenmukaisena voidaan lisäksi pitää sitä, että puolustukseen liittyvät asiat pysyvät kansallisen lainsäädännön piirissä. Henkilötietojen käsittely on keskeinen osa Suomen asevelvollisuuteen perustuvan puolustusjärjestelmän toimintaedellytysten ylläpitämistä ja EU:n asetuksen suora soveltaminen voisi osaltaan kaventaa Suomen mahdollisuuksia päättää itse puolustukseensa liittyvistä asioista.

Edellä kuvatuilla perusteilla esityksessä ehdotetaan, että ehdotettua henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia sovellettaisiin myös Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyyn siltä osin, kun käsittely tapahtuu puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa sekä 3 ja 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Mainitun lakiehdotuksen ja tämän lakiehdotuksen soveltamisalat olisivat siten Puolustusvoimien osalta identtiset ja niitä sovellettaisiin rinnakkain. Kansallinen soveltamisalaratkaisu ei tältä osin vaikuttaisi mainitulla lailla täytäntöön pantavan direktiivin soveltamisalaan, vaan Puolustusvoimien osalta lakia sovellettaisiin puhtaasti kansallisena lakina. Puolustusvoimien suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn ei kui-

tenkaan ehdotuksen mukaan sovellettaisi kaikkia mainitun lain säännöksiä, vaan erityisesti Puolustusvoimien kansainvälisestä tiedonvaihdosta säädettäisiin tässä lakiehdotuksessa erikseen.

Henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain soveltamisalan ulkopuolelle jäisi kaikki sellainen henkilötietojen käsittely, joka ei perustu puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa sekä 3 ja 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Käytännössä merkittävin tämän esityksen ulkopuolelle jäävä käsittelykokonaisuus on tavanomaisiin henkilöstöasioihin, kuten vuosilomiin, palkanmaksuun ja työaikoihin, liittyvä henkilötietojen käsittely. Sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, johon ei sovellettaisi ehdotettua henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia, sovellettaisiin yleistä tietosuoja-asetusta ja ehdotettua yleistä tietosuojalakia. Puolustusvoimien suorittamaan henkilötietojen käsittelyä koskeva sääntely jakautuisi siten kahteen osaan käsittelyn perusteesta riippuen.

3.3.3 Rekisterinpidon keskittäminen pääesikunnalle

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Puolustusvoimien sisäistä vastuunjakoja rekisterinpidon osalta siten, että Puolustusvoimien kaikkien pysyvien henkilörekisterien rekisterinpitäjänä toimisi pääesikunta. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan rekisterinpito on osittain keskitetty pääesikunnalle, mutta osittain myös hajautettu joukko-osastoille ja muille hallintoyksiköille. Puolustusvoimien joukko-osastoilla ja muilla hallintoyksiköillä ei kuitenkaan ole välttämättä tarvittavaa osaamista ja mahdollisuuksia varmistaa henkilötietojen käsittelyn asianmukaisuutta, eikä ole myöskään perusteltua, että saman henkilörekisterin rekisterinpidossa olisi alueellisia eroja. Rekisterinpitäjän veloitteiden keskittäminen pääesikunnalle siten oletettavasti parantaisi tietosuojan tasoa Puolustusvoimissa. Muut hallintoyksiköt käsittelevät jatkossa henkilötietoja vain pääesikunnan ohjeistuksen mukaisesti ja valvonnan alaisena.

3.3.4 Rekisteriperusteinen sääntelytekniikka

Ehdotuksessa esitetään luovuttavaksi teknisiä tietojärjestelmiä koskevista säännöksistä. Laissa säädettäisiin tietojärjestelmäneutraalisti Puolustusvoimien pysyvistä ja tilapäisistä henkilörekistereistä. Toisin kuin usean muun viranomaisen osalta on ehdotettu, laissa ei toisaalta esitetä luovuttavaksi kokonaan myös henkilörekistereistä ja siirryttäväksi vain käyttötarkoitusten sääntelyyn. Henkilörekisterin ja tietyn käyttötarkoituskokouksen ero ei tosiasiallisesti ole kovin merkittävä, jos rekisteriä ei sidota laissa tiettyyn tietojärjestelmään, sillä myös henkilörekisteri muodostuu tällöin käytännössä nimenomaan tietojen käyttötarkoituksen perusteella. Henkilörekisterin käsite on kuitenkin selkeämpi ja voimassa olevasta lainsäädännöstä tuttu ja todennäköisesti lain soveltajalle siksi käytännössä helpompi. Puolustusvoimien toiminnassa ei ole myöskään noussut esiin tarvetta tältä osin muuttaa sääntelyn rakennetta, vaan rekisteriperusteinen sääntelytekniikka on yleisesti koettu toimivaksi.

Ehdotetun henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain mukaan henkilötietojen käsittely olisi lain soveltamisalalla sallittua vain, jos siitä säädetään laissa. Lakiehdotuksessa säädettäisiin siksi tyhjentävästi Puolustusvoimien pysyvistä rekistereistä ja siitä, mihin tarkoituksiin muita rekistereitä on mahdollista perustaa. Sääntely olisi tältä osin nykytilaa täsmällisempää ja ennakoitavampaa.

3.3.5 Rekisterien tietosisältöjen sääntely

Puolustusvoimien pysyvien henkilörekisterien sallitut tietosisällöt ehdottaan kirjoitettavan tyhjentävästi, mutta samalla nykyistä joustavammin. Käytännössä tämä toteutettaisiin siten, että

laissa säädettäisiin niistä tietoluokista, joihin kuuluvia henkilötietoja rekisteriin olisi sallittua tallettaa. Tietoluokkien yksityiskohtaisempi sisältö määräytyisi rekisterin käyttötarkoituksen perusteella. Henkilötietojen tallettamisen rekisteriin tulisi lisäksi aina olla rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellista ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta välttämätöntä. Koska erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen suoja kuuluu yksityisyyden suojan ydinalueeseen, niiden tallettamisesta rekistereihin säädettäisiin edelleen ehdotuksen mukaan muita tietoja yksityiskohtaisemmin.

3.3.6 Henkilötietojen luovutettavuutta ja tiedonsaantia koskeva sääntely

Tietojen luovutettavuutta ja tiedonsaantia koskevista säännöksistä pyritään mahdollisuuksien mukaan karsimaan niin sanottua kaksinkertaista sääntelyä. Saman tiedon luovuttamisesta ei ole tarpeen säätää sekä tiedon luovuttavan että tiedon vastaanottavan viranomaisen laissa, vaan pääsääntönä olisi, että henkilötietojen luovutettavuudesta säädettäisiin vain luovuttavan viranomaisen laissa. Kaksinkertaisen sääntelyn poistamista ei ole kuitenkaan täysimääräisesti mahdollista toteuttaa tämän esityksen yhteydessä, johtuen erityisesti poliisia, Tullia ja Rajavartiolaitosta koskevien uusien henkilötietolakien käsittelyn viivästyisestä. Puolustusvoimia koskevasta lainsäädännöstä ei voida poistaa tiedonsaantia kyseisiltä viranomaisilta koskevia säännöksiä ennen kuin mainitut lait ovat voimassa ja niissä säädetään asianmukaisesti poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen oikeudesta luovuttaa tietoja Puolustusvoimille. Lakiesitys on kuitenkin pyritty lakiteknisesti toteuttamaan siten, että tarpeettomat kaksinkertaiset säännökset voidaan helposti kumota mainittujen hankkeiden liitelakina.

Henkilötietojen luovutettavuutta koskevia säännöksiä pyritään samalla uudistamaan poistamalla säännöksistä muun muassa vanhahtavat säännökset tietojen luovuttamisesta sähköisesti tai konekielisessä muodossa. Tietojen luovutusmenetelmä ei ole yleensä merkityksellinen yksityisyyden suojan kannalta, eikä lainsäädännössä ole siksi tarpeellista ottaa kantaa käytettävään tekniikkaan. Tietojen luovuttamisesta antamalla toiselle viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle tekninen käyttöyhteys Puolustusvoimien rekisteriin säädettäisiin kuitenkin edelleen erikseen. Kyse ei ole tällöin teknisen luovutusmenetelmän sääntelystä, vaan siitä, että rekisterinpitäjä luovuttaa osin mahdollisuutensa hallita rekisterin henkilötietojen käyttöä. Sääntely vastaisi perustuslakivaliokunnan vakiintuneesti edellyttämää käytäntöä.

Puolustusvoimista annettuun lakiin ehdotetaan lisäksi lisättäväksi uusi kaikki Puolustusvoimien laissa säädetyt tehtävät kattava tiedonsaantioikeus. Pykälän tarkoituksena on varmistaa, ettei kasuistinen tiedonsaantioikeuksien sääntely johda aukkoihin Puolustusvoimien tiedonsaantioikeuksissa. Puolustusvoimilla on niin normaalioloissa kuin poikkeusoloissakin oltava oikeus saada tehtäviensä hoitamisen edellyttämät tiedot salassapitosäännösten estämättä. Säännös vastaisi pääosin poliisilaissa (872/2011) säädettyä vastaavaa poliisin tiedonsaantioikeutta.

3.3.7 Henkilötietojen käsittely sotilastiedustelussa

Esitykseen sisältyy ehdotus henkilötietojen käsittelyä sotilastiedustelutehtävien yhteydessä koskeväksi sääntelyksi. Tiedustelutoiminta kuuluu Puolustusvoimien tehtäviin puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan sekä 4 §:n nojalla. Puolustusvoimien tiedusteluun ei ole kuitenkaan säädetty varsinaisia toimivaltuuksia, eikä tiedustelutehtävien yhteydessä tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä ole voimassa sääntelyä. Henkilötietoja käsitellään siten toiminnan yhteydessä henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla, joka sallii tietojen käsittelyn viranomaisen laissa säädetyin tehtävien hoitamiseksi. Viranomaisten suorittamasta henkilötietojen käsittelystä, erityisesti sellaisesta, jolla voi olla merkittäviä vaikutuksia yksityisyyden suojaan, tulisi kuitenkin säätää kattavasti ja yksityiskohtaisesti lailla, eikä nyky-

tilaa voida siksi pitää tyydyttävänä. Myös ehdotettu henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden yhteydessä annettu laki edellyttää, että lain soveltamisalalla suoritettavasta henkilötietojen käsittelystä säädetään lailla. Ehdotettu sotilastiedustelua koskeva sääntely liittyy samalla eduskunnalle annettuun ehdotukseen sotilastiedustelulainsäädännöksi.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Tietosuojalainsäädännön uudistuksesta aiheutuu Puolustusvoimille vähäisiä kustannuksia lisä sääntyvien tietojärjestelmä- ja henkilöstövaatimusten kautta. Erityisesti velvollisuus tallettaa kaikesta automaattisesta henkilötietojen käsittelystä lokitiedot ja muut tarkentuvat tietojärjestelmävaatimukset sekä velvollisuus nimittää tietosuojavastaava aiheuttavat Puolustusvoimille suoria kustannuksia. Kustannuksia aiheuttava sääntely ei kuitenkaan pääosin sisälly tähän esitykseen, vaan ehdotettuun henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettuun lakiin sekä osittain myös yleiseen tietosuojasetukseen. Niitä ei siten voida pitää tästä hallituksen esityksestä aiheutuvina kustannuksina, eikä niitä siksi ole myöskään tarkoituksenmukaista käsitellä laajemmin tässä yhteydessä.

Tähän esitykseen sisältyvät lakiehdotukset eivät sisällä henkilötietojen käsittelyssä käytettäviä tietojärjestelmiä koskevia vaatimuksia, eikä esityksestä siten aiheudu Puolustusvoimille tietojärjestelmäkustannuksia.

Ehdotetun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 45 §:ssä säädettäisiin tilapäisen henkilörekisterin hävittämisestä ja velvollisuudesta arvioida rekisterin tarpeellisuutta kolmen vuoden välein. Määräajoin tapahtuva rekisterin tarpeellisuusarvio olisi velvollisuutena uusi ja siitä saattaa aiheutua vähäistä lisätyötä. Tilapäisiä henkilörekistereitä olisi kuitenkin tosiasiallisesti erittäin vähän, joten velvoitteen työllistävä vaikutuskin jäisi erittäin vähäiseksi.

Lakiehdotuksen 31–32 §:ssä säädettäisiin nykyistä täsmällisemmin henkilötietojen luovuttamisesta toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle. Tarkempien ehtojen täyttäminen saattaa aiheuttaa yksittäisessä tapauksessa vähäistä lisätyötä ja siten kustannuksia. Henkilötietojen luovuttaminen pykälien mukaisesti olisi kuitenkin poikkeusluonteista toimintaa ja kustannusten voidaan siten arvioida jäävän erittäin vähäisiksi.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Puolustusvoimia koskevan henkilötietosääntelyn kokoamisella yhteen lakiin pyritään ensisijaisesti yhtenäistämään sääntelyä ja luomaan siitä selkeä ja helposti sovellettava kokonaisuus. Esityksessä pyritään myös helpottamaan viranomaisten välistä tiedonvaihtoa varmistamalla Puolustusvoimien riittävät tiedonsaantioikeudet ja mahdollisuudet luovuttaa henkilötietoja tarvittaessa myös teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Lisäksi esityksessä pyritään varmistamaan, että Puolustusvoimilla on riittävät oikeudet käsitellä henkilötietoja tarpeen mukaan myös muuhun kuin tietojen alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen. Näillä ehkäistään tarvetta kysyä samoja tietoja useaan otteeseen ja puretaan tarpeettomia tiedonvaihdon lainsäädännöllisiä esteitä. Puolustusvoimien henkilörekisterien tietosisältöjä koskevat säännökset ehdotetaan lisäksi kirjoitettavan voimassa olevaa lainsäädäntöä joustavammiksi. Kaikkien edellä mainittujen muutosten voidaan arvioida sujuvoittavan lainsäädännön soveltamista ja parantavan Puolustusvoimien mahdollisuuksia toimintansa kannalta tarpeellisten tietojen käsittelyyn.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Sääntelyn kokoaminen yhteen lakiin johtaisi siihen, että rekisteröidyn olisi nykyistä helpompi muodostaa kokonaiskuva siitä, missä rekistereissä ja mihin tarkoituksiin Puolustusvoimat hänen tietojaan käsittelee, mihin tietoja luovutetaan ja kuinka kauan niitä säilytetään. Tämä helpottaa myös rekisteröidyn oikeuksien käyttämistä, mitä voidaan pitää tärkeänä tavoitteena. Esityksessä ehdotetaan myös säädettävän nykylainsäädäntöä yksityiskohtaisemmin henkilötietojen luovuttamisesta ulkomaille, minkä voidaan arvioida parantavan henkilötietojen suojan tasoa.

Puolustushallinnon lainsäädäntö kohdistuu käytännössä aina tosiasiallisesti enemmän miehiin kuin naisiin. Valtaosa niistä henkilöistä, joiden tietoja Puolustusvoimat käsittelee, on Suomen asevelvollisuusjärjestelmän johdosta miehiä. Esityksellä ei kuitenkaan voida katsoa olevan varsinaisia vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Esitysluonnos on valmisteltu puolustusministeriössä. Valmistelua tukemaan on perustettu työryhmä, jossa on ollut edustettuna puolustusministeriö, Puolustusvoimat ja Rajavartiolaitoksen esikunta. Työryhmän toimikausi on ollut 1.9.2016–30.11.2017.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Puolustusministeriö sai hallituksen esitysluonnoksesta yhteensä 30 lausuntoa. Annetuissa lausunnoissa kannatettiin laajasti henkilötietosääntelyn keskittämistä yhteen lakiin, rekisteriperusteista sääntelytekniikkaa sekä rikosasioiden tietosuojadirektiivin täytäntöönpanolainsäädännön soveltamista tietosuojasääntelyn yleisenä osana. Esityksen tavoitteet sääntelyn joustavoittamisesta ja kaksinkertaisen tiedonvaihdon sääntelyn karsimisesta saivat samoin lausunnoissa laajasti kannatusta. Esityksen päälinjoihin lausunnonantajat suhtautuivat siten valtaosin positiivisesti.

Annetuissa lausunnoissa nousivat kehittämistä vaativina asiakokonaisuuksina esiin erityisesti henkilötietolain suhde ehdotettuun sotilastiedustelulakiin, henkilötietojen toissijaisten käyttö-tarkoitusten sääntely, henkilötietojen luovuttamista ja tiedonsaantia koskevat säännökset sekä kansainvälistä tiedonvaihtoa koskevat säännökset. Useassa lausunnossa korostettiin lisäksi yleisesti tarvetta sovittaa yhteen useissa ministeriöissä samanaikaisesti käynnissä olevia tietosuojahankkeita.

Tietosuojavaltuutettu ja sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä esittivät lausunnoissaan, että sotilastiedustelua koskevat pykälät tulisi erottaa kokonaan henkilötietolaista ja sisällyttää valmistelussa olevaan sotilastiedustelulakiin. Tietosuojavaltuutetun mukaan se, että sotilastiedustelun yhteydessä tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskevat säännökset ovat samassa yhteydessä sotilastiedustelun toimivaltuuksien kanssa, on edellytys sääntelyn täsmällisyydelle ja tarkkarajaisuudelle. Lausunnosta ei kuitenkaan käy ilmi, miten toimivaltuus- ja tietosuojasäännösten erottaminen eri lakeihin vaikuttaa sääntelyn täsmällisyyteen ja tarkkarajaisuuteen tai miksi nimenomaan sotilastiedustelusta tulisi tältä osin säätää erilaisella sääntelyrakenteella kuin kaikista muista Puolustusvoimien tai muiden kansallisesta turvallisuudesta vastaavien viranomaisten vastaavista toiminnoista. Ehdotettu sääntelyrakenne vastaisi myös siviilitiedusteluun suunniteltua sääntelyrakennetta.

Sotilastiedustelua koskevien säännösten sisällyttäminen ehdotettuun sotilastiedustelulakiin olisi ongelmallista myös siksi, että mainittu laki ei ole tarkoitettu kaikkea Puolustusvoimien sotilastiedustelua koskevaksi laiksi, vaan ainoastaan tiettyjä uusia sotilastiedustelun toimivaltuuksia koskevaksi laiksi. Puolustusvoimat harjoittaa sotilastiedustelua jo tällä hetkellä puolustusvoimista annetun lain nojalla ja kyseistä toimintaa on tarkoitus jatkaa entisellään riippumatta siitä, tuleeko uusi sotilastiedustelulaki lainkaan voimaan vai ei. Myös puolustusvoimista annetun lain nojalla suoritettavassa sotilastiedustelutoiminnassa käsitellään henkilötietoja ja myös siitä tulisi uudessa lainsäädännössä säätää. Ei voida pitää tarkoituksenmukaisena, että samat säännökset sisällytettäisiin molempiin lakeihin.

Lisäksi Tietosuojavaltuutetun mukaan sotilastiedustelua koskevan sääntelyn jakautuminen kahteen lakiin johtaisi siihen, että toiminnan valvonta jakautuisi kahden valvontaviranomaisen kesken. Valvontaviranomaisten toimivallanjako on kuitenkin riippumaton siitä, säädetäänkö sotilastiedusteluun liittyvästä henkilötietojen käsittelystä uudessa sotilastiedustelulaissa vai henkilötietolaissa. Tietosuojavaltuutetun velvollisuus valvoa kaikkea Suomessa tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä seuraa uusista henkilötietojen käsittelyn yleissääöksistä, yleisessä tietosuojalaista sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioiden ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetusta laista. Sillä, missä laissa sotilastiedustelun yhteydessä tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset ovat, ei ole siten minkäänlaista vaikutusta Tietosuojavaltuutetun tehtäviin tai valvontavastuiden jakaantumiseen.

Tietosuojavaltuutettu kiinnitti lausunnossaan huomiota myös henkilötietojen toissijaisen käytön sääntelyyn. Ehdotusta onkin jatkovalmistelussa täsmennetty siten, että Puolustusvoimien oikeudesta käsitellä rekistereissään olevia henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen tallettamistarkoitukseen säädettäisiin rekisterikohtaisesti ja huomattavasti lausuntokierroksella ollutta luonnosta tarkemmin.

Sisäministeriö ja Rajavartiolaitoksen esikunta kiinnittivät lausunnossaan huomiota asevelvollisrekisterin rekisterinpidon sääntelyyn. Esitystä on tältä osin jatkovalmistelussa muutettu siten, että Puolustusvoimia koskevassa henkilötietolaissa ei säädettäisi lainkaan Rajavartiolaitoksen roolista asevelvollisrekisterin osalta.

Usea lausunnonantaja esitti lausunnossaan täsmennyksiä rekisterien tietosisältöjä koskeviin pykäliin sekä henkilötietojen luovutusoikeuksia koskeviin pykäliin. Muutosehdotukset ovat olleet monelta osin perusteltuja ja säännöksiä on jatkovalmistelussa niiden mukaisesti täsmennetty. Myös henkilötietojen luovuttamista ulkomaille koskevaa sääntelyä on jatkovalmistelussa täsmennetty lausuntopalautteen perusteella.

Useammassa lausunnossa kiinnitettiin huomiota puolustusvoimista annettuun lakiin esitettävään yleiseen tiedonsaantioikeutta koskevaan säännökseen. Moni lausunnonantaja piti pykäläluonnosta liian väljänä ja epätäsmällisenä ja ehdotusta onkin jatkovalmistelussa täsmennetty. Pykäläehdotus on jatkovalmistelussa muokattu vastaamaan paremmin poliisin ja Rajavartiolaitoksen vastaavia voimassa olevia säännöksiä, erityisesti rajaamalla säännös koskemaan vain tiedonsaantia viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitamaan asetetuilta yhteisöiltä.

Sotilastiedustelua koskevat pykäläluonnokset ovat olleet lausuntokierroksella jo keväällä 2017 sotilastiedustelua koskevan hallituksen esitysluonnoksen yhteydessä. Pykäläluonnoksiin tehtiin tällöin saadun lausuntopalautteen perusteella useita muutoksia ja uudet luonnokset olivat lausunnon tällöin tämän hankkeen yhteydessä. Sotilastiedustelua koskevien säännösten osalta lausunnonantajilla on siten ollut kaksi tilaisuutta lausunnon antamiseen.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Ehdotettu laki sisältäisi vain Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyä koskevat erityissäännökset ja sen rinnalla henkilötietolainsäädännön niin sanottuna yleisenä osana sovellettaisiin ehdotettua henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia. Lakiehdotukset muodostavat kokonaisuuden ja niiden olisi siksi syytä tulla voimaan mahdollisimman samanaikaisesti.

Lakiehdotuksessa säädettäisiin myös sotilastiedusteluun liittyvästä henkilötietojen käsittelystä. Säännökset koskisivat ensinnäkin sotilastiedustelua sellaisena kuin Puolustusvoimat sitä harjoittaa puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin ja 4 §:n nojalla. Hallitus on lisäksi antanut eduskunnalle ehdotuksen uudeksi sotilastiedustelusta annetuksi laiksi (HE 203/2017 vp), jossa säädettäisiin yksityiskohtaisesti tietyistä sotilastiedustelun uusista toimivaltuuksista. Eduskunnalle on lisäksi annettu esitys laiksi tiedustelutoiminnan valvonnasta ja laiksi valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta (HE 199/2017 vp). Ehdotettu tiedustelutoiminnan valvonta voisi kohdistua myös sotilastiedustelutoimintaan liittyvään henkilötietojen käsittelyyn. Tämän esityksen mukaiset sotilastiedustelua koskevat säännökset on valmisteltu siten, että niitä voitaisiin sellaisenaan soveltaa myös ehdotettujen uusien sotilastiedustelutoimivaltuuksien käytön yhteydessä. Tämän lakiehdotuksen sotilastiedustelua koskevat säännökset eivät kuitenkaan perustu oletukseen mainitun sotilastiedustelulain hyväksymisestä, eikä sääntelyn tarve ole riippuvainen sotilastiedustelua koskevan lakiehdotuksen käsittelystä. Sotilastiedustelua koskeva henkilötietojen käsittelystä tulee säätää ehdotetussa laissa, vaikka erillistä sotilastiedustelulakia ei säädettäisi lainkaan. Puolustusvoimat jatkaa sotilastiedustelun harjoittamista puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin ja 4 §:n nojalla riippumatta siitä, säädetäänkö uutta erillistä sotilastiedustelulakia lainkaan.

Lakiehdotuksen useita säännöksiä on lisäksi pyritty sovittamaan yhteen valmistelussa olevien henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain kanssa. Erityisesti yhteensovittamisen tarkoituksena on ollut vähentää tarpeettoman kaksinkertaisen sääntelyn määrää viranomaisten välisessä tiedonvaihdossa. Mainittujen poliisia, Tullia ja Rajavartiolaitosta koskevien lakien eduskuntakäsittely ja voimaantulo kuitenkin viivästyvät siinä määrin, että tavoitetta ei ole täysimääräisesti mahdollista saavuttaa tämän esityksen käsittelyn yhteydessä.

Eduskunnassa on vireillä hallituksen esitys laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamiseksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 145/2017 vp), johon sisältyy ehdotukset asevelvollisuuslain 96 §:n sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 42 ja 91 §:n muuttamiseksi. Kaikki mainitut pykälät ehdotetaan kumottavaksi tämän esityksen yhteydessä ja niiden sisältö siirrettäväksi 1. lakiehdotukseen. Uusien säännösten muotoilussa on otettu huomioon edellä mainittu hallituksen esitys ja pykäläehdotukset on laadittu sen mukaiseksi.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

1 luku. Yleiset säännökset.

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä säädettäisiin lain soveltamisalasta. Lakia sovellettaisiin pykälän mukaan Puolustusvoimien suorittamaan ja Puolustusvoimien lukuun suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin mainituissa kohdissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Lain soveltamisala rajautuisi siten sen perusteella, mihin tarkoitukseen henkilötietoja käsitellään. Jos käsittelyn tarkoitus liittyy jonkin pykälässä mainitun Puolustusvoimista annetussa laissa säädetyn tehtävän hoitamiseen, käsittelyyn sovellettaisiin tätä lakia. Vastaavasti, jos käsittely ei liittyisi näiden tehtävien hoitamiseen, vaan käsittelyn perusteena olisi esimerkiksi työaikalaisissa (605/1996), vuosilomalaisissa (162/2005) tai muussa vastaavassa laissa säädettyjen velvoitteiden täyttäminen, käsittelyyn ei sovellettaisi tätä lakia, vaan EU:n tietosuojasetusta ja ehdotettua yleistä tietosuojalakia. Käytännössä tietosuojasetusta ja yleistä tietosuojalakia siten sovellettaisiin vain sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, joka ei olisi tarpeellista Puolustusvoimista annetussa laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Mikäli tiettyjen henkilötietojen käsittely olisi tarpeellista sekä Puolustusvoimista annetussa laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi että jonkin muun velvoitteen hoitamiseksi, sovellettaisiin käsittelyyn tätä lakia. Tämän lakiehdotuksen soveltamisalaan ei ehdotetun soveltamisalasäännöksen perusteella kuuluisi lainkaan sellaista henkilötietojen käsittelyä, johon sovelletaan EU:n tietosuojasetusta.

Puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädetään Puolustusvoimien päätehtävästä, joka on Suomen sotilaallinen puolustaminen. Kohta jakaantuu kolmeen alakohdtaan, joissa säädetään tarkemmin tehtävän sisällöstä.

Puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan a alakohdassa säädetään Puolustusvoimien tehtäväksi Suomen maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen. Valtakunnan alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi valtakunnan maa- ja merialuetta sekä ilmatilaa valvotaan yhteistoiminnassa muiden valvontaviranomaisten kanssa. Aluevalvonnalla ehkäistään tai paljastetaan ja selvitetään aluerikkomukset ja alueloukkaukset. Puolustusvoimien osallistumisesta maa- ja vesialueen sekä ilmatilan valvontaan säädetään tarkemmin aluevalvontalaissa.

Puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan b alakohdan mukaan Suomen sotilaalliseen puolustamiseen kuuluu lisäksi kansan elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtiojohdon toimintavapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen. Sotilaallisen uhan ennalta ehkäisemiseksi on puolustusvoimien valmiutta pystyttävä kohottamaan, kutsumaan tarvittavat joukot palvelukseen, hajauttamaan sodan ajan joukkojen materiaali ja suojaamaan tärkeät kohteet. Puolustusvoimat siten ylläpitää ja kehittää puolustusvalmiutta. Sotilasstrategisen tilannekuvan muodostamiseksi ja ylläpitämiseksi tiedustelu- ja valvontajärjestelmä seuraa Suomen turvallisuusympäristön kehitystä, määrittää ympäristön muutokset ja tuottaa tietoa vallitsevasta tilanteesta. Järjestelmä antaa ennakkovaroituksen sotilaallisten uhkien kehittymisestä, jotta voidaan käynnistää tarvittavat vastatoimenpiteet. Puolustusvalmiuden ylläpitäminen ja kehittäminen sisältää myös muun muassa puolustusmateriaalin hankintaa, huoltoa, varastointia, logistiikkaa, operatiivista suunnittelua, johtamisjärjes-

telmien kehittämistä, henkilöstön kouluttamista, valmiuden säätelyä, valmiusyhtymien kehittämistä ja tietosodankäyntiin valmistautumista.

Puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan c alakohdassa säädetään Puolustusvoimien tehtäväksi sotilaskoulutuksen antaminen, vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ohjaaminen ja maanpuolustustahdon edistäminen. Puolustusvoimat tuottaa kansallisen puolustuksen joukot. Tämän vuoksi puolustusvoimat antaa sotilaskoulutusta varusmiehille, reserviläisille ja sotilasoppilaitoksissa opiskeleville. Puolustusvoimat myös tukee vapaaehtoista maanpuolustusta osana Suomen puolustusta siten kuin vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa säädetään. Puolustusvoimat edistää maanpuolustustahtoa esimerkiksi antamalla kansalaisille mahdollisuuksia osallistua maanpuolustustyöhön sekä sitouttamalla kansalaisia niihin arvoihin ja toimintoihin, jotka edistävät maanpuolustusta. Myös yhteistyö veteraanijärjestöjen ja vastaavien kanssa liittyy maanpuolustustahdon edistämiseen.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan puolustusvoimien tehtävänä on muiden viranomaisten tukeminen. Tehtävään kuuluvat a) virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi; sekä b) pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja. Tätä lakia sovellettaisiin vain a alakohdan mukaisten tehtävien hoitamisen yhteydessä. Pelastustoimintaan osallistuminen kuuluu EU:n tietosuoja-asetuksen soveltamisalaan, eikä siihen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä ole siksi tarpeen tässä laissa säätää.

Puolustusvoimien tukea muille viranomaisille tarvitaan tilanteissa, joissa muilla viranomaisilla ei ole esimerkiksi Puolustusvoimilta löytyvää osaamista tai kalustoa tehtävien suorittamiseen. Yhteistoiminnan taustalla ovat lakisääteiset velvoitteet sekä viranomaisten väliset yhteistoimintasopimukset. Perinteisten sotilaallisten uhkien lisäksi muun muassa joukkotuhoaseuhka, terrorismi, informaatio- ja tietosodankäynti sekä tietojärjestelmiin kohdistuvat uhkat ovat haasteita, joita puolustusvoimat seuraa huolellisesti. Normaaliajan yhteistoiminnalla luodaan perusteet niin häiriötilanteiden kuin myös poikkeusolojen kiinteää ja toimivaa yhteistoimintaa varten.

Puolustusvoimien kolmantena tehtävänä on osallistuminen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan perustuvaan apuun, aluevalvontayhteistyöhön tai muuhun kansainvälisen avun antamiseen ja kansainväliseen toimintaan a) virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi. Kansainvälistä apua voidaan säännöksen nojalla antaa toiselle valtiolle, Euroopan unionille tai kansainväliselle järjestölle esimerkiksi EU:n yhteisvastuulausekkeen tai keskinäisen avunannon lausekkeen tilanteissa taikka aluevalvonnassa. Esimerkkeinä säännöksessä tarkoitettua muusta kansainvälisestä toiminnasta voidaan mainita Suomen omista tarpeista lähtevä yhteistoiminta esimerkiksi aluevalvonnassa alueella, joka ei kuulu minkään valtion suvereniteettiin kuten aavalla merellä tai kansainvälisessä ilmatilassa taikka suomalaisten evakuointi kriisialueelta Puolustusvoimien suorituskykyä käyttämällä.

Puolustusvoimien neljäntenä tehtävänä on osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa. Sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistumisesta säädetään tarkemmin sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa.

Pykälän mukaan lakia sovellettaisiin myös muun kuin Puolustusvoimien suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn silloin, kun käsittely tapahtuu Puolustusvoimien lukuun. Esimerkiksi tiettyjen henkilötietojen käsittelytoimien ulkoistaminen ei siten vaikuttaisi sovellettaviin sää-

döksiin, vaan henkilötietojen käsittelijän olisi Puolustusvoimien lukuun toimiessaan noudatettava samoja säännöksiä kuin Puolustusvoimat itse soveltaa. Lakia sovellettaisiin henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn sekä muuhun kuin automaattiseen käsittelyyn, kun henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa rekisteri tai sen osa. Säännös vastaisi tältä osin voimassa olevan henkilötietolain soveltamisalasäännöstä.

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Pykälän 1 momentin mukaan laki ehdotuksen soveltamisalalla henkilötietolainsäädännön niin sanottuna yleisenä osana sovellettaisiin ehdotettua henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia. Laista ei kuitenkaan sovellettaisi sen 10 §:n 2 momenttia, 54 §:ää eikä 7 lukuja, joissa säädettäisiin henkilötietojen luovuttamisesta kolmansiin maihin, henkilötietojen vapaasta liikkuvuudesta EU-alueella ja valvontaviranomaisten välisestä yhteistyöstä. Puolustusvoimien tämän lain soveltamisalaan kuuluvat asiat, mukaan lukien sotilaskurinpitoa ja rikostorjuntaa koskevat asiat, eivät kuulu rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalaan ja poikkeaminen direktiivin säännöksistä on siksi mahdollista. Henkilötietojen vapaa liikkuvuus unionin alueella ei koske Puolustusvoimien tämän lain mukaisesti käsittelemiä tietoja, eikä erottelu unionin jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välillä ole siten merkityksellinen.

Laki sisältäisi edellä mainittujen koko lain kattavien poikkeusten lisäksi yksittäisiä rajatumpia poikkeuksia henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetusta laista. Tällaisia olisivat muun muassa tiettyjä rekistereitä koskeva poikkeus rekisteröidyn tarkastusoikeudesta sekä velvollisuudesta julkaista tietosuojaseloste.

Puolustusvoimien harjoittama tiedonvaihto muiden valtioiden ja kansainvälisten järjestöjen kanssa on luonteeltaan huomattavan erilaista kuin rikosasioiden tietosuojadirektiivin soveltamisalalla toimivien viranomaisten, eikä ehdotetun henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 10 §:n 2 momentin ja 7 luvun sääntely siksi soveltuisi Puolustusvoimien tarpeisiin. Henkilötietojen luovuttamisesta ulkomaille ja kansainvälisille järjestöille säädettäisiin tämän lakiehdotuksen 4 luvussa.

Pykälän 2 ja 3 momentti sisältäisivät informatiiviset viittaukset viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999) ja turvallisuus selvityslakiin (726/2014).

2 luku. Puolustusvoimien henkilörekisterit.

Lain 2 luvussa säädettäisiin Puolustusvoimien pysyvistä, tilapäisistä ja muista henkilörekistereistä siltä osin, kun henkilötietoja käsitellään lain 1 §:ssä tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin. Ehdotettuun 2 lukuun siirrettäisiin Puolustusvoimien pysyviä henkilörekistereitä koskevat perussäännökset asevelvollisuuslaista, sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetusta laista, puolustusvoimista annetusta laista, aluevalvontalaista sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetusta laista. Lisäksi lukuun sisältyisi sotilastiedustelua koskevien rekisterien perussäännökset. Puolustusvoimien pysyvien henkilörekisterien käyttötarkoituksia ja tietosisältöjä koskevat säännökset koottaisiin siten kaikki samaan lukuun ja samalla niiden kirjoitustapaa yhtenäistettäisiin ja ajanmukaistettaisiin.

Luvussa säädettäisiin eri rekisterien käyttötarkoituksista ja sallituista tietosisällöistä. Ehdotuksen mukaan rekisterien tietosisältöjä koskevat säännökset kirjoitettaisiin voimassa olevia tietosisältösäännöksiä joustavampaan muotoon siirtymällä sääntelyteknisesti yksittäisistä tallettavista tiedoista sallittuihin tietoluokkiin. Laissa ei siten enää säädettäisi, mitä yksittäisiä henkilötietoja kuhunkin henkilörekisteriin saa tallettaa, vaan tietoluokista, joihin kuuluvia henkilötietoja rekisteriin saa tallettaa. Kunkin tietoluokan tarkempi sisältö määräytyisi rekisterin käyttötarkoituksen ja tallettamiskynnyksen perusteella. Esimerkiksi se, mitä yksittäisiä henki-

lötietoja asevelvollisrekisteriin saisi tallettaa tietoluokan tunnistamistiedot perusteella, perustuisi siihen, millaisia tunnistamistietoja on tarpeen käsitellä asevelvollisrekisterin käyttötarkoituksen kannalta. Sääntelytekniikka olisi tältä osin nykyistä joustavampi, sillä tietoluokkien sisältö voisi muuttua käsittelytarpeiden ja esimerkiksi tekniikan kehittymisen myötä. Rekisterin käyttötarkoitusta ja sallittua tietosisältöä koskevia säännöksiä tulisi aina soveltaa kokonaisuutena, eikä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeettomia henkilötietoja saisi siten koskaan tallettaa rekisteriin, vaikka tietosisältösäännös sen erikseen luettuna sallisi.

Poikkeuksena yleispiirteisemmästä tietosisältöjen sääntelytekniikasta olisivat kuitenkin edelleen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvat tiedot, eli niin sanotut arkaluonteiset henkilötiedot, joiden käsittelystä säädettäisiin muita henkilötietoja täsmällisemmin. Esimerkiksi tietoluokka ”tunnistetiedot” ei vielä itsessään antaisi oikeutta biometristen tunnistetietojen tai muiden erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen tallettamiseen, vaan rekistereihin tallettavista erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tiedoista säädettäisiin kunkin rekisterin kohdalla tarkemmin. Tällaisia henkilötietoja saisi lisäksi käsitellä vain, jos niiden käsittely on välttämätöntä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta, eli tallettamiskynnys olisi niiden osalta muita henkilötietoja korkeampi.

Luvussa ehdotetaan samalla yhtenäistettäväksi pysyviä henkilörekistereitä koskevien käyttötarkoitussäännösten kirjoitustapaa sekä poistettavaksi tarpeettomina voimassa olevat säännökset rekisterien automaattisuudesta ja valtakunnallisuudesta. Terminologisten muutosten tarkoituksena on ensisijaisesti siirtyä tietojärjestelmien sääntelystä henkilörekisterien sääntelyyn. Henkilörekisteri ei ole välttämättä sidottu tiettyyn tekniseen tietojärjestelmään, vaan esimerkiksi asevelvollisrekisteriin voi sisältyä useissa eri tietojärjestelmissä olevia henkilötietoja. Samassa teknisessä tietojärjestelmässä voidaan vastaavasti käsitellä useisiin eri henkilörekistereihin kuuluvia tietoja. Henkilötietojen käsittelyn tarkoitus ratkaisee sen, mihin henkilörekisteriin kyseiset tiedot kuuluvat.

Luvussa säädettäisiin tyhjentävästi niistä tietoluokista, joihin kuuluvia henkilötietoja saa tallettaa Puolustusvoimien pysyviin henkilörekistereihin. Lukuun sisältyvät tietosisältöluettelot eivät rajoittaisi muiden tietojen käsittelyä samoissa rekistereissä ja tietojärjestelmissä siltä osin, kun ne eivät ole henkilötietoja.

3 §. Puolustusvoimien pysyvät henkilörekisterit ja rekisterinpitäjä. Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin Puolustusvoimien pysyvät henkilörekisterit, joiden käyttötarkoituksista ja tietosisällöistä säädettäisiin tarkemmin luvun muissa pykälissä. Pykälän 2 momentti sisältäisi säännökset henkilötietojen tallettamis- ja käsittelykynnyksistä, joita olisi sovellettava kaikkeen tämän lakiehdotuksen mukaiseen henkilötietojen käsittelyyn. Käsittelykynnyksistä säädettäisiin vastaavasti myös ehdotetussa henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisuuden turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa, joten säännös olisi luonteeltaan informatiivinen. Koska oikeus käsitellä henkilötietoja määräytyisi rekisterien käyttötarkoituksen, sallitun tietosisällön ja käsittelykynnysten muodostamasta kokonaisuudesta, lain soveltamista helpottaa, että käsittelykynnykset tuodaan selkeästi esiin samassa yhteydessä rekisterien käyttötarkoitusten ja tietosisältöjen kanssa. Momentin mukaisista käsittelykynnyksistä olisi väliaikaisesti mahdollista poiketa sotilastiedustelurekisterin ja turvallisuustietorekisterin osalta siten kuin asiasta ehdotetaan säädettäväksi 13 §:n 2 momentissa ja 15 §:n 2 momentissa.

Pykälän 3 momentin mukaan kaikkien Puolustusvoimien pysyvien henkilörekisterien rekisterinpitäjänä toimisi Puolustusvoimien pääesikunta. Ehdotettu 3 momentti muuttaisi oikeustilaa keskittämällä vastuun Puolustusvoimien rekisterinpidosta pääesikunnalle, vaikka käytännössä myös muut Puolustusvoimien hallintoyksiköt monelta osin ylläpitävät ja käyttävät pykälässä mainittuja henkilörekistereitä. Rekisterinpitäjänä pääesikunta määrittäisi pysyvien henkilöre-

kisterien osalta käsittelyn tarkoitukset ja keinot sekä vastaisi rekisterinpidon laillisuudesta. Muut hallintoyksiköt käyttäisivät rekistereitä vain pääesikunnan ohjeistuksen mukaisesti ja pääesikunnan valvonnan alaisina. Asevelvollisrekisterin osalta muutos koskisi myös Rajavartiolaaitosta, joka ei enää toimisi rekisterin rekisterinpitäjänä. Pääesikunta voisi kuitenkin myöntää Rajavartiolaitolle oikeuden kirjata edelleen rekisteriin muun muassa Rajavartiolaitolle asevelvollisuutta suorittavien henkilöiden tietoja ehdotetun 38 §:n mukaisesti. Pääesikunta ja Rajavartiolaitos voivat siten jatkaa nykyisellä toimintamallilla myös muutoksen mukaan, mikäli osapuolten kesken näin sovitaan.

4 §. *Asevelvollisrekisterin käyttötarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin asevelvollisrekisterin käyttötarkoituksesta. Säännös vastaisi pääosin voimassa olevaa asevelvollisuuslain 91 §:n 1 momenttia. Rekisterin käyttötarkoitus kirjoitettaisiin kuitenkin nykyistä sanamuotoa laajemmin siten, että asevelvollisrekisteri kattaisi myös sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 31 §:ssä tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstörekisterin tiedot. Kriisinhallintahenkilöstörekisteri siten lakkaisi olemasta itsenäisenä henkilörekisterinä ja sen sisältö yhdistettäisiin asevelvollisrekisteriin. Rekisterit toimivat jo tällä hetkellä samassa tietojärjestelmässä ja niiden käyttötarkoitukset liittyvät kiinteästi toisiinsa. Asevelvollisrekisterin käyttötarkoitusta päivitetäisiin lisäksi ottaen huomioon Puolustusvoimien laajentuneet toimivaltuuden kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen. Säännöksen kirjoitusasua ehdotetaan muutettavaksi selkeämpään luettelomuotoon.

Pykälän 1 ja 2 kohtien mukaan asevelvollisrekisteriä käytettäisiin palveluskelpoisuuden määrittämistä ja palvelukseen määräämistä sekä poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista ja varautumista varten. Kohdat vastaisivat täysin voimassaolevaa asevelvollisuuslain 91 §:n 1 momenttia.

Pykälän 3 kohdan mukaan asevelvollisrekisteriä käytettäisiin lisäksi kansallisen ja kansainvälisen koulutuksen ja palveluksen suunnittelua, järjestämistä ja henkilövalintoja varten. Kohdan perusteella rekisteriin saisi tallettaa tietoja, joiden käsittely on tarpeen kansallisten tehtävien lisäksi myös kriisinhallintatehtävissä sekä kansainväliseen avunantoon tai avun vastaanottamiseen taikka kansainvälisiin harjoituksiin liittyen. Ehdotettu 3 kohta kattaisi siten nykyään erillisenä rekisterinä toimivan kriisinhallintahenkilöstörekisterin.

Pykälän 4 kohdan sanamuotoa ehdotetaan samalla täsmennettäväksi siten, että rekisterissä saisi käsitellä henkilötietoja ylentämisen ja palkitsemisen lisäksi myös muun huomionosoituksen myöntämistä varten. Palkitsemista voidaan pitää liian suppeana käsitteenä, joka ei välttämättä kata esimerkiksi laajemmalle joukolle suorituksen perusteella annettavia huomionosoituksia. Kohtaa sovellettaessa tulisi kuitenkin ottaa huomioon, että tätä lakia sovellettaisiin sen 1 §:n mukaan vain sellaiseen henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan 1 §:ssä mainittujen Puolustusvoimien tehtävien suorittamiseksi. Kaikki Puolustusvoimien palkitseminen ja huomionosoitusten myöntäminen ei siten välttämättä kuuluisi lainkaan tämän lain soveltamisalaan. Siltä osin, kun palkitseminen tai muun huomionosoituksen myöntäminen ei kuuluisi tämän lain soveltamisalaan, siihen liittyvä henkilötietojen käsittely tapahtuisi EU:n tietosuojasetuksen mukaisesti.

Asevelvollisrekisterin käyttötarkoitus olisi suhteellisen laaja ja kattaisi myös Puolustusvoimien ja Rajavartiolaituksen palkatun henkilökunnan henkilötietoja siltä osin, kun niitä käsitellään pykälässä mainittuihin käyttötarkoituksiin. Samoin sekä varusmiesten että palkatun sotilashenkilöstön terveydentilatietoja käsiteltäisiin osana asevelvollisrekisteriä siltä osin, kun niitä käsitellään pykälässä mainittuihin tarkoituksiin. Asevelvollisrekisteri muodostuisi siten, kuten tälläkin hetkellä, useasta eri tietojärjestelmässä toimivasta osarekisteristä. Asevelvollisrekisteriin voisi kuulua myös manuaalisesti ylläpidettäviä osia.

5 §. Asevelvollisrekisterin tietosisältö. Pykälässä säädettäisiin asevelvollisrekisteriin tallettavista tiedoista ja niistä henkilöryhmistä, joiden tietoja rekisterissä saisi käsitellä. Pykälä vastaisi pääosin voimassa olevaa asevelvollisuuslain 94 §:n sisältöä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin henkilöryhmistä, joiden tietoja asevelvollisrekisterissä saa käsitellä 4 §:ssä mainittuihin käyttötarkoituksiin. Momentin 1 - 3 kohta vastaisi pääosin voimassa olevaa asevelvollisuuslain 91 §:n 1 ja 2 momenttia ja 4 kohta puolestaan kattaisi sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuvat henkilöt. Momentin 4 kohdasta poistettaisiin kuitenkin vanhentunut ja tarpeeton rauhanturvatehtävän käsite. Tällä ei olisi vaikutusta säännöksen soveltamiseen. Kansainvälisen avun antamiseen osallistuvan henkilöstön tietoja saisi käsitellä rekisterissä momentin 1 tai 3 kohdan nojalla.

Momentissa ei tehtäisi erottelua sotilas- ja siviilihenkilöstön välillä, vaan molempien tietoja olisi mahdollista käsitellä asevelvollisrekisterissä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asevelvollisrekisterin tietosisällöstä tietoluokittain. Ehdotetun 2 momentin 2 kohta olisi sisällöltään uusi ja sen mukaan asevelvollisrekisteriin saisi tallettaa henkilön DNA-näytteen ja siitä määritetyn DNA-tunnisteen. DNA-näytteellä tarkoitettaisiin fyysistä sylki-, veri- tai muuta näytettä ja DNA-tunnisteella siitä määritettyä digitaalista tai muuta tunnistetta. Kohta ei itsessään antaisi toimivaltaa DNA-näytteiden keräämiseen, vaan toimivallasta säädettäisiin erikseen asevelvollisuuslaissa ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa. DNA-näytteiden ja -tunnisteiden käsittelystä säädettäisiin tarkemmin lain 21 §:ssä.

Pykäläehdotuksen 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettujen muut tunnistetiedot sisältäisivät muun muassa henkilön nimet ja sukupuolen. Kohdan perusteella rekisteriin saisi tallettaa henkilön tuntomerkeinä myös fyysisiin ominaisuuksiin perustuvia tunnistetietoja, kuten henkilön pituuden, painon ja silmien värin. Tuntomerkit on kuitenkin käsitteenä laajempi kuin fyysisiin ominaisuuksiin perustuvat tunnistetiedot ja kattaa muun muassa henkilön tatuoinnit tai muut vastaavat ulkoiset tuntomerkit. Koska henkilökuvat voivat sisältää erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, niiden tallettamisesta säädettäisiin momentin 3 kohdassa erikseen.

Momentin 5 kohdassa tarkoitettujen kotipaikka- ja kansalaisuustiedot sisältäisivät muun muassa tiedot henkilön kansalaisuuksista, entisistä kansalaisuuksista ja kotikunnasta tai väestörekisterikunnasta.

Ehdotettu 6 kohta kattaisi kaikki henkilön sotilaallisen koulutukseen liittyvät tiedot ja tiedon henkilön sotilasarvosta. Momentin 7 kohta puolestaan sisältäisi tiedot henkilön siviilikoulutuksesta ja ammatista siltä osin, kun näillä voi olla merkitystä henkilön sijoitukseen ja palveluksen järjestämiseen.

Momentin 8 kohta kattaisi kaikki henkilön palveluskelpoisuuden määrittämiseksi tarpeelliset tiedot, mukaan lukien terveydentilaa koskevat tiedot. Terveyttä koskevana tietona olisi pidettävä myös henkilön hammaskarttoja, joilla voi olla tosin merkitystä myös vainajaa tunnistettaessa. Terveyttä koskevat tiedot olisivat pääsääntöisesti erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, eli niiden käsittelyä koskisi 3 §:n mukainen korotettu käsittelykynnys. Ehdotettu 9 kohta sallisi muuhun kuin suoraan 6 ja 7 kohtiin liittyvän henkilön erityisosaamiseen ja sopivuuteen liittyvän tiedon tallettamisen asevelvollisrekisteriin, jos tiedolla voi olla merkitystä henkilön sijoituksen tai palveluksen kannalta. Esimerkiksi turvallisuusselvitystä koskevilla tiedoilla voi olla merkitystä henkilön sijoituksen kannalta. Kohdan nojalla rekisteriin saisi tallettaa myös muun muassa tiedot henkilön suorittamista soveltuvuuskokeista ja niiden arvioinneista. Palveluksella tarkoitettaisiin kohdassa kansallisen palveluksen lisäksi myös kriisinhal-

lintapalvelusta ja muuta kansainvälisiin tehtäviin liittyvää palvelusta, kuten kansainvälisen avun antamista,

Momentin 10 kohdan perusteella asevelvollisrekisteriin olisi mahdollista tallettaa palveluksen käytännön järjestämiseksi tarpeellisia tietoja esimerkiksi ruoka-aineallergioista. Kohdan nojalla saisi lisäksi tallettaa rekisteriin muun muassa tiedon henkilön säilyttämisestä vankilassa tai hoitolaitoksessa.

Momentin 11 kohta kattaisi rangaistuksia ja seuraamuksia koskevat tiedot riippumatta siitä, missä menettelyssä ne on määrätty tai onko kyse tavallisesta rikoksesta vai sotilasrikoksesta. Momentin 12 kohdassa tarkoitettu lähiomainen olisi käsitteenä suhteellisen joustava, eikä lähiomaisen olisi siten aina välttämätöntä olla rekisteröidyn sukulainen. Ehdotetussa 13 kohdassa tarkoitettu tieto matkustusasiakirjasta olisi tarpeen tallettaa rekisteriin ainakin kriisinhallintatehtäviin ulkomailla osallistuvien henkilöiden kohdalla. Samalla henkilöllä voi olla useita matkustusasiakirjoja, joiden tallettaminen rekisteriin on tarpeellista.

Ehdotuksen mukaan asevelvollisrekisterin tietosisällöstä poistettaisiin voimassa olevan asevelvollisuuslain 93 §:n 1 momentin 10 kohdassa mainitut tiedot kirkkokunnasta tai muusta uskonnollisesta yhdyskunnasta ja sen seurakunnasta. Henkilön uskonnollista vakaumusta koskevilla tiedoilla ei sinänsä ole merkitystä asevelvollisuuslain mukaisen palveluksen suorittamisessa, eikä tietojen tallettamista siten voida pitää tarpeellisena. Jos henkilön uskonnollinen tai muu vakaumus kuitenkin vaikuttaa esimerkiksi ruoka-ainerajoitteiden tai muun vastaavan seikan kautta palveluksen käytännön järjestämiseen, tarpeellisia tietoja olisi oikeus käsitellä asevelvollisrekisterissä 2 momentin 10 kohdan nojalla.

6 §. *Kulkuluparekisterin käyttötarkoitus.* Pykälä vastaisi puolustusvoimista annetun lain 16 §:n 1 momenttia ja siinä säädettäisiin kulkuluparekisterin käyttötarkoituksesta. Rekisterin nimi muutettaisiin lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä rekisteriä paremmin kuvaavammaksi kulkuluparekisteriksi. Nimenmuutos samalla erottaisi rekisterin selvemmin aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä. Rekisterin käyttötarkoitus pysyisi ennallaan.

7 §. *Kulkuluparekisterin tietosisältö.* Lakiehdotuksen 6 § vastaisi sisällöltään pääosin voimassa olevaa puolustusvoimista annetun lain 16 §:n 2 momenttia ja säännöksessä tarkoitettut tietoluokat lähtökohtaisesti asevelvollisrekisterin vastaavia tietoluokkia. Suomalaisen rekisteröidyn osalta lähtökohtana olisi henkilön yksilöiminen henkilötunnuksen perusteella ja syntymäaika merkittäisiin rekisteriin lähinnä siinä tapauksessa, ettei rekisteröidyllä ole suomalaista henkilötunnusta.

Koska henkilökuvat voivat sisältää erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, niistä säädettäisiin pykälän 2 kohdassa erikseen. Oikeus käsitellä henkilökuvia on rekisterin käyttötarkoituksen kannalta välttämätöntä. Pykälän 5 kohdassa mainittujen matkustusasiakirjojen tietojen kirjaaminen olisi yleensä tarpeellista lähinnä ulkomaisten vieraiden osalta. Pykälän 6 kohdan perusteella rekisteriin saisi tallettaa tietoja muun muassa henkilöllä olevista vaarallisista esineistä tai muusta vastaavasta Puolustusvoimien henkilöstön työturvallisuuteen mahdollisesti vaikuttavasta seikasta.

8 §. *Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin käyttötarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin käyttötarkoituksesta ja se vastaisi sisällöltään voimassa olevaa aluevalvontalain 36 a §:n 1 momenttia.

9 §. *Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin tietosisältö.* Pykälässä säädettäisiin aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin tietosisällöstä ja se vastaisi pääosin ny-

kyistä aluevalvontalain 36 a §:n 2 ja 3 momenttia. Pykälässä tarkoitetut tietoluokat sisältäisivät pääosin samoja henkilötietoja kuin asevelvollisrekisterin ja kulkuluparekisterin vastaavat tietoluokat.

10 §. *Sotilasoikeudenhoitorekisterin käyttötarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin sotilasoikeudenhoitorekisterin käyttötarkoituksesta. Sotilasoikeudenhoitorekisteri olisi uusi pysyvä henkilörekisteri, joka muodostuisi nykyisen sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän ja kurinpitotarkaisurekisterin tiedoista. Sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmästä säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 106 §:ssä ja kurinpitotarkaisurekisteristä mainitun lain 118 §:ssä. Mainitut rekisterit ehdotetaan yhdistettäväksi yhdeksi henkilörekisteriksi, jolloin sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain II osassa tarkoitetut sotilaskurinpitoa ja rikosten selvittämistä koskevat asiat voitaisiin käsitellä koko elinkaarensa ajan yhdessä henkilörekisterissä.

Rekisterin käyttötarkoitus kirjoitettaisiin samalla uusiksi siten, että se kattaa sekä sotilasrikosten esitutkintaan että ratkaisujen tallettamiseen liittyvät käsittelytarpeet. Pykälän 1 momentin 1 kohta vastaisi voimassa olevaa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 106 §:n 2 momentissa säädettyä sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän käyttötarkoitusta. Kohdan sanamuotoa esitetään hieman yksinkertaistettavaksi, mutta tällä ei olisi vaikutusta kohdan soveltamiseen.

Ehdotetun 1 momentin 2 ja 3 kohta puolestaan vastaisivat pääosin nykyisen kurinpitotarkaisurekisterin käyttötarkoituksia, joista säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 118 §:n 1 momentissa. Käyttötarkoitukset ehdotetaan kuitenkin selkeyden vuoksi kirjoitettavaksi luettelon muotoon ja samalla hieman nykyistä sanamuotoa kattavammin. Voimassa olevan lain säännös kurinpitotarkaisurekisterin käyttötarkoituksesta jättää jossain määrin tulkinnanvaraiseksi sen, saadaanko rekisteriä käyttää sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 33 §:ssä tarkoitetun sotilaslakimiehen kurinpitolausunnon tekemisessä. Lausunnosta säädettäisiin selvyuden vuoksi erikseen momentin 2 kohdassa.

Momentin 3 kohdan mukaan rekisteriä käytettäisiin lisäksi sotilasrikosasioissa annettavien ratkaisujen tekemistä, tallentamista, täytäntöönpanoa ja valvontaa varten. Säännös kattaisi sekä sotilaskurinpitomenettelyssä määrättävät ratkaisut että tuomioistuimen sotilasoikeudenkäyntiasiana käsiteltävissä asioissa annetut ratkaisut. Kohta kirjoitettaisiin voimassa olevaa säännöstä kattavampaan muotoon siten, että myös sotilasoikeudenkäyntilain 14 §:n mukainen joukko-osaston komentajan päätös esitutkinta-aineiston toimittamisesta syyttäjälle voitaisiin sen perusteella kirjata rekisteriin. Tämä jää voimassa olevan lain sanamuodosta jossain määrin epäselväksi.

Pykälästä ehdotetaan voimassa olevaan säännökseen verrattuna poistettavaksi itsenäisenä rekisterin käyttötarkoituksena rekisterin käyttäminen rikos- ja seuraamustilastojen ylläpitämistä varten. Pelkkiä tilastointitarpeita ei voida pitää hyväksyttävänä syynä henkilötietojen tallettamiseen rekisteriin, vaan tietojen käsittelylle tulee aina olla varsinaisiin esitutkintatehtäviin tai sotilasrikosasioiden ratkaisujen käsittelyyn liittyvä tarve. Pykälässä mainittuihin tarkoituksiin talletettujen henkilötietojen myöhemmästä käsittelystä tilastointitarkoituksiin säädettäisiin erikseen ehdotetun tietosuojadirektiivin täytäntöönpanolain 5 §:n 3 momentissa.

11 §. *Sotilasoikeudenhoitorekisterin tietosisältö.* Pykälässä säädettäisiin sotilasoikeudenhoitorekisterin tietosisällöstä ja se jakautuisi kahteen osaan. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin rekisteriin tallettavista henkilön perustiedoista ja niistä henkilöryhmistä, joiden tietoja rekisteriin saisi tallettaa. Pykälän 2 momentissa puolestaan säädettäisiin yksittäiseen tapaukseen liit-

tyvistä rekisteriin tallettavista tiedoista. Erityisesti pykälän 2 momentissa tarkoitettuihin tietoihin sisältyisi tyypillisesti myös muita kuin henkilötietoja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin rekisteriin tallettavista henkilön perustiedoista ja sen sisältö vastaisi pääosin sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 106 §:n 2 momenttia ja 118 §:n 4 momenttia. Momentin johtolauseessa säädettäisiin tyhjentävästi henkilöryhmät, joiden tietoja rekisterissä saisi käsitellä. Voimassa olevan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 106 §:n 2 momentissa tarkoitettu henkilöryhmä ”muutoin asiaan liittyvä” esitetään korvattavaksi täsmällisemmällä käsitteellä ”muu kuultava”. Voimassa olevaa käsitettä voidaan pitää liian yleispiirteisenä ja vaikeasti ennakoitavana henkilötietolainsäädännön täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden näkökulmasta. Käsite muu kuultava kattaisi henkilöt, joita kuullaan esitutkinnassa, mutta joiden asema siinä ei ole vielä kuulemisvaiheessa selvillä. Muilta osin henkilöryhmät vastaisivat voimassa olevan lainsäädännön mukaan sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmässä ja kurinpitotarkkailurekisterissä käsiteltäviä henkilöryhmiä.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettujen oikeushenkilöön liittyvät tiedot olisi tietoluokkana uusi ja korvaisi voimassa olevassa laissa käytetyn käsitteen oikeushenkilön yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot. Oikeushenkilöön liittyvät tiedot olisi käsitteenä laajempi ja sen nojalla voisi rekisteriin tallettaa muun muassa oikeushenkilön omistus- ja määräysvaltasuhteita koskevia henkilötietoja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin yksittäiseen tapaukseen liittyvistä sotilasoikeudenhoitorekisteriin kirjattavista tiedoista. Momentin 1-3 kohdat ja 5 kohta vastaisivat pääosin sisällöltään voimassa olevan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 106 §:n 3 momenttia. Momentin 1 ja 2 kohtia täydennettäisiin kuitenkin siten, että rekisteriin voisi kirjata tiedon myös lausunnon antaneesta sotilaslakimiehestä ja hänen launnostaan. Muilta osin kohdat vastaisivat voimassa olevaa sääntelyä.

Momentin 4 kohta olisi uusi ja sen mukaan rekisteriin saisi tallettaa rikoksen asianosaisen fyysisiin ominaisuuksiin perustuvat tunnistetiedot sekä ääni- ja kuvataallenteet. Rikoksen esitutkinnassa voi olla tarpeellista käsitellä muun muassa tietoja henkilön pituudesta ja painosta taikka henkilökuvia ja ne on tällöin voitava myös tallettaa rekisteriin esitutkintaa koskevin tietoina. Fyysisiin ominaisuuksiin perustuvia tunnistetietoja tarvitaan henkilön luotettavaan tunnistamiseen ja ne voivat myös olla joskus ainoita käytettävissä olevia henkilön yksilöimis- ja tunnistetietoja. Mainittujen tietojen on sinänsä mahdollista tulkita sisältyvän myös momentin 5 kohtaan, jonka mukaan rekisteriin saa tallettaa tiedot muista esitutkintatehtävään, toimenpiteeseen ja tapahtumaan liittyvistä tarpeellisista kuvauksista, olosuhteista ja yksilöinnistä. Koska kyse on kuitenkin osittain erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvista tiedoista, ei Puolustusvoimien oikeus tallettaa mainittuja tietoja rekisteriin saa jäädä tulkinnanvaraiseksi, mikä vuoksi niiden erottaminen omaksi kohdaksi on tarpeellista. Uuden kohdan lisäämisellä sääntöön ei ole tarkoitus muuttaa poliisin ja Puolustusvoimien toimintatapoja, vaan pääsääntönä olisi edelleen, että henkilön tunnistetiedot kirjattaisiin poliisin rekistereihin. Esimerkiksi sormenjälkien ja DNA-tietojen käsittely pysyisi edelleen poliisilla. Säännöksellä lähinnä mahdollistettaisiin yksittäistapauksessa siinä tarkoitettujen tietojen kirjaaminen myös Puolustusvoimien rekisteriin, jos tämä olisi esitutkinnan suorittamisen kannalta tarkoituksenmukaista.

Momentin 6-9 kohdat vastaisivat voimassa olevaa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 53 §:n sekä 118 §:n 2 ja 3 momentin sisältöä.

12 §. *Sotilastiedustelurekisterin käyttötarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin sotilastiedustelurekisterin käyttötarkoituksesta. Puolustusvoimilla ei ole tällä hetkellä lakisääteistä sotilastiedustelun käyttöön tarkoitettua henkilökisteriä, eli pykälä olisi kokonaan uusi. Sotilastiedustelu itsessään kuuluu kuitenkin Puolustusvoimien lakisääteisiin tehtäviin puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdan perusteella.

Sotilastiedustelu seuraa ja analysoi Suomen turvallisuusympäristön kehitystä, määrittää ympäristön muutokset ja tuottaa tietoa vallitsevasta tilanteesta päätöksenteon tueksi. Sotilastiedustelujärjestelmä antaa ennakkovaroituksen sotilaallisten uhkien kehittymisestä.

Tiedustelu- ja valvontajärjestelmällä tuotetaan ja ylläpidetään puolustusjärjestelmän johtamiseen ja valmiuden säätelyyn tarvittavaa toimintaympäristötietoisuutta, johon kuuluvat myös paikka- ja olosuhdetiedot. Järjestelmällä ylläpidetään normaalioloissa reaaliaikaista tilannekuvaa alueellisen koskemattomuuden valvontaa ja turvaamista varten, tuetaan ennakkovaroituskäytäntöä, luodaan tarvittava tietopohja yhteisoperaatioiden vaikutuksen kohdistamiselle sekä annetaan perusteita puolustusjärjestelmän rakentamiselle, ylläpidolle ja kehittämiselle. Sotilastiedustelun tarvitsemia tietoja hankitaan eri tiedustelulajien menetelmillä, valvontajärjestelmästä sekä yhteistyön avulla viranomaisilta ja kumppaneilta. Tietoja hankitaan myös kansainvälisen yhteistyön avulla.

Puolustusvoimat voi tietojen hankkimiseksi käyttää esimerkiksi sille laissa säädettyjä toimivaltuuksia, kuten rikosten ennalta estämisen ja paljastamisen tehtäviin tarkoitettuja salaisia tiedonhankintakeinoja tai käyttää sellaisia tiedustelumenetelmiä jotka eivät vaadi erityistä laintasoista toimivaltuussääntelyä. Tällaisia ovat muun muassa henkilötiedustelu kansainvälisessä toiminnassa ja geotiedustelu.

Rekisterin käyttötarkoitus pitäisi sisältää niin perustuslain ja yksityisyyden suojan vuoksi tarkkarajaisia sääntelyä edellyttävillä toimivaltuuksilla kerättyjen henkilötietojen käsittelyn kuin käsittelyn johon liittyvästä viranomaisen tiedonhankinnasta ei olisi tarpeen säätää erikseen laissa. Sotilastiedustelurekisteriin voitaisiin tallettaa eri tiedustelumenetelmillä kerättyä sotilastiedustelutehtävien kannalta tarpeellista tietoa, joka voisi olla myös muuta kuin henkilötietoja.

13 §. *Sotilastiedustelurekisterin tietosisältö.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin sotilastiedustelurekisterin tietosisällöstä. Sotilastiedustelun luonteesta johtuen rekisterin sallittu tietosisältö olisi laajempi kuin muiden Puolustusvoimien pysyvien henkilökisterien. Tiedustelun tarkoituksena on kerätä laajasti monenlaista tietoa ja toiminnan tehokkuuden kannalta on välttämätöntä, että Puolustusvoimilla on laaja oikeus käsitellä eri lähteistä hankittuja henkilötietoja. Oikeus käsitellä henkilötietoja pykälän mukaisesti ei kuitenkaan loisi toimivaltuuksia tiedon hankkimiseen, vaan toimivaltuus olisi aina pystyttävä johtamaan muusta laista.

Kaiken rekisteriin talletettavan tiedon tulisi olla rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellista. Tarpeellisuusvaatimus rajaa paitsi talletettavia tietoja, mutta myös sitä henkilöpiiriä, jonka tietoja rekisteriin saa tallettaa. Rekisteröityjen on oltava merkityksellisiä sotilastiedustelutehtävien suorittamisen kannalta.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan rekisteriin saisi tallettaa henkilön fyysisiin ominaisuuksiin perustuvia tunnistetietoja sekä ääni- ja kuvatalenteita, joista voidaan tunnistaa tietty henkilö tai jotka ovat yhdistettävissä tiettyyn henkilöön. Fyysisiin ominaisuuksiin perustuvia tunnistetietoja olisivat muun muassa henkilön pituus, paino, silmien väri ja muut ulkoiset tunto-merkit. Kohdan perusteella rekisteriin saisi siten tallettaa myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Momentin 8 kohdassa tarkoitettuja matkustamiseen liittyviä tietoja voisivat

olla muun muassa matkustusasiakirjojen tiedot sekä muut maahantuloon ja rajanylittämiseen liittyvät tarpeelliset tiedot, kuten lentoliikenteen matkustajatiedot.

Momentin 10 kohdan perusteella rekisteriin saisi tallettaa tunnistamistietoja, joita voivat olla esimerkiksi henkilön käyttämät IP-osoitteet, puhelinnumerot ja viestintään liittyvät välitystiedot. Tunnistamistietoja olisivat myös kiinteistötietojärjestelmään sisältyvät kiinteistötunnukset silloin kun niiden perustella olisi nimenomaan tarkoitus selvittää kiinteistön omistajatietoja. Pykälän 10 kohdan mukainen oikeushenkilöön liittyvät tiedot olisi käsitteenä laaja ja mahdollistaisi muun muassa oikeushenkilön omistus- ja määräysvaltasuhteita koskevien tietojen tallettamisen rekisteriin, jos tietojen tallettaminen on tarpeellista rekisterin käyttötarkoituksen kannalta.

Momentin 12 kohdan mukaisella luotettavuuden selvittämisellä ja arvioinnilla tarkoitettaisiin pääsääntöisesti muuta kuin turvallisuusselvityslaisissa tarkoitettua turvallisuusselvitysmenettelyä. Käsitteellä tarkoitettaisiin muun muassa henkilön yhteistyökyvyn ja yhteistyöhalukkuuden selvittämistä sekä varmistumista henkilön motiiveista olla yhteydessä Puolustusvoimiin. Tarvittaessa rekisteriin voitaisiin kuitenkin kirjata tietoja myös turvallisuusselvitysmenettelystä, jos tiedot ovat merkityksellisiä kohdassa tarkoitettua muun luotettavuuden arvioinnin kannalta. Tietoja turvallisuusselvitysmenettelystä voisi olla tarpeen kirjata rekisteriin esimerkiksi silloin, kun tiedot koskisivat Puolustusvoimien palveluksessa olevan henkilöstön turvallisuusselvitysmenettelyä tai jos tietojen kirjaaminen valtakunnalliseen turvallisuusselvityrekisteriin voisi vaarantaa sotilastiedustelutehtävien suorittamista tai niiden suojaamista

Momentin 14 kohta olisi sisällöltään tosiasiallisesti laaja ja sen nojalla rekisteriin saisi tallettaa muita henkilön toimintaa ja käyttäytymistä koskevia tietoja, joilla voi olla merkitystä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta. Tällaiset tiedot voisivat koskea esimerkiksi henkilön kontakteja, elämäntapoja, harrastuksia, muita kiinnostuksen kohteita tai muuta vastaavaa. Tallettaessa rekisteriin tietoja henkilön toiminnasta ja käyttäytymisestä tulisi erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että tieto on aidosti tarpeellista sotilastiedustelutehtävien hoitamisen kannalta. Kohdan perusteella rekisteriin voisi tallettaa myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja niitä koskevaa korkeampaa käsittelykynnystä noudattaen.

Pykälän 2 momentti mahdollistaisi yleisesti sovellettavista tietojen tallettamiskynnyksistä poikkeamisen väliaikaisesti. Sotilastiedustelutehtävien suorittaminen edellyttää laajaa tiedonhankintaa, eikä kaikkien saatavien tietomassojen osalta ole välttämättä mahdollista arvioida välittömästi sitä, onko tieto tehtävän kannalta merkityksellistä vai ei. Momentissa sallittaisiin siksi 1 momentissa tarkoitettujen tietojen tallettaminen väliaikaisesti rekisteriin sen selvittämiseksi, onko tieto merkityksellistä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta vai ei. Merkityksellisyydellä viitattaisiin käsittelykynnysten täyttymiseen, eli erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta välttämättömyyteen ja muiden henkilötietojen osalta tarpeellisuuteen. Merkityksellisyys olisi arvioitava viipymättä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa tiedon tallettamisesta. Mikäli tietoa ei ole määräajassa todettu tehtävien hoitamisen kannalta tarpeelliseksi, tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta välttämättömäksi, se olisi poistettava rekisteristä. Kuuden kuukauden aikaa voitaisiin pitää viranomaisen tehtävien kannalta kohtuullisena takarajana, jonka puitteissa arviointi viimeistään olisi tehtävä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lisäksi erityisestä velvoitteesta kirjata rekisteriin arvio tietojen antajan tai lähteen luotettavuudesta ja tietojen oikeellisuudesta. Velvoite ei olisi kuitenkaan ehdoton, vaan merkinnän tarpeellisuutta olisi arvioitava riippuen siitä, minkä luonteisesta tiedosta on kyse ja millaisella menetelmällä se on hankittu. Arvion kirjaaminen olisi tarpeen erityisesti, jos tietolähteen luotettavuudesta tai tiedon oikeellisuudesta yksittäistapauksessa he-

rää epäily. Arvion tarkoituksena on varmistaa käsiteltävien henkilötietojen eheys ja oikeellisuus, mutta se palvelisi samalla myös Puolustusvoimien tarpeita.

14 §. *Turvallisuustietorekisterin käyttötarkoitus.* Pykälässä säädettäisiin turvallisuustietorekisterin käyttötarkoituksesta ja se vastaisi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 108 §:n 2 momentin säännöstä rekisterin käyttötarkoituksesta. Mainitun lain 86 §:n 1 momentin mukaan Puolustusvoimien rikosten ennalta estämisessä ja paljastamisessa huolehditaan sotilaallisen maanpuolustuksen alalla Suomeen kohdistuvaan tiedustelutoimintaan ja sotilaallisen maanpuolustuksen tarkoitusta vaarantavaan toimintaan liittyvien rikosten ennalta estämisestä ja paljastamisesta.

15 §. *Turvallisuustietorekisterin tietosisältö.* Pykälässä säädettäisiin turvallisuustietorekisterin tietosisällöstä. Pykälä vastaisi pääosin sotilastiedustelurekisterin tietosisältöä koskevaa pykälää.

Pykälän 1 momentin 10 kohdassa tarkoitetuilla tunnistamistiedoilla tarkoitettaisiin sotilastiedustelurekisteriä vastaavasti esimerkiksi henkilön käyttämiä IP-osoitteita, puhelinnumeroita ja viestintään liittyviä välitystietoja. Tunnistamistietoja olisivat myös kiinteistötietojärjestelmään sisältyvät kiinteistötunnukset silloin, kun niiden perustella olisi nimenomaan tarkoitus selvittää kiinteistön omistajatietoja. Pykälän 1 momentin 12 kohta vastaisi sotilastiedustelurekisterin vastaavaa säännöstä.

Pykälän 1 momentin 13 kohdan mukaan rekisteriin saisi tallettaa tiedot tiedustelumenetelmien sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 9 luvussa säädettyjen salaisten tiedonhankintakeinojen käyttämisestä. Vastaavaa säännöstä ei tässä muodossa voimassaolevassa laissa ole, mikä on johtanut jossain määrin epäselvään oikeustilaan. Lisäyksen tarkoituksena olisi siten selvittää nykyistä oikeustilaa. Salaisten tiedonhankintakeinojen päätökset ja niitä koskevat pöytäkirjat laaditaan kirjallisesti, mutta tietojen tallettamisesta henkilörekestereihin ei voimassaolevassa lainsäädännössä ole sääntelyä. Tiedot siitä, mitä menetelmiä tai salaisia tiedonhankintakeinoja henkilöä kohtaan on käytetty, ovat kuitenkin tärkeitä Puolustusvoimien tarpeisiin, laillisuusvalvontaa varten ja rekisteröidyn oikeuksien valvomiseksi ja ne tulee siksi voida kirjata rekisteriin. Lisäyksen tarkoituksena on siten selvittää oikeustilaa. Pykälän 1 momentin 14 kohta olisi myös uusi ja vastaisi sotilastiedustelurekisterin vastaavaa säännöstä.

Pykälän 2 momentti mahdollistaisi yleisesti sovellettavista tietojen tallettamiskynnyksistä poikkeamisen väliaikaisesti. Rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien tehtävien suorittaminen edellyttää suhteellisen laajaa tiedonhankintaa, eikä kaikkien tietomassojen osalta ole välttämättä mahdollista arvioida välittömästi sitä, onko tieto tehtävän kannalta merkityksellistä vai ei. Momentissa sallittaisiin siksi 1 momentissa tarkoitettujen tietojen tallettaminen väliaikaisesti rekisteriin sen selvittämiseksi, onko tieto merkityksellistä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta vai ei. Merkityksellisyydellä viitattaisiin käsittelykynnysten täyttymiseen, eli erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta välttämättömyyteen ja muiden henkilötietojen osalta tarpeellisuuteen. Merkityksellisyys olisi arvioitava viipymättä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluessa tiedon tallettamisesta. Mikäli tietoa ei ole määrääjässä todettu tehtävien hoitamisen kannalta tarpeelliseksi, tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta välttämättömäksi, se olisi poistettava rekisteristä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin sotilastiedustelurekisteriä vastaavasti erityisestä veloitteesta kirjata rekisteriin arvio tietojen antajan tai lähteen luotettavuudesta ja tietojen oikeellisuudesta. Velvoite ei olisi kuitenkaan ehdoton, vaan merkinnän tarpeellisuutta olisi arvioitava riippuen siitä, minkä luonteisesta tiedosta on kyse ja millaisella menetelmällä se on hankittu.

Arvion kirjaaminen olisi tarpeen erityisesti, jos tietolähteen luotettavuudesta tai tiedon oikeellisuudesta yksittäistapauksessa herää epäily. Arvion tarkoituksena on varmistaa käsiteltävien henkilötietojen eheys ja oikeellisuus, mutta se palvelisi samalla myös Puolustusvoimien tarpeita.

Pykälä vastaisi voimassa olevaa turvallisuustietorekisteriä koskevaa säännöstä siltä osin, että siinä ei nimenomaisesti rajattaisi rekisteröitävää henkilöpiiriä. Puolustusvoimien rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevat tehtävät on määritelty tarkasti sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta annetussa laissa ja ne koskevat vain sotilaallisen maanpuolustuksen alalla Suomeen kohdistuvaa tiedustelutoimintaa sekä sotilaallisen maanpuolustuksen tarkoitusta vaarantavaa toimintaa. Yleinen henkilötietojen käsittelyssä noudatettava tarpeellisuusvaatimus lisäksi edellyttää, että rekisteröitävien henkilöiden on oltava merkityksellisiä kyseisten tehtävien hoitamiseksi. Edellä mainitut seikat siten tosiasiallisesti jo rajaavat riittävän tarkasti henkilöpiirin, jota rekisteröinti voi koskea.

16 §. Muut henkilörekisterit. Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta perustaa muita kuin 3–15 §:ssä tarkoitettuja henkilörekistereitä. Pykälän tarkoituksena on säilyttää tarpeellisin osin nykyinen oikeustila ja mahdollisuus käsitellä henkilötietoja siltä osin, kun 3–15 § tai muualla laissa olevat säännökset eivät kattaisi kaikkia Puolustusvoimien käsittelytarpeita.

Pykälän 1 momentin mukaan Puolustusvoimat saisi perustaa tilapäisen tai muun henkilörekisterin sotilastiedustelutehtävää, rikosten ennalta estämistä- ja paljastamistehtävää, esitutkintatehtävää, virka-aputehtävää tai muuta puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa taikka 3 tai 4 kohdassa tarkoitettua tehtävää varten. Puolustusvoimilla on voimassa olevan lainsäädännön mukaan vastaava oikeus perustaa tilapäisiä tai muita henkilörekistereitä momentissa tarkoitettuihin tehtäviin yleisen henkilötietolain 8 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla. Säännös ei siis merkitsisi muutosta voimassa olevaan oikeustilaan.

Pykälän 2 momentin mukaan pykälän nojalla perustettavaan henkilörekisteriin saisi tallettaa tehtävän suorittamiseksi tarpeellisia henkilötietoja. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely olisi kuitenkin sallittua vain, jos se on välttämätöntä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta. Henkilötietojen käsittelykynnykset vastaisivat siten pysyvien henkilörekistereiden käsittelykynnyksiä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi erityisestä velvoitteesta kirjata sotilastiedustelutehtävää tai rikosten ennalta estämistä- ja paljastamistehtävää varten perustettuun henkilörekisteriin arvio tietojen antajan tai lähteen luotettavuudesta ja tietojen oikeellisuudesta. Velvoite ei olisi kuitenkaan ehdoton, vaan merkinnän tarpeellisuutta olisi arvioitava riippuen siitä, minkä luonteisesta tiedosta on kyse ja millaisella menetelmällä se on hankittu. Arvion tarkoituksena on varmistaa käsiteltävien henkilötietojen eheys ja oikeellisuus, mutta se palvelee samalla myös Puolustusvoimien tarpeita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilapäisen tai muun henkilörekisterin rekisterinpitäjistä ja tietyistä sellaisen perustamiseen liittyvistä menettelyistä. Pykälässä tarkoitettun henkilörekisterin perustamisesta päättäisi ja sen rekisterinpitäjänä toimisi kyseisestä toiminnasta vastaava Puolustusvoimien hallintoyksikkö. Mikäli rekisterinpitäjänä toimii muu hallintoyksikkö kuin pääesikunta, perustamisesta olisi kuitenkin ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista ilmoitettava pääesikunnalle toimittamalla sille rekisteriä koskeva tietosuojaseloste. Myös rekisteriin kohdistuvasta olennaisesta muutoksesta ja rekisterin hävittämisestä olisi ilmoitettava pääesikunnalle. Säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että pääesikunnalla on jatkuvasti ajan tasainen kokonaiskuva kaikesta Puolustusvoimien suorittamasta henkilötietojen käsittelystä ja

käytössä olevista henkilörekistereistä. Pääesikunta pystyy tällöin asianmukaisesti ohjaamaan ja valvomaan henkilötietojen käsittelyä Puolustusvoimissa.

3 luku. Henkilötietojen käsittely.

17 §. *Asevelvollisrekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta käsitellä asevelvollisrekisteriin sisältyviä tietoja myöhemmin muuhun käyttötarkoitukseen kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen. Tietojen käyttäminen muuhun kuin niiden alkuperäiseen tallettamistarkoitukseen olisi poikkeus, jonka tarpeellisuus tulisi pystyä kussakin yksittäistapauksessa perustelemaan. Tietojen toissijaisesta käsittelystä ja tietojen mahdollisesta siirtämisestä toiseen Puolustusvoimien henkilörekisteriin päättäisi rekisterinpitäjä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan asevelvollisrekisterin tietoja saisi käyttää toissijaisesti myös Puolustusvoimien esitutkintatehtävissä. Laajat tiedonsaantioikeudet ja mahdollisuudet käsitellä henkilötietoja ovat välttämättömiä esitutkintatehtävien tehokkaan hoitamisen kannalta. Esitutkinnan tarkoituksena on rikosasian selvittäminen kurinpitopäätöstä tai syyteharkintaa ja oikeudenkäyntiä varten ja esitutkinnan kannalta välttämättömien tietojen saanti on yksi tehokkaan rikosprosessin edellytys. Esitutkintaviranomaiselle tulee siksi olla käytettävissään riittävät tiedot asianosaisten ja todistajien yksilöintiä varten. Asevelvollisrekisteri on Puolustusvoimien perusrekisteri, josta saadut tiedot täydentävät väestötietojärjestelmästä saatavia tietoja. Ehdotettu 1 kohta korvaisi käytännössä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 42 §:n 1 momentin 5 ja 6 kohdan säännökset, joiden mukaan asevelvollisrekisterin ja kriisinhallintahenkilöstörekisterin tietoja saa tarvittaessa luovuttaa sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmään. Säännöksessä olisi kyse vain terminologisesta muutoksesta, joka ei muuttaisi tosiasiallista oikeustilaa. Käytännössä sotilasoikeudenhoitorekisteriin tallettavat 13 §:n 1 momentissa tarkoitetut henkilön perustiedot saataisiin pääosin nimenomaan asevelvollisrekisteristä.

Momentin 2 ja 3 kohtien mukaan asevelvollisrekisterin tietoja olisi mahdollista toissijaisesti hyödyntää sotilastiedustelutehtävissä sekä rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevissa tehtävissä. Ehdotetulla 2 kohdalla korvattaisiin sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 91 §:n 1 momentin 12 ja 13 kohtien säännökset, joiden mukaan asevelvollisrekisterin ja kriisinhallintahenkilöstörekisterin tietoja saa tarvittaessa luovuttaa turvallisuustietorekisteriin. Sotilastiedustelun osalta säännös olisi uusi. Laajat tiedonsaantioikeudet ovat välttämättömiä tiedustelutehtävien tehokkaan hoitamisen kannalta ja pääsy tarvittaessa myös asevelvollisrekisterin tietoihin on siksi välttämätöntä.

Momentin 4 kohdan mukaan asevelvollisrekisterin tietoja saisi käyttää lisäksi tarpeen mukaan virka-aputehtävissä. Vastaavaa nimenomaista säännöstä ei tällä ole, minkä vuoksi oikeustilaa voidaan pitää epäselvänä. Asevelvollisrekisterin tietojen hyödyntäminen on kuitenkin välttämätöntä Puolustusvoimien virka-apuun osallistuvien joukkojen muodostamisessa.

Pykälän 2 momentti sisältäisi DNA-tietoja koskevan erityissäännöksen, jonka mukaan DNA-näytteiden ja DNA-tunnisteiden käsittely muuhun tarkoitukseen kuin vainajan tunnistamiseksi olisi kiellettyä. DNA-tietoja ei siten saisi käsitellä 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin, vaan ainoastaan niiden alkuperäiseen keräystarkoitukseen. Säännös koskisi myös tietojen luovuttamista.

18 §. *Sotilasoikeudenhoitorekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta käsitellä sotilasoikeudenhoitorekisteriin sisältyviä tietoja myöhemmin muuhun käyttötarkoitukseen kuin niiden

keräämis- ja tallettamistarkoitukseen. Tietojen käyttäminen muuhun kuin niiden alkuperäiseen tallettamistarkoitukseen olisi kuitenkin poikkeus, jonka tarpeellisuus tulisi pystyä kussakin yksittäistapauksessa perusteamaan. Tietojen toissijaisesta käsittelystä ja tietojen mahdollisesta siirtämisestä toiseen Puolustusvoimien henkilörekisteriin päättäisi rekisterinpitäjä.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan tietoja saisi käyttää kansalliseen ja kansainväliseen palvelukseen valintaa sekä palveluksen järjestämistä varten. Henkilölle määrätyillä kurinpitoseuraamuksilla voi olla vaikutusta esimerkiksi koulutusvalintoihin tai siihen, valitaanko hänet kriisinhallintapalvelukseen. Seuraamustiedot tulee siksi tarvittaessa pystyä siirtämään asevelvollisrekisteriin. Tietoja saisi samoilla perusteilla 2 kohdan mukaisesti hyödyntää myös muuta poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista ja varautumista varten.

Momentin 3 ja 4 kohtien mukaan sotilasoikeudenhoitorekisterin tietoja olisi mahdollista toissijaisesti hyödyntää sotilastiedustelutehtävissä sekä rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskeissa tehtävissä. Ehdotetulla 2 kohdalla korvattaisiin sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 91 §:n 1 momentin 11 kohdan säännös, jonka mukaan kurinpitotarkkaisu rekisterin tietoja saa tarvittaessa luovuttaa turvallisuustietorekisteriin. Sotilastiedustelun osalta säännös olisi uusi. Laajat tiedonsaantioikeudet ovat välttämättömiä tiedustelutehtävien tehokkaan hoitamisen kannalta ja pääsy tarvittaessa myös sotilasoikeudenhoitorekisterin tietoihin on siksi välttämätöntä. Momentin 5 kohdan mukaan sotilasoikeudenhoitorekisterin tietoja olisi sallittua hyödyntää myös ylentämisestä, palkitsemisesta tai muusta huomionosoituksesta päätettäessä.

Pykälän 2 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen turvallisuusselvityslakiin.

19 §. *Turvallisuustietorekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta käsitellä turvallisuustietorekisteriin sisältyviä tietoja myöhemmin muuhun käyttötarkoitukseen kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen. Pykälän 1 momentin 1–3 kohdat vastaisivat sisällöltään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 113 §:n 2 momenttia sillä erotuksella, että tietojen luovuttamisen sijaan pykälässä säädettäisiin tietojen käsittelystä. Muutos olisi vain terminologinen. Momentin 4 kohta olisi uusi ja mahdollistaisi tietojen käsittelyn myös sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi. Laajat tiedonsaantioikeudet ovat välttämättömiä tiedustelutehtävien tehokkaan hoitamisen kannalta ja pääsy tarvittaessa myös turvallisuustietorekisterin tietoihin on siksi välttämätöntä. Tietojen käyttäminen muuhun kuin niiden alkuperäiseen tallettamistarkoitukseen olisi poikkeus, jonka tarpeellisuus tulisi pystyä kussakin yksittäistapauksessa perusteamaan. Tietojen toissijaisesta käsittelystä ja tietojen mahdollisesta siirtämisestä toiseen Puolustusvoimien henkilörekisteriin päättäisi rekisterinpitäjä.

20 §. *Kulkuluparekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta käsitellä turvallisuustietorekisteriin sisältyviä tietoja myöhemmin muuhun käyttötarkoitukseen kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen. Pykälän 1 ja 2 kohdat vastaisivat voimassa olevaa puolustusvoimista annetun lain 16 §:n 4 momenttia. Pykälän 3 kohta olisi uusi ja mahdollistaisi tietojen käsittelyn sotilastiedustelutehtävien hoitamiseksi. Laajat tiedonsaantioikeudet ovat välttämättömiä tiedustelutehtävien tehokkaan hoitamisen kannalta ja pääsy tarvittaessa myös sotilasoikeudenhoitorekisterin tietoihin on siksi välttämätöntä. Tietojen käyttäminen muuhun kuin niiden alkuperäiseen tallettamistarkoitukseen olisi kuitenkin poikkeus, jonka tarpeellisuus tulisi pystyä kussakin yksittäistapauksessa perusteamaan. Tietojen toissijaisesta käsittelystä ja tietojen mahdollisesta siirtämisestä toiseen Puolustusvoimien henkilörekisteriin päättäisi rekisterinpitäjä.

21 §. *Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen.* Pykälä olisi sisällöltään uusi ja siinä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta käsitellä aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteriin sisältyviä tietoja myöhemmin muuhun käyttötarkoitukseen kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen. Tietoja saisi ehdotuksen mukaan käsitellä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien tehtävien sekä sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi. Laajat tiedonsaantioikeudet ovat välttämättömiä mainittujen tehtävien tehokkaan hoitamisen kannalta ja pääsy tarvittaessa myös turvallisuustietorekisterin tietoihin on siksi välttämätöntä. Tietojen käyttäminen muuhun kuin niiden alkuperäiseen tallettamistarkoitukseen olisi kuitenkin poikkeus, jonka tarpeellisuus tulisi pystyä kussakin yksittäistapauksessa perustelemaan. Tietojen toissijaisesta käsittelystä ja tietojen mahdollisesta siirtämisestä toiseen Puolustusvoimien henkilörekisteriin päättäisi rekisterinpitäjä.

22 §. *Muu henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien henkilörekistereissä olevien tietojen muusta käyttämisestä. Pykälän 1 momentti täydentäisi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 5 §:n 3 momentissa säädettyä. Mainitun säännöksen mukaan sama tai toinen rekisterinpitäjä saa käsitellä henkilötietoja myös yleisen edun mukaista arkistointia taikka tieteellistä, tilastollista tai historiallista käsittelyä varten, edellyttäen että rekisteröidyn oikeuksia koskevat asianmukaiset suojatoimet on toteutettu. Ehdotetussa 1 momentissa sallittaisiin henkilötietojen käsittely myös laillisuusvalvonta-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa. Lisäksi tietoja saisi käyttää koulutustoiminnassa, jos tiedot ovat koulutuksen toteuttamiseksi välttämättömiä. Säännös mahdollistaisi tarvittaessa henkilötietojen käsittelyn muun muassa työhön perehdytyksen yhteydessä ja muissa koulutus-tilanteissa, mikäli niitä ei olisi mahdollista toteuttaa tehokkaasti muulla tavalla tai jos koulutuksen toteuttaminen muulla tavalla aiheuttaisi kohtuutonta vaivaa tai kustannuksia. Momentissa tarkoitettussa tietojen jatkokäsittelyssä käsittelyssä tulisi erityisesti varmistaa, ettei käsittelystä aiheudu vaaraa henkilötietojen eheydelle ja tietoturvallisuudelle.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi henkilötietojen toissijaisesta käyttämisestä tiettyihin tosiasiallisesti harvinaisiin tarkoituksiin. Säännös täydentäisi 17–21 §:ssä säädettyä. Henkilötietojen käyttäminen pykälässä mainittuihin tarkoituksiin olisi sidottu välttämättömyyden edellytykseen, eli kynnys olisi asetettu korkeammalle kuin 17–21 §:ssä.

23 §. *Tietosuojaselosteen julkaisemista koskevat poikkeukset.* Pykälässä säädettäisiin oikeudesta jättää tietosuojadirektiivin täytäntöönpanolain 22 §:ssä tarkoitettu tietosuojaseloste kokonaisuudessaan julkaisematta sotilastiedustelutehtävää tai rikosten ennalta estämistä ja paljastamistehtävää varten perustettavan tilapäisen henkilörekisterin osalta. Mainittuja tehtäviä varten perustettavan tilapäisen henkilörekisterin olemassaolo on tyypillisesti itsessään salassa pidettävä seikka, eikä tietosuojaselostetta ole siten mahdollista julkaista paljastamatta salassa pidettävää tietoa. Selosteen julkaisematta jättäminen ei momentissa tarkoitetuissa tapauksissa vaatisi erillisiä perusteluita.

24 §. *Rekisteröidyn tarkastusoikeutta koskevat poikkeukset.* Pykälässä säädettäisiin rekisteröidyn tarkastusoikeuteen kohdistuvista poikkeuksista Puolustusvoimissa. Rekisteröidyn tarkastusoikeudesta ja sen yleisistä poikkeusperusteista säädettäisiin henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 4 luvussa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin ehdottomista rajoituksista rekisteröidyn tarkastusoikeuteen. Tarkastusoikeutta ei säännöksen mukaan olisi lainkaan sotilastiedustelurekisteriin, turvallisuustietorekisteriin tai tiedustelutehtävää varten perustettuun tilapäiseen henkilörekiste-

riin. Momentissa tarkoitettu toiminta on luonteeltaan sellaista, ettei siihen ole mahdollista yhdistää rekisteröidyn oikeutta saada tietoa omien tietojensa käsittelystä toiminnan tarkoitusta vaarantamatta. Rekisteröity voisi kuitenkin aina pyytää Tietosuojavaltuutettua tarkistamaan tietojen käsittelyn lainmukaisuuden puolestaan.

25 §. *Yksittäiseen tehtävään liittymättömien tietojen käsittely.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta tallettaa sotilastiedustelurekisteriin, turvallisuustietorekisteriin ja tilapäiseen henkilökisteriin yksittäiseen tehtävään liittymättömiä tietoja. Kyse olisi tiedoista, joita Puolustusvoimat saa pykälässä mainitun tehtävän hoitamisen yhteydessä, mutta jotka eivät liity juuri kyseiseen suoritettavaan tehtävään, eivätkä siten ole kyseisen tehtävän hoitamisen kannalta tarpeellisia. Säännös ei oikeuttaisi tarpeettoman tiedon tallettamiseen tai muuhun käsittelyyn, vaan käsiteltävien tietojen olisi oltava tarpeellisia muussa tehtävässä. Se, millä menetelmällä tieto on hankittu, ei ole merkityksellistä tiedon käsittelytarpeen kannalta ja säännös olisi siksi täysin neutraali käytetyn tiedonhankintamenetelmän suhteen. Pykälässä tarkoitettua tietoa voisi siis olla myös esimerkiksi salaisilla tiedonhankintakeinoilla saatua tietoa. Säännös ei kuitenkaan loisi minkäänlaisia toimivaltuuksia tiedonhankintaan.

Säännös vastaisi rikosten ennalta estämisen ja paljastamisen osalta pääosin voimassa olevaa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 111 ja 112 §:ää. Säännöksestä kuitenkin poistettaisiin tarpeeton erottelu mainitun lain 111 §:ssä tarkoitettujen yksittäiseen tehtävään liittymättömän tiedon ja 112 §:ssä tarkoitettujen ylimääräisen tiedon väliltä. Erottelu olisi tarpeellinen ainoastaan tiedon jatkokäytön osalta ja tästä säädettäisiin 2 momentin mukaisesti erikseen. Puolustushallinnon lainsäädännössä ei ole rikosten ennalta estämisen ja paljastamisen osalta tästä erityissäätelyä, vaan pykälän nojalla talletetun tiedon jatkokäyttöön sovellettaisiin sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 2 §:n viittauksen mukaisesti poliisilain säännöksiä. Tietojen tallettamiskynnystä ehdotetaan samalla korotettavaksi siten, että talletettävien tietojen olisi aina oltava tarpeellisia, eikä vain todennäköisesti tarpeellisia. Sellaisen tiedon, jonka tarpeellisuutta ei pystytä välittömästi arvioimaan, käsittelystä säädettäisiin erikseen lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentissa ja 15 §:n 2 momentissa. Mikäli mainittujen säännösten mukaisesti käsiteltävä tieto todettaisiin niissä säädetyin kuuden kuukauden määräajan aikana tarpeelliseksi muussa tehtävässä kuin missä se on hankittu, tiedon käsittelyä saisi tämän pykälän nojalla jatkaa yksittäiseen tehtävään liittymättömänä tietona.

Sotilastiedustelutehtävien osalta säännös olisi kokonaisuudessaan uusi. Vastaavasti kuin rikosten ennalta estämisessä ja paljastamisessa, myös sotilastiedustelutehtävien hoitamisen yhteydessä tällaisia tietoja on tarpeellista voida tallettaa rekisteriin sekä muuten käsitellä ja yhdistää. Sotilastiedustelun tiedonhankinta on usein pitkäkestoista työtä, jossa pienetkin yksityiskohdat voivat osoittautua myöhemmin merkittäviksi.

26 §. *Virheelliseksi todetun tiedon käsittely.* Pykälä olisi uusi ja siinä mahdollistettaisiin virheelliseksi todetun tiedon säilyttäminen henkilökisterissä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi. Pykälä mahdollistaisi poikkeamisen ehdotetun henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 7 ja 25 §:ssä säädetyistä. Mainitun lakiehdotuksen 7 §:n mukaan käsiteltävien henkilötietojen tulee olla virheettömiä ja käsittelyn tarkoitus huomioon ottaen päivitettyjä. Mainitun lakiehdotuksen 25 §:n 1 momentin mukaan rekisterinpitäjän on oma-aloitteisesti tai rekisteröidyn vaatimuksesta ilman aiheetonta viivytystä oikaistava tai täydennettävä rekisteröityä koskeva, käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellinen tai puutteellinen henkilötieto.

Virheellisten tietojen säilyttäminen rekisterissä oikean tiedon yhteydessä voi olla tarpeen esimerkiksi identiteettivarkaupauksissa tai muussa tilanteessa, jossa sama henkilö on käyttänyt useita henkilöllisyyksiä. Tiedon virheellisyys tulisi aina merkitä selkeästi ja mahdollisuuksien mukaan erottaa rekisterissä virheelliseksi todetut tiedot muista henkilötiedoista. Säännös vastaisi pääpiirteissään voimassa olevan henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetun lain 27 §:ää.

27 §. Asevelvollisten käyttöoikeus Puolustusvoimien henkilörekistereihin. Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta antaa erityisestä syystä asevelvolliselle käyttöoikeus Puolustusvoimien henkilörekisteriin. Lähtökohtaisesti viranomaisen rekisteriin voidaan käyttöoikeus antaa ainoastaan virkamiehelle, joka tarvitsee käyttöoikeutta virkatehtäviensä suorittamiseksi. Suomen puolustusjärjestelmä perustuu kuitenkin asevelvollisuuteen ja järjestelmään kuuluu olennaisena osana se, että myös muut kuin Puolustusvoimien virassa olevat suorittavat keskeisiä maanpuolustukseen liittyviä tehtäviä. Tarve delegoida tehtäviä reserviläisille korostuu erityisesti poikkeusoloissa tai muuten valmiutta kohotettaessa, jolloin pykälässä tarkoitettu erityisen syyn vaatimus täytyisi lähtökohtaisesti suhteellisen helposti.

Käyttöoikeuksien myöntämistä myös asevelvollisille ei toisaalta voida rajoittaa vain normaaliolojen häiriötilanteisiin, sillä kaikkea tällöin tapahtuvaa toimintaa on voitava harjoitella jo normaaliolojen aikana. Pykälässä tarkoitettu erityinen syy voisi olla myös esimerkiksi lääkärin salassapitovelvollisuus varusmieslääkärien kohdalla. Varusmieslääkäriin on voitava käyttää Puolustusvoimien henkilörekistereitä itsenäisesti, jotta hän pystyy suorittamaan tehtävänsä salassapitovelvollisuutta rikkomatta.

Käyttöoikeuksien myöntämisestä pykälän mukaisesti vastaisi aina rekisterinpitäjä, jonka tulisi tällöin erityisesti huolehtia siitä, ettei käyttöoikeuksien myöntäminen asevelvolliselle vaaranna henkilötietojen suojaa. Asevelvolliset saisivat lisäksi käyttää Puolustusvoimien rekistereitä vain Puolustusvoimien virassa olevan johdon ja valvonnan alaisena. Johto- ja valvontarooli tulisi kuitenkin aina toteuttaa tavalla, joka ei vaaranna muun muassa lääkärin salassapitovelvollisuutta. Asevelvollista sitoisi salassa pidettävien tietojen osalta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 23 §:n mukainen vaitiolovelvollisuus.

28 §. Toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä saatujen henkilötietojen käsittely. Pykälässä säädettäisiin toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä saatujen henkilötietojen käsittelystä. Pykälän 1 momentin mukaan käsittelyssä olisi noudatettava mitä tietojen luovuttajan asettamissa ehdoissa määrätään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista, tietojen edelleen luovutuksesta tai luovutetun aineiston palauttamisesta. Momentissa säädettäisiin siten erityisestä salassapitoperusteesta, jota olisi sovellettava silloinkin, kun viranomaisten julkisuudesta annetun lain mukaista perustetta salassapitoon ei ole. Säännöksen tarkoituksena olisi varmistaa kansainvälisen tiedonvaihdon luottamuksellisuus ja Puolustusvoimien mahdollisuus saada tarvitsemiaan tietoja myös muilta valtioilta ja kansainvälisiltä järjestöiltä.

Pykälän 2 momentti olisi luonteeltaan informatiivinen, eikä siten itsessään vaikuttaisi Suomen kansainvälisiin velvoitteisiin. Momentissa tarkoitettuja käsittelysääntöjä voi olla esimerkiksi toisen valtion kanssa tehdyssä tietoturvasopimuksessa tai muussa vastaavassa kansainvälisessä velvoitteessa.

4 luku. Henkilötietojen luovuttaminen ja tiedonsaantioikeudet.

29 §. *Oikeus luovuttaa henkilötietoja lakisäätteisten tehtävien suorittamiseksi.* Pykälässä säädetäisiin Puolustusvoimien oikeudesta luovuttaa rekistereistään henkilötietoja muille viranomaisille ja julkista tehtävää hoitamaan asetetuille yhteisöille. Pykälään koottaisiin ne vastaanottajat ja käyttötarkoitukset, joihin henkilötietoja saisi luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälä ei kuitenkaan rajoittaisi muualla laissa olevien tiedon luovuttamista tai tiedonsaantia koskevien säännösten soveltamista, eikä luettelo ole siten välttämättä täysin tyhjentävä. Henkilötietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden välityksellä olisi pykälän 1 momentin mukaan sallittua, jos se on tarpeen vastaanottajan laissa säädetyn 1 momentissa mainitun tehtävän hoitamiseksi. Teknisen käyttöyhteyden antamisesta tulisi aina sopia erikseen rekisterinpitäjän ja tietojen vastaanottajan välillä, eikä pykälä siten itsessään loisi siinä mainituille vastaanottajille subjektiivista oikeutta tiettyyn tiedonsaantiin tai tekniseen käyttöyhteyteen Puolustusvoimien rekisteriin. Oikeus luovuttaa tietoja pykälän mukaisesti ei edellyttäisi, että vastaanottavan viranomaisen lainsäädännössä säädetään vastaavasta tiedonsaantioikeudesta, vaan pykälässä säädetty luovutusoikeus loisi itsessään myös oikeuden ottaa tiedot vastaan, tarpeen mukaan myös teknisellä käyttöyhteydellä. Pykälän soveltaminen ei siten milteään osin edellyttäisi kaksinkertaista tiedonvaihdon sääntelyä.

Valtaosa pykälää mainituista henkilötietojen luovutusoikeuksista perustuu voimassaolevaan sääntelyyn, eikä pykälä siten näiltä osin laajentaisi nykytilaan verrattuna Puolustusvoimien oikeutta luovuttaa henkilötietoja muille viranomaisille. Osa siinä mainituista luovutustarkoituksista on kuitenkin tällä hetkellä säädetty vastaanottavaa viranomaista koskevassa lainsäädännössä, mistä ne ehdotetaan siirrettäväksi tähän lakiin. Muutoksen tarkoituksena on se, että tiedonvaihdosta pääsääntöisesti säädetäisiin nimenomaan henkilötietoja luovuttavaa viranomaisista koskevassa lainsäädännössä. Pykälään lisäksi koottaisiin luovutusoikeudet viranomaiskohtaisesti luettelomuotoon.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan c alakohta korvaisi voimassa olevan asevelvollisuuslain 97 a §:n erillisen säännöksen tietojen luovuttamisesta aselupaharkintaa varten. Momentin d alakohta olisi myös uusi ja mahdollistaisi henkilötietojen luovuttamisen poliisille passin tai henkilökortin myöntämistä varten. Säännös mahdollistaisi esimerkiksi sen, että poliisi voisi saada suoraan asevelvollisrekisteristä tiedon siitä, onko henkilö suorittanut asevelvollisuuden. Momentin 3 kohdan d ja e alakohtat olisivat myös voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden uusia. Ehdotetun d alakohdan mukaan rekisterinpitäjä saisi luovuttaa henkilötietoja Tullille muihin Tullin tehtäviin, jotka vastaavat niitä tehtäviä, joita varten tiedot on kerätty sekä e alakohdan mukaan haasteen ja muun tiedoksiannon suorittamista varten.

Momentin 4 kohdan a alakohdan sanmuotoa laajennettaisiin siten, että se kattaisi henkilöstön palvelukseen ottamisen, henkilöstösuunnittelun ja kunniamerkin myöntämisen lisäksi myös palkitsemisen ja muun huomionosoituksen. Muu huomionosoitus voisi olla esimerkiksi laajemmalle joukolla suorituksen perusteella annettava huomionosoitus, jossa ei kuitenkaan ole kyse varsinaisesta palkitsemisesta. Säännöksestä poistettaisiin samalla tarpeettomana oikeus luovuttaa tietoja puolustusministeriölle asevelvollisuuden toimeenpanoa varten.

Pykälän 1 momentin 8 ja 9 kohdat olisivat voimassa olevaan lainsäädäntöön nähden uusia siltä osin, kun kyse on tietojen luovuttamisesta syyttäjille ja tuomioistuimille sotilasrikosasioiden hoitamista varten. Voimassa olevassa lainsäädännössä luovutusoikeus kattaa mainittujen viranomaisten osalta vain tiedon sotilasarvosta, mitä voidaan pitää liian suppeana. Syyttäjillä ja tuomioistuimilla on oltava mahdollisuus saada sotilasrikosasioita käsitellessään kaikki tarvit-

semansa tapausta koskevat tiedot ja tietoja voi olla tarkoituksenmukaista luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden välityksellä. Syyttäjälaitoksesta annetun lain (439/2011) 25 §:ssä säädetään myös syyttäjille laaja tiedonsaantioikeus, eikä ehdotetulla säännöksellä olisi vaikutusta mainitun pykälän soveltamiseen.

Momentin 10 kohtaa täydennettäisiin siten, että rekisterinpitäjä saisi luovuttaa tietoja Maa- ja metsätalouden tutkimuskeskustaloukselle myös Suomen kansalaisuudesta vapautumisen edellytysten selvittämistä varten. Käytännössä kyse olisi yleensä pelkästä asevelvollisuuden suorittamista koskevasta tiedosta.

Momentin 16 ja 17 kohdat olisivat uusia ja mahdollistaisivat asevelvollisuuden suorittamista koskevien tietojen luovuttamisen yliopistoille, ammattikorkeakouluille ja ammatillisen koulutuksen järjestäjille. Yliopistolain (558/2009) lain 39 §:n 3 momentin ja ammattikorkeakoululain (932/2014) 29 §:n 3 momentin mukaan otettuaan opiskelupaikan vastaan opiskelija voi ilmoittautua poissa olevaksi, jos hän ensimmäisenä lukuvuonna suorittaa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelua. Nykytilassa yliopistot ja ammattikorkeakoulut eivät kuitenkaan saa tietoa palveluksen suorittamisesta sähköisesti. Tämä tarkoittaa, että opiskelijan on toimitettava kirjallinen todistus korkeakoululle mahdollisesta palveluksesta. Menettelystä aiheutuu paljon vältettävissä olevaa vaivaa sekä hallinnollista työtä, mikä ei ole hallinnon palveluperiaatteiden ja tehokkuusvaatimusten mukaista. Asevelvollinen on usein samaan aikaan palveluksessa, mikä hankaloittaa hänen toimintamahdollisuuksiaan asiassa.

Yliopistolain 41 § ja ammattikorkeakoululain 30 § mukaan lisäksi opintojen suorittamisaikaan ei lasketa poissaoloa, joka johtuu asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaisen palvelun suorittamisesta. Myös opintoajan laskemisessa tarvitaan siis tietoa asepalveluksen suorittamisesta. Lisäksi osittain korkeakouluja vastaavalla tavalla uuden ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 96 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus väliaikaisesti keskeyttää opiskeluoikeutensa siksi ajaksi, kun hän on suorittamassa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelusta. Ammatillisen koulutuksessa ei sitä vastoin säädetä korkeakouluja vastaavalla tavalla poissa olevaksi ilmoittautumisesta opiskelupaikkaan vastaanottaessa.

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelija otetaan huomioon rahoituksen perusteena opiskeluoikeuden alkamispäivästä lukien siihen päivään asti, kun opiskelijan opiskeluoikeus päättyy. Opiskelijaa ei kuitenkaan oteta huomioon rahoituksen perusteena, jos opiskelijan opiskeluoikeus on väliaikaisesti keskeytetty. Opiskeluoikeuden määräytymisessä sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain säännöksiä opiskeluoikeuden alkamisesta, päättymisestä, väliaikaisesta keskeyttämisestä, peruuttamisesta ja pidättämisestä sekä opiskelijan määräaikaisesta erottamisesta.

Opiskeluoikeuden alkamisesta, päättymisestä ja väliaikaisesta keskeyttämisestä säädetään ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 96 §:ssä. Mainitun pykälän 3 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus väliaikaisesti keskeyttää opiskeluoikeutensa siksi ajaksi, kun hän on suorittamassa asevelvollisuuslain, siviilipalveluslain (1446/2007) tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain (194/1995) mukaista palvelusta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen korkeammasta käsittelykynnyksestä myös henkilötietoja luovutettaessa. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saisi luovuttaa vain silloin, kun se on välttämätöntä viranomaisen tai julkista tehtävää hoitamaan asetetun yhteisön 1 momentissa mainitun tehtävän suorittamiseksi.

Pykälässä ei säädettäisi erikseen siitä, mistä Puolustusvoimien rekisteristä tietoja saa luovuttaa tai mihin rekisteriin tekninen käyttöyhteys olisi mahdollista antaa. Tämä olisi siten arvioitava tapauskohtaisesti vastaanottavan tahon tiedonsaantitarpeiden perusteella.

30 §. *Henkilötietojen muu luovuttaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muusta kuin 29 §:ssä yksilöidystä henkilötietojen luovuttamisesta viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle. Henkilötietojen luovuttaminen olisi säännöksen mukaan sallittua, jos se on välttämätöntä vastaanottajan yksittäisen tehtävän hoitamiseksi. Momentissa asetettaisiin lisäksi luovuttamisen edellytykseksi se, että on ilmeistä, ettei luovuttamisesta aiheudu olennaista haittaa niille eduille, jonka suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Säännös olisi luonteeltaan avoin, eikä rajoittaisi niitä vastaanottajia tai käsittelyn tarkoituksia, joihin tietoja sen perusteella saisi luovuttaa. Pykälällä ei myöskään rajoitettaisi muussa laissa mahdollisesti olevien tiedonsaantia Puolustusvoimilta koskevien säännösten soveltamista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tietyistä henkilötietojen luovuttamisen erityistapauksista. Momentin 1 ja 2 kohta vastaisivat voimassa olevaa asevelvollisuuslain 97 §:n 1 momentin 10 ja 12 kohtaa. Momentin 3 kohta olisi uusi ja mahdollistaisi tietojen luovuttamisen myös, jos se on välttämätöntä hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi. Kohta olisi tarkoitettu sovellettavaksi lähinnä erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa muuta tiedonvaihtoa koskevaa säännöstä ei olisi mahdollista soveltaa.

31 §. *Asevelvollisrekisterin ja sotilasoikeudenhoitorekisterin tietojen luovuttaminen toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin kriisinhallintaan, kansainväliseen avunantoon, kansainvälisiin harjoituksiin ja esitutkintatehtäviin liittyvästä henkilötietojen luovuttamisesta toiselle valtiolle ja kansainväliselle järjestölle. Puolustusvoimia koskevassa henkilötietolainsäädännössä ei ole sääntelyä henkilötietojen luovuttamisesta Puolustusvoimien kansainvälisen toiminnan yhteydessä. Puolustusvoimien suorittamaan sotilastiedusteluun sekä rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen liittyvästä henkilötietojen luovuttamisesta säädettäisiin erikseen 32 §:ssä.

Pykälän 1 momentin mukaan asevelvollisrekisteristä olisi sallittua luovuttaa henkilötietoja toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle, jos se olisi tarpeen kriisinhallintatehtävän tai kansainväliseen avunantoon liittyvän tehtävän suorittamiseksi taikka kansainvälisessä harjoituksessa. Kansainvälisellä avunannolla tarkoitettaisiin pykälässä puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainittuja kansainvälisiä tehtäviä. Käytännössä luovutettavat henkilötiedot koskisivat lähinnä kansainvälisiin tehtäviin osallistuvaa Puolustusvoimien henkilöstöä. Henkilötietoja saisi tarvittaessa luovuttaa toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle myös Puolustusvoimien esitutkintatehtävän yhteydessä. Puolustusvoimien esitutkintatehtävistä ja -toimivaltuuksista säädetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 5 luvussa. Käytännössä Puolustusvoimien suorittamat esitutkinnat ovat useimmiten täysin kansallisia ja tarve luovuttaa henkilötietoja pykälän mukaisesti olisi siten harvinaista.

Pykälän 2 momentin mukaan tietojen luovuttamisesta päätettäessä olisi kiinnitettävä huomiota vastaanottajan tietosuojaan tasoon sekä siihen millaisia vaikutuksia rekisteröidyn oikeuksille luovutuksilla olisi. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saisi luovuttaa toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle vain, jos se on tehtävän suorittamiseksi välttämätöntä. Tällaisten henkilötietojen luovuttamista tulisi siten lähtökohtaisesti välttää. Esimerkiksi kriisinhallintatehtävien yhteydessä saattaa silti olla tarpeellista luovuttaa muun muassa tehtäviin osallistuvan henkilöstön terveydentilaa koskevia tietoja.

32 §. *Tiedustelutiedon luovuttaminen toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin sotilastiedusteluun sekä rikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen liittyvästä henkilötietojen luovuttamisesta toiselle valtiolle ja kansainväliselle järjestölle. Kyse olisi käytännössä sotilastiedustelurekisteriin, turvallisuustietorekisteriin tai 16 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitettuun tilapäiseen henkilörekisteriin sisältyvistä tiedoista. Tietojen luovuttamisen kynnys asetettaisiin pykälässä suhteellisen korkealle ja se olisi sallittua vain, jos luovuttaminen olisi välttämätöntä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi tai rikosten ennalta estämisen ja paljastamistehtävien suorittamiseksi.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi niistä seikoista, joita luovuttamista harkittaessa olisi vähintään otettava huomioon. Näitä olisivat tietoja vastaanottavan valtion ihmisoikeustilanne, luovutuksen merkitys Suomen kansainvälisille suhteille sekä mahdolliset luovutukseen tai kyseisten tietojen käsittelyyn vaikuttavat Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja muut velvoitteet. Ennen tietojen luovuttamista tulisi siten varmistua muun muassa siitä, ettei rekisteröity voi joutua luovutettavien tietojen johdosta kidutuksen tai muun epäinhimillisen kohtelun kohteeksi. Tiedustelutiedon luovuttamisesta päätettäessä tulisi muutenkin erityisesti varmistaa, ettei tiedon luovuttaminen vaaranna suoraan tai välillisesti rekisteröidyn perus- ja ihmisoikeuksia. Lisäksi tietojen luovuttamisesta päätettäessä olisi kiinnitettävä huomiota vastaanottajan tietosuojaan tasoon sekä siihen millaisia vaikutuksia rekisteröidyn oikeuksille luovutuksilla olisi.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen ja muiden yksityiselämän suojan kannalta merkittävien henkilötietojen laajamittainen luovuttaminen toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle. erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely puuttuu yksityisyyden suojan ydinalueeseen ja niiden luovuttamiseen ulkomaille tulisi siksi lähtökohtaisesti suhtautua pidättyväisesti. Mikäli tällaisten tietojen luovuttaminen olisi kuitenkin 1 momentissa tarkoitettulla tavalla välttämätöntä, tulisi luovuttamisen olla tarkasti rajattuun henkilöryhmään kohdennettua. Muita yksityiselämän suojan kannalta merkittäviä tietoja voisivat olla esimerkiksi sähköiseen viestintään liittyvät tunnistamistiedot.

Pykälän 3 momentin mukaan tietojen väärinkäytön riskiä tulisi tarpeen mukaan pyrkiä vähentämään asettamalla luovutukseen ehtoja, jotka koskevat henkilötietojen käyttöä ja jatkoluovuttamista.

33 §. *Tietojen luovuttamisesta päättäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan henkilötietojen luovuttamisesta teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona päättäisi rekisterinpitäjä. Säännös vastaisi voimassa olevaa oikeustilaa. Asiasta ei kuitenkaan ole voimassa olevassa lainsäädännössä nimenomaisesti säädetty. Yksittäisestä henkilötietojen luovuttamisesta voisi päättää myös tehtävään määrätty virkamies käyttöoikeuksiensa rajoissa. Rekisterinpitäjä kuitenkin vastaa kaikesta tietojen käsittelystä, mukaan lukien luovuttamisesta, ja yksittäisten virkamiestenkin tulisi siten henkilötietoja luovuttaessaan noudattaa rekisterinpitäjän ohjeita. Tämä asettaa rekisterinpitäjälle myös aktiivisen velvollisuuden antaa henkilötietoja käsitteleville virkamiehille riittävä ohjeistus tietojen käsittelyyn.

Pykälän 2 momentin mukaan tietojen luovuttamisesta päätettäessä tulisi ottaa huomioon erityisesti luovutettavien tietojen laatu sekä luovutuksen merkitys henkilötietojen suojalle ja rekisteröidyn oikeuksille. Erityisen tärkeää olisi varmistaa luovutettavien tietojen oikeellisuus ja eheys sekä ottaa huomioon se, onko luovutettavien tietojen joukossa erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Luovutettaviin tietoihin olisi tarpeen mukaan liitettävä ehtoja tietojen käyttötarkoituksesta ja jatkoluovuttamisesta.

34 §. *Oikeus saada henkilötietoja asevelvollisuus- ja kriisinhallinta-asioiden hoitamista varten.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä asevelvollisuuslaissa ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetusta laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi. Pykälä täydentäisi muualla lainsäädännössä olevia säännöksiä viranomaisten oikeuksista luovuttaa tietoa Puolustusvoimille, eikä se siten olisi luonteeltaan tyhjentävä. Tiedot olisi oikeus saada myös teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai tietojoukkona siten kuin rekisterinpitäjän kanssa asiasta tarkemmin sovitaan. Puolustusvoimien oikeudesta saada asevelvollisuus- ja kriisinhallintatehtäviin tietoja teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona säädettäisiin lisäksi muun muassa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa ja henkilötietojen käsittelystä Tulissa annetussa laissa.

Pykälän 1 momentin tiedonsaantioikeudet vastaisivat pääosin asevelvollisuuslaissa ja muualla laissa säädettyjä voimassa olevia tiedonsaantioikeuksia, jotka siirrettäisiin sellaisenaan tähän lakiin. Momentin 4 kohdan sanamuoto kuitenkin laajennettaisiin kattamaan sosiaaliviranomaisten lisäksi myös tiedonsaannin Kansaneläkelaitokselta. Perustoimeentuloa saava asevelvollinen ei välttämättä ole sosiaaliviranomaisten asiakas, eikä sosiaaliviranomaisilla välttämättä ole Puolustusvoimien tarvitsemia tietoja. Momentin 10 kohdasta puolestaan poistettaisiin viittaus ajoneuvoliikennerekisteriin. Hallituksen esitykseen 145/2017 sisältyy ehdotus kyseisen rekisterin ja muiden esityksen alaan kuuluvien rekisterien korvaamisesta yhdellä liikenneasioiden rekisterillä.

Puolustusvoimien yleisestä tiedonsaantioikeudesta, joka kattaisi oikeuden saada tietoja yksittäistä tehtävää varten muuten kuin teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona, säädettäisiin puolustusvoimista annetussa laissa.

35 §. *Oikeus saada terveyttä koskevia tietoja.* Pykälässä säädettäisiin terveyttä koskevien henkilötietojen tiedonsaantioikeudesta. Puolustusvoimien terveydenhuollosta säädetään laissa terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa. Lain 3 §:n 1 momentin mukaan Puolustusvoimien terveydenhuoltovastuulla ovat asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain nojalla Puolustusvoimissa ja Rajavartiolaitoksessa palvelevat palvelusaikanaan sekä sotilasvirkaan koulutettavat opiskelijat. Puolustusvoimien terveydenhuollon yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluvat lain 5 §:n 1 momentin mukaan pääesikunnalle ja terveydenhuollon järjestäminen 5 §:n 2 momentin mukaan logistiikkalaitokselle.

Pykälän tarkoituksena on koota samaan yhteyteen nykyään asevelvollisuuslain 96 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohtaan sekä 3 momenttiin sisältyvät tiedonsaantioikeutta koskevat säännökset. Pykälän 1 momentin 2 kohta olisi kuitenkin uusi ja mahdollistaisi tiedonsaannin suoraan Kansaneläkelaitoksen ylläpitämästä valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Säännöksen sanamuotoa samalla täsmennettäisiin siten, että oikeus myös naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuneen tietojen saannista mainittaisiin siinä nimenomaisesti. Muutoksen tarkoituksena on lähinnä kirjoittaa yksiselitteisesti auki nykyään jossain määrin tulkinnanvarainen oikeustila. Mahdollisuus saada välttämättömät palvelukseen saapuvaa koskevat terveystiedot hyvissä ajoin helpottaa palveluksen suunnittelua ja järjestämistä ja voi myös auttaa vähentämään palveluksen keskeyttäneiden määrää. Tietojen käyttötarkoitusta samalla täsmennettäisiin siten, että tietoja olisi oikeus saada palveluskelpoisuuden määrittämisen lisäksi palvelusturvallisuuden ylläpitämistä sekä potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämistä varten. Tiedot olisi pykälän 2 momentin nojalla oikeus saada myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona siten kuin asiasta rekisterinpitäjän kanssa sovitaan.

36 §. *Oikeus saada henkilötietoja sotilasoikeudenhoitoa koskevien asioiden hoitamista varten.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa säädettyjen esitutkintatehtävien suorittamiseksi. Pykälä täydentäisi muualla lainsäädännössä olevia säännöksiä viranomaisten oikeuksista luovuttaa tietoa Puolustusvoimille, eikä se siten olisi luonteeltaan tyhjentävä. Tiedot olisi oikeus saada myös teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai tietojoukkona siten kuin rekisterinpitäjän kanssa asiasta tarkemmin sovitaan. Puolustusvoimien oikeudesta saada esitutkintatehtävien suorittamista varten tietoja säädettäisiin lisäksi muun muassa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa.

Puolustusvoimien yleisestä tiedonsaantioikeudesta, joka kattaisi oikeuden saada tietoja yksittäistä tehtävää varten muuten kuin teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona, säädettäisiin puolustusvoimista annetussa laissa. Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 44 §:ssä säädetään lisäksi tiedonsaantioikeudesta yksityiseltä yhteisöltä.

37 §. *Oikeus saada henkilötietoja sotilastiedustelutehtävien ja rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävien hoitamista varten.* Pykälässä säädettäisiin Puolustusvoimien oikeudesta saada tietoja eräistä rekistereistä ja tietojärjestelmistä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa säädettyjen rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävien suorittamiseksi. Pykälä täydentäisi muualla lainsäädännössä olevia säännöksiä viranomaisten oikeuksista luovuttaa tietoa Puolustusvoimille, eikä se siten olisi luonteeltaan tyhjentävä. Tiedot olisi oikeus saada myös teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai tietojoukkona siten kuin rekisterinpitäjän kanssa asiasta tarkemmin sovitaan. Puolustusvoimien oikeudesta saada pykälässä tarkoitettujen tehtävien suorittamista varten tietoja teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona säädettäisiin lisäksi muun muassa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa ja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa.

Puolustusvoimien yleisestä tiedonsaantioikeudesta, joka kattaisi oikeuden saada tietoja yksittäistä tehtävää varten muuten kuin teknisellä käyttöyhteydellä, säädettäisiin puolustusvoimista annetussa laissa. Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 93 §:ssä säädetään lisäksi tiedonsaantioikeudesta yksityiseltä yhteisöltä.

38 §. *Toisen viranomaisen ja julkista tehtävää hoitamaan asetetun yhteisön tietojen luovuttaminen Puolustusvoimille suorakäyttöisesti tallettamalla.* Pykälässä säädettäisiin rekisterinpitäjän mahdollisuudesta antaa toiselle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle oikeus itse tallettaa tietoja suoraan Puolustusvoimien henkilörekistereihin. Säännös ei velvoittaisi Puolustusvoimia, vaan ainoastaan mahdollistaisi luvan antamisen. Tietojen tallettamisen yksityiskohdista ja vastuukysymyksistä tulisi sopia rekisterinpitäjän ja tietoja tallettavan tahon välillä erikseen. Säännös ei vaikuttaisi rekisterinpitäjän vastuuseen, vaan rekisterinpitäjä vastaisi suhteessa rekisteröityyn täysimääräisesti myös tiedoista, jotka toinen viranomainen tai julkista tehtävää hoitamaan asetettu yhteisö on rekisteriin tallettanut. Pykälän tarkoituksena on ensisijaisesti vähentää turhaa kaksinkertaista työtä, joka aiheutuisi siitä, että tiedot ensin erikseen luovutettaisiin Puolustusvoimille, joka kirjaisi ne itse rekisteriinsä. Osapuolten olisi kuitenkin aina varmistettava tietosuojan toteutuminen ja erityisesti kirjattujen tietojen oikeellisuus ja eheys.

Pykälän 1 momentti koskisi Rajavartiolaitoksen tietojen tallettamista suorakäyttöisesti asevelvollisrekisteriin. Rajavartiolaitos tallettaa vastaavia tietoja tällä hetkellä asevelvollisrekisteriin

rekisterinpitäjän ominaisuudessa. Säännöksellä siten mahdollistettaisiin saman toimintatavan jatkaminen siitä huolimatta, ettei Rajavartiolaitos enää toimisi asevelvollisrekisterin rekisterinpitäjänä.

Pykälän 2 momentin mukaan rekisterinpitäjä voisi antaa poliisille, Rajavartiolaitokselle ja Tullille oikeuden tallettaa henkilörekistereihinsä tietoja, jotka ovat tarpeen palvelukseen määräämistä, sotilastiedustelutehtävien suorittamista tai rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien tehtävien suorittamista varten. Pykälän 3 momentissa mahdollistettaisiin lisäksi se, että Maanpuolustuskoulutusyhdistys voisi tallettaa asevelvollisrekisteriin tietoja sen koulutukseen osallistumisesta. Maanpuolustusyhdistyksen järjestämistä koulutuksilla voi olla merkitystä asevelvollisen kertausharjoitusvuorokausiin ja henkilön sijoitukseen.

5 luku. Henkilötietojen poistaminen Puolustusvoimien henkilörekistereistä.

Luvussa säädettäisiin henkilötietojen enimmäissäilytysajoista. Luvun säännökset eivät miltään osin rajoittaisi muualla laissa olevien tietojen poistamista tai tarpeellisuuden arviointia koskevien säännösten soveltamista, vaan luvussa mainittuja poistoaikoja olisi noudatettava, ellei jokin muu säännös edellytä tietojen poistamista jo aiemmin.

Henkilötietojen säilytysaikoihin vaikuttaisi tämän luvun säännösten lisäksi erityisesti ehdotetun henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 6 §, jossa säädettäisiin tarpeellisuusvaatimuksesta ja tietojen tarpeellisuuden määräaikaisista tarkistuksista. Mainitun säännöksen mukaan tarpeettomat henkilötiedot olisi poistettava ilman aiheutonta viivytystä. Lisäksi henkilötietojen säilyttämisen tarpeellisuutta olisi arvioitava viiden vuoden välein. Tilapäisen rekisterin tarpeellisuutta olisi tämän lakiehdotuksen 39 §:n perusteella arvioitava kolmen vuoden välein. Tämän lakiehdotuksen 13 §:n 2 momentissa ja 15 §:n 2 momentissa säädettäisiin lisäksi velvollisuudesta poistaa tietyt henkilötiedot kuuden kuukauden kuluessa niiden tallettamisesta. Vastavia poistosääntöjä voi olla myös muualla laissa ja niitä sovellettaisiin ensisijaisina suhteessa tämän luvun mukaisiin viimesijaisiin poistoaikoihin. Tietojen tarpeellisuutta olisi lisäksi siis arvioitava mainittujen säännösten mukaisesti määräajoin tässä luvussa säädetyistä viimesijaisista poistajoista riippumatta.

Luvun säännöksiä sovellettaisiin vain Puolustusvoimien rekistereissä olevien henkilötietojen poistamiseen. Rekisterit voivat sisältää myös muuta tietoa kuin henkilötietoa.

39 §. Henkilötietojen poistaminen asevelvollisrekisteristä. Pykälässä säädettäisiin henkilötietojen säilytysajoista asevelvollisrekisterissä. Määräajat olisivat tietojen säilyttämisen enimmäisaikoja, eli tarpeettomaksi käyneet henkilötiedot olisi joka tapauksessa poistettava rekisteristä välittömästi määräajoista riippumatta. Tietojen tarpeellisuutta olisi ehdotetun henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 6 §:n perusteella arvioitava viiden vuoden välein.

Pykälän 1 momentin mukaan asevelvollista ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittanutta koskevat henkilötiedot poistettaisiin asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisteröity ei enää kuulu reserviin eikä varareserviin. Säännös vastaisi nykyistä asevelvollisuuslain 98 §:n 1 momenttia. Pykälän 1 momentti kattaisi tosiasiallisesti pääosan asevelvollisrekisterin rekisteröidyistä.

Pykälän 2 momentin mukaan sellaisen sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuneen henkilön, joka ei ole asevelvollinen, henkilötiedot poistettaisiin asevelvollisrekisteristä viimeistään kymmenen vuoden kuluttua viimeisen palvelussuhteen päättymisestä. Säännös vastaisi ny-

kyistä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 33 §:n 2 momenttia muuten, mutta teknisenä muutoksena siitä poistettaisiin vanhentunut ja siten tarpeeton rauhanturvatehtävän käsite. Palvelussuhteiden välinen aika saattaa joissain tapauksissa olla suhteellisen pitkä ja Puolustusvoimilla tulee olla uuden palvelussuhteen alkaessa käytössään tarpeelliset tiedot henkilön aiemmasta palveluksesta. Käytännössä kymmenen vuoden säilytysaikaa kuitenkin sovellettaisiin suhteellisen harvoin, koska valtaosa kriisinhallintatehtäviin osallistuvista henkilöistä on asevelvollisia, joiden tiedot säilytettäisiin rekisterissä 1 momentin mukaisesti.

Pykälän 3 momentin mukaan muun kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa olevan henkilötiedot poistettaisiin asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua palveluksen päättymisestä. Säännös olisi uusi ja koskisi lähinnä Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen palveluksessa olevaa siviilihenkilöstöä.

Pykälän 4 momentin mukaan rikos- ja seuraamustiedot poistettaisiin asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun saapumiserä, johon kuuluvaa varten tieto on saatu, on kotiutettu tai siitä kun asevelvollinen, jota tieto koskee, on kotiutettu. Myöhemmin saatu tieto poistettaisiin viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä asevelvollisrekisteriin. Määräajat vastaisivat tältä osin asevelvollisuuslain 98 §:n 2 momentissa säädettyjä määräaikoja, eli oikeustila pysyisi ennallaan.

Pykälän 5 momentin mukaan tiedot vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitettua sitoumuksesta poistettaisiin asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua sitoumusajan päättymisestä. Pykälä vastaisi nykyistä vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 39 §:n 2 momenttia. Mainitun lain mukainen sitoumus on täysin vapaaehtoinen ja henkilö saa perua sitoumuksensa lain 30 §:n mukaan milloin tahansa. Sitoumuksen peruuttamisen jälkeen perustetta sitoumuksesta koskevien tietojen käsittelylle ei enää ole. Rekisteristä poistettaisiin sitoumuksen peruuttamisen johdosta kuitenkin vain sitoumuksesta koskevat tiedot, eikä säännös siten vaikuttaisi henkilön muiden tietojen käsittelyyn siltä osin, kun hän on rekisteröitynä myös muulla perusteella. Esimerkiksi asevelvollisen muita henkilötietoja saisi siten edelleen säilyttää rekisterissä ehdotetun 1 momentin mukaisesti.

Pykälän 6 momentin mukaan DNA-tiedot olisi rekisteröidyn pyynnöstä välittömästi hävitettävä. Asevelvollisuuslain 63 a §:n ja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 6 a §:n mukaan henkilöllä on oikeus kieltäytyä DNA-näytteen antamisesta. Käytännössä kieltäytymisoikeus ulotettaisiin ehdotetulla 2 momentilla myös näytteen antamisen jälkeiseen aikaan. Jos rekisteröity ei itse kiellä DNA-tietojen käsittelyä, tiedot poistettaisiin 1-5 momentin mukaisesti.

40 §. Henkilötietojen poistaminen kulkuluparekisteristä. Pykälän mukaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot olisi poistettava kulkuluparekisteristä viimeistään kahden vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä. Tietojen säilytysaika on voimassa olevan puolustusvoimista annetun lain 16 §:n 5 momentin mukaan viisi vuotta, eli sitä ehdotetaan pykälässä lyhennettäväksi. Kulkuluparekisterin luonne ei edellytä tietojen pitkäaikaista säilyttämistä, vaan erilaiset kulkukortit ja muut liikkumista koskevat oikeudet on uusittava säännöllisin väliajoin. Viiden vuoden säilytysaika on siksi osoittautunut rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeettomaksi ja se ehdotetaan lyhennettäväksi kahteen vuoteen.

41 §. Henkilötietojen poistaminen aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä. Pykälän mukaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot olisi poistettava aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä, luvan raukeamisesta, luvan voimassaoloajan päättymisestä tai viimeisen tiedon rekisteriin merkitsemisestä. Viiden vuoden säilytysaika vastaisi nykyisen aluevalvontalain 36 b §:ssä olevaa pääsääntöistä säilytysaikaa.

Nykyinen aluevalvontalain säännös mahdollistaa tietojen säilyttämisen myös pääsääntöistä viiden vuoden aikaa pidempään, jos se on yksittäisen virkatehtävän suorittamiseksi edelleen tarpeellista. Viiden vuoden säilytysaika on kuitenkin rekisterin käyttötarkoituksen kannalta osoittautunut riittäväksi ja mahdollisuus tietojen pidempään säilyttämiseen ehdotetaan siksi poistettavaksi tarpeettomana.

42 §. *Henkilötietojen poistaminen sotilasoikeudenhoitorekisteristä.* Pykälässä säädettäisiin tietojen poistamisesta sotilasoikeudenhoitorekisteristä. Ehdotetut tietojen säilytysajat vastaisivat pääosin sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 115 ja 120 §:ssä säädettyjä sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän ja kurinpitotarkaisurekisterin tietojen säilytysaikoja.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin muistutusta, ylimääräistä palvelusta, poistumiskieltoa, kurinpitosakkoa ja arestia koskevien tietojen säilytysajoista. Ehdotetut säilytysajat olisivat samat kuin nykyisen kurinpitotarkaisurekisterin tietojen säilytysajat, eli oikeustila pysyisi tältä osin ennallaan.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tuomioistuimen sotilasoikeudenkäyntimenettelyssä määräämien rangaistusten säilytysajoista. Momentti kattaisi muut kuin 1 momentissa tarkoitetut seuraamukset. Säännös olisi luonteeltaan viittaus, eli säilytysajat määräytyisivät momentissa tarkoitetussa tilanteessa rikosrekisterilain (770/1993) ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) mukaisesti. Nykyinen sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettu laki ei sisällä vastaavaa viittaussäännöstä, mutta tosiasiallisesti sakko- ja vankeusrangaistusten osalta lainsäädäntöä on vakiintuneesti tulkittu ehdotetun säännöksen mukaisesti. Oikeustila ei siten ehdotuksessa muuttuisi, mutta se kirjoitettaisiin yksiselitteisesti lakiin.

Rikosrekisterilain 10 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan rikosrekisteristä poistetaan tieto ehdollisesta vankeudesta, ehdollisen vankeuden ohessa tuomitusta sakosta, yhdyskuntapalvelusta tai valvonnasta, nuorisorangaistuksesta, nuorisorangaistuksen sijasta tuomitusta sakosta, viral-tapanosta ja yhteisösakosta viiden vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä. Momentin 2 kohdan mukaan rikosrekisteristä poistetaan tieto ehdottomasta, enintään kahden vuoden vankeusrangaistuksesta, valvontarangaistuksesta ja yhdyskuntapalvelusta kymmenen vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä. Momentin 3 kohdan mukaan rikosrekisteristä poistetaan tieto ehdottomasta, yli kahden ja enintään viiden vuoden vankeusrangaistuksesta sekä rikoslain 3 luvun 4 §:n 1 ja 2 momentin nojalla rangaistukseen tuomitsematta jättämisestä kahdenkymmenen vuoden kuluttua lainvoiman saaneen tuomion antamispäivästä. Pykälän 2 momentin mukaan yksittäistä rangaistusta koskevaa tietoa ei kuitenkaan poisteta, jos henkilöstä on rikosrekisterissä sellainen tieto, jota 1 momentin nojalla ei vielä voida poistaa. Kaikki henkilöä koskevat tiedot poistetaan kuitenkin rikosrekisteristä silloin, kun asianomainen henkilö on kuollut tai hänen syntymästään on kulunut 90 vuotta. Armahduspäätös ei vaikuta rikosrekisterimerkintöjen poistamiseen. Sakon täytäntöönpanosta annetun lain 52 §:n mukaan sakkorekisterin sisältämät tiedot poistetaan viiden vuoden kuluttua siitä, kun niitä koskevan kyseisessä laissa tarkoitetun seuraamuksen täytäntöönpano on päättynyt.

Pykälän 3 momentin mukaan jos henkilöä on rangaistu tuomioistuimen päätöksellä tai kurinpitomenettelyssä useammin kuin kerran, tiedot poistettaisiin sotilasoikeudenhoitorekisteristä viiden vuoden kuluttua viimeisestä kurinpitotarkaisurangaistuksesta. Säännös vastaisi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 120 §:n 2 momenttia.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin esitutkintatietojen säilyttämisestä. Ehdotetut säilytysajat vastaisivat 5 kohtaa lukuun ottamatta sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimis-

sa annetun lain 115 §:ää. Luettelon järjestystä ehdotetaan kuitenkin johdonmukaisuuden vuoksi muutettavaksi siten, että mainitun pykälän 1 kohta siirrettäisiin momentin 6 kohdaksi. Tietojen säilyttäminen kymmenen vuoden ajan viimeisen tiedon merkitsemisestä olisi viimesijainen vaihtoehto tilanteisiin, joissa mikään 1-5 kohdista ei täyty ja se ehdotetaan siksi johdonmukaisuuden vuoksi siirrettäväksi momentin loppuun. Muutos olisi luonteeltaan lakitekkinen, eikä sillä olisi vaikutuksia säännöksen soveltamiseen.

Momentin 5 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että käsite ”rekisteröity” muutettaisiin muotoon ”rikoksesta epäilty”. Sotilasoikeudenhoitorekisteriin rekisteröity henkilö voi olla rikoksesta epäillyn lisäksi myös esimerkiksi rikoksen asianomistaja tai todistaja. Voimassa oleva säännös edellyttää henkilötietojen poistamista rekisteristä myös esimerkiksi asianomistajan kuollessa, mikä on selvästi ongelmallista rikoksen selvittämisen kannalta. Muun asianosaisen kuolema ei yleensä johda asian käsittelyn päättymiseen, eikä tällaisen muun asianosaisen kuolema siten voi myöskään johtaa velvollisuuden poistoa häntä koskevat henkilötiedot rekisteristä.

43 §. Henkilötietojen poistaminen sotilastiedustelurekisteristä. Rekisteröityä koskevat henkilötiedot olisi poistettava sotilastiedustelurekisteristä viimeistään 50 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä. Tietojen säilytysaika olisi poikkeuksellisen pitkä. Esimerkiksi turvallisuustietorekisteristä, joka on rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevia tehtäviä hoitavien Puolustusvoimien virkamiesten käyttöön tarkoitettu pysyvä henkilörekisteri, henkilöä koskevat tiedot poistettaisiin 25 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

Sotilastiedustelutoiminnassa tuotettavat analyysit ja ennakkovaroituskyvyn ylläpitäminen saattavat edellyttää henkilötietojen rekisteröintiä huomattavasti pidemmällä aikavälillä kuin esimerkiksi rikostorjunnassa. Rikostorjunnan aikajänne voidaan poikkeuksetta sitoa yhteen muun muassa tekoja koskevien vanhentumissäännösten kanssa. Sotilastiedustelussa, jossa ei ole kyse rikoksesta, rikoksen estämisestä tai paljastamisesta, tämä ei ole mahdollista. Tuotettavat tiedot ja niistä tehtävä analyysi tulisikin käsittää syklinä, joka tietoa tuottaessaan synnyttää lähes aina mahdollisia uusia tietotarpeita. Tietojen käsittelyn perustetta ja tarpeellisuutta tulisi kuitenkin henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 6 §:n nojalla arvioida viiden vuoden välein jo ennen kuin 50 vuoden enimmäisaika on täyttynyt. Tieto, joka ei enää olisi sotilastiedusteluviranomaisen tiedustelutehtävän kannalta tarpeellista, tulisi poistaa rekisteristä, ellei tietoa olisi tarpeen siirtää arkistoon. Pykälä vastaisi pääpiirteissään muiden viranomaisten vastaavatyypistä voimassa olevaa sääntelyä.

44 §. Henkilötietojen poistaminen turvallisuustietorekisteristä. Pykälän 1 momentin mukaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot poistettaisiin turvallisuustietorekisteristä viimeistään 25 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä. Pykälän 2 momentin mukaan tiedot turvallisuus selvityksestä poistettaisiin vuoden kuluessa vastaavan uuden selvityksen antamisesta ja joka tapauksessa viimeistään kymmenen vuoden kuluttua selvityksen antamisesta. Ehdotetut tietojen säilytysajat vastaisivat sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 116 §:ssä säädettyjä säilytysaikoja. Pykälän 1 momentin mukainen 25 vuoden säilytysaika on suhteellisen pitkä, mikä johtuu Puolustusvoimien rikostorjunnan luonteesta. Puolustusvoimien rikostorjunta ei kohdistu perinteiseen rikollisuuteen, vaan ainoastaan poikkeuksellisen vakaviin maanpuolustusta uhkaaviin rikoksiin.

Tietojen käsittelyn perustetta ja tarpeellisuutta tulisi kuitenkin henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 6 §:n nojalla arvioida viiden vuoden välein jo ennen kuin 25 vuoden enimmäisaika on täyttynyt.

45 §. *Tilapäisen henkilökirjaston hävittäminen.* Pykälässä säädettäisiin velvollisuudesta hävittää tilapäinen henkilökirjasto. Säännöksellä korvattaisiin voimassa olevan yleisen henkilötietolain 34 §, jossa säädetään vastaavasti henkilökirjaston hävittämisestä. Tilapäisiä henkilökirjastoja olisi mahdollista perustaa 16 §:n nojalla. Tilapäisen henkilökirjaston tarpeellisuutta olisi säännöksen mukaan arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

1.2 Asevelvollisuuslaki

63 a §. *DNA-näytteet.* Pykälässä säädettäisiin toimivaltuudesta DNA-näytteiden ottamiseen ja DNA-tunnisteiden määrittämiseen. DNA-näytteitä on Puolustusvoimissa jo pitkään otettu erityisesti kriisinhallintatehtäviin lähtevältä henkilöstöltä, mutta asiasta ei ole nimenomaisesti tällä hetkellä säädetty. Näytteiden ottaminen voi olla tarpeen myös muiden kuin kriisinhallintahenkilöstön osalta. Näytteiden ottaminen ja niiden käsittely perustuu tällä hetkellä henkilön omaan suostumukseen. Koska kaikista henkilötietojen käsittelystä tulisi jatkossa säätää laissa, suostumukseen perustuva menettely ehdotetaan korvattavaksi suoraan lakiin perustuvalla oikeudella näytteiden ottamiseen ja käsittelyyn. Suostumukseen käsittelyperusteena viranomaisen hoitaessa lakisäateisiä tehtäviään tulisi muutenkin suhtautua pidättyväisesti. Pykälässä säädettäisiin ainoastaan toimivaltuudesta DNA-näytteen ottamiseen ja niiden käsittelystä säädettäisiin tarkemmin henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa. Pykälä ei myöskään miltään osin velvoittaisi näytteiden ottamiseen, vaan tarve jäisi tältä osin Puolustusvoimien harkintaan. Pykälän 1 momentin mukaan henkilöllä olisi aina oikeus kieltäytyä näytteen antamisesta. Kieltäytymistä ei olisi tarvetta erikseen perustella, eikä se vaikuttaisi millään tavoin henkilön asemaan taikka esimerkiksi valintaan koulutukseen tai palvelukseen.

10 luku. Henkilötietojen käsittely ja tiedonantovelvollisuus

Asevelvollisrekisteriä koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi kokonaisuudessaan uuteen henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin. Muutoksen johdosta asevelvollisuuslain 10 luvun voimassa oleva sisältö ehdotetaan lähes kokonaisuudessaan kumottavaksi ja luvun nimi muutettavaksi vastaamaan sen voimaan jätettävää sisältöä.

Lukuun jäisi uudistuksen johdosta ainoastaan 91 §:ään informatiivinen viittaus henkilötietojen käsittelyyn sovellettavaan lainsäädäntöön sekä 95 §:ään asevelvollisen tiedonantovelvollisuutta koskeva säännös. Luvun uusi nimi olisi ehdotuksen mukaan ”Henkilötietojen käsittely ja tiedonantovelvollisuus”.

91 §. *Henkilötietojen käsittely.* Pykälän voimassa oleva asevelvollisrekisteriä koskeva sääntely kumottaisiin ja siirrettäisiin uudistettuna ehdotettuun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin. Pykälä sisältäisi muutoksen jälkeen vain informatiivisen viittauksen mainittuun lakiin.

95 §. *Asevelvollisen tiedonantovelvollisuus.* Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi asevelvollisen tiedonantovelvollisuutta koskevan pykälän 2 momenttia siten, että momentista poistettaisiin viittaus asevelvollisuuslain 92 §:ään. Muutos olisi luonteeltaan täysin tekninen ja johtuisi mainitun 92 §:n kumoamisesta ja sen sisällön siirtymisestä ehdotettuun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin.

1.3 Laki sotilaallisesta kriisinhallinnasta

6 a §. *DNA-näytteet.* Pykälässä säädettäisiin toimivaltuudesta DNA-näytteiden ottamiseen ja DNA-tunnisteiden määrittämiseen. DNA-näytteitä on Puolustusvoimissa jo pitkään otettu erityisesti kriisinhallintatehtäviin lähtevältä henkilöstöltä, mutta asiasta ei ole nimenomaisesti täl-

lä hetkellä säädetty. Näytteiden ottaminen ja niiden käsittely perustuu siten tällä hetkellä kaikilta osin henkilön omaan suostumukseen. Koska kaikesta henkilötietojen käsittelystä tulisi kuitenkin jatkossa säätää laissa, suostumukseen perustuva menettely ehdotetaan korvattavaksi suoraan lakiin perustuvalla oikeudella näytteiden ottamiseen ja käsittelyyn. Suostumukseen käsittelyperusteena viranomaisten hoitaessa lakisääteisiä tehtäviään tulisi muutenkin suhtautua pidättyväisesti. Pykälässä säädettäisiin ainoastaan toimivaltuudesta DNA-näytteen ottamiseen ja niiden käsittelystä säädettäisiin tarkemmin henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa. Pykälä ei myöskään miltään osin velvoittaisi näytteiden ottamiseen, vaan tarve jäisi tältä osin Puolustusvoimien harkintaan. Pykälän 1 momentin mukaan henkilöllä olisi aina oikeus kieltäytyä näytteen antamisesta. Kieltäytymistä ei olisi tarvetta erikseen perustella, eikä se vaikuttaisi millään tavoin henkilön asemaan taikka esimerkiksi valintaan koulutukseen tai palvelukseen.

31 §. Henkilötietojen käsittely. Pykälän voimassa oleva kriisinhallintahenkilöstörekisteriä koskeva sääntely kumottaisiin ja siirrettäisiin uudistettuna ehdotettuun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin. Pykälä sisältäisi muutoksen jälkeen vain informatiivisen viittauksen mainittuun lakiin.

1.4 Laki puolustusvoimista

16 §. Henkilötietojen käsittely. Pykälän voimassa oleva lupa- ja valvonta-asioiden rekisteriä koskeva sääntely kumottaisiin ja siirrettäisiin uudistettuna ehdotettuun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin. Pykälä sisältäisi muutoksen jälkeen vain informatiivisen viittauksen mainittuun lakiin.

17 §. Tiedonsaantioikeus. Lain 17 §:ään ehdotetaan lisättäväksi Puolustusvoimille yleinen oikeus saada tarpeellisia tietoja virkatehtävien hoitamiseksi. Tietojen lajia ei pykälässä rajattaisi, eli se oikeuttaisi myös henkilötietojen saamiseen toiselta viranomaiselta taikka julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä tai henkilöltä.

Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annettu laki sisältää tällä hetkellä vastaavat tiedonsaantioikeudet, jotka koskevat Puolustusvoimien esitutkintatehtäviä sekä rikosten ennalta estämistä ja paljastamista. Muihin Puolustusvoimien tehtäviin vastaavaa tiedonsaantioikeutta ei kuitenkaan ole säädetty, vaan tiedonsaannista on säädetty yksityiskohtaisten luetteloiden muodossa, joissa säädetään siitä, mitä tietoja ja keneltä Puolustusvoimilla on oikeus tiettyyn tehtävään saada. Puolustusvoimilla ei siis voimassa olevan lainsäädännön mukaan ole edes poikkeusoloissa kattavaa oikeutta saada tarvitsemiaan tietoja virkatehtävien hoitamiseksi. Muilla vertailukelpoisilla viranomaisilla, kuten poliisilla ja Rajavartiolaitoksella, yleinen tiedonsaantioikeus pääsääntöisesti on, eli Puolustusvoimien sääntely on tältä osin poikkeavaa. Ehdotettu pykälä saattaisi siten Puolustusvoimien tiedonsaantimahdollisuudet samalle tasolle mainittujen viranomaisten kanssa.

Pykälän mukaan Puolustusvoimilla olisi oikeus saada viranomaiselta sekä julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä tai henkilöltä laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista Puolustusvoimille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu. Pykälä ei sellaisenaan oikeuttaisi tietojen saamiseen teknisen käyttöyhteyden välityksellä tai tietojoukkona, vaan kyse olisi aina yksittäistä virkatehtävää koskevasta tarkasti rajatusta tiedonsaannista. Oikeudesta saada tietoja teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona säädettäisiin aina erikseen, pääosin ehdotetussa henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa. Pykälässä tarkoitetuista Puolustusvoimien lakisääteisistä tehtävistä säädettäisiin muun muassa tässä laissa, asevelvollisuuslaissa, sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa

laissa sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa. Pykälä kattaisi myös ehdotetun sotilastiedustelulainsäädännön, mikäli se tulee voimaan. Pykälä olisi yleisäännös, josta olisi mahdollista muualla laissa poiketa. Säännös ei siten ohittaisi muussa laissa säädettyä rajoitusta, joka nimenomaisesti kieltää tietojen luovuttamisen Puolustusvoimille.

1.5 Aluevalvontalaki

36 a §. Henkilötietojen käsittely. Pykälän voimassa oleva aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteriä koskeva sääntely kumottaisiin ja siirrettäisiin uudistettuna ehdotettuun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin. Pykälä sisältäisi muutoksen jälkeen vain informatiivisen viittauksen mainittuun lakiin.

37 §. Salassa pidettävien tietojen antaminen aluevalvontatehtävää varten. Pykälän 1 momentin viittausta muutettaisiin sen myötä, että aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä ei säädettäisi enää 36 a §:ssä, vaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa. Kyse olisi täysin teknisestä muutoksesta.

1.6 Laki sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa

2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan lain soveltamisalalla suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia.

1.7 Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta

39 §. Rekisteröiminen asevelvollisrekisteriin. Pykälää muutettaisiin vastaamaan uudistettavaa asevelvollisrekisteriä koskevaa sääntelyä. Asevelvollisrekisteriä koskeva sääntely ehdotetaan siirrettäväksi kokonaisuudessaan asevelvollisuuslaista uuteen henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin, minkä vuoksi pykälän 1 momentin viittaus tulee vastaavasti muuttaa.

Pykälän 2 momentti, joka sisältää säännökset tietojen poistamisesta asevelvollisrekisteristä, ehdotetaan puolestaan kumottavaksi. Henkilötietojen poistamisesta asevelvollisrekisteristä säädettäisiin ehdotuksen mukaan kokonaisuudessaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa ja 2 momentti olisi siten tämän myötä tarpeeton. Henkilötietojen poistamisesta rekisteristä vastaa asevelvollisuusrekisterin rekisterinpitäjänä toimiva Puolustusvoimien pääesikunta, eikä voida pitää tarkoituksenmukaisena, että sille säädetään rekisterinpitoa koskevia velvoitteita lähinnä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa sääntelevässä erillislaissa. Rekisterinpitäjän velvoitteet on sen sijaan tarkoituksenmukaista keskittää kokonaisuudessaan samaan lakiin. Pykälään ehdotettavat muutokset eivät siten muuttaisi oikeustilaa, vaan ainoastaan selkeyttäisivät sääntelyn rakennetta.

40 §. Rekisteröiminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin. Pykälässä säädettäisiin nykytilaa vastaavasti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisterin käyttötarkoituksesta, tietosisällöstä, rekisterinpitäjästä ja tietojen säilytysajasta. Pykälän kirjoitustapaa ja sisältöä kuitenkin muutettaisiin helpommin luettavaan muotoon ja samalla vastaamaan uudistettavaa Puolustusvoimien henkilötietojen käsittelyä koskevaa vastaavaa sääntelyä.

Pykälän 1 momentin mukaan rekisterin käyttötarkoitus pysyisi ennallaan, eli rekisteriä käytettäisiin lain 7 ja 27 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Lain 7 §:ssä säädetään yleisesti Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtävistä ja lain 27 §:ssä yhdistyksen ja sitoumuksen an-

taneiden valmiustehtävistä. Rekisterin rekisterinpitäjänä toimisi nykytilaa vastaavasti Maanpuolustuskoulutusyhdistys.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin lisäksi rekisterin sallitusta tietosisällöstä. Kohta ehdotetaan sen luettavuuden parantamiseksi muutettavaksi numeroituun luettelomuotoon ja lisäksi tietosisällöstä ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevaa lakia yleispiirteisemmin. Yksittäisten rekisteriin talletettavien tietojen sijaan pykälässä säädettäisiin siten tietoluokista, joihin kuuluvia henkilötietoja rekisteriin saa tallettaa. Ehdotettu sääntelytapa olisi yhtenevä sen kanssa, miten Puolustusvoimien henkilörekisterien tietosisällöistä ehdotetaan säädettävän.

Pykälän 2 momentin mukaan rekisteröityä koskevat henkilötiedot olisi poistettava rekisteristä vuoden kuluessa siitä, kun rekisteröidyn sitoumusaika on päättynyt. Säännös vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 3 momentti sisältäisi informatiivisen viittauksen henkilötietojen käsittelyssä tämän lain lisäksi sovellettavaan lainsäädäntöön. Käsittelyyn sovellettaisiin EU:n yleistä tietosuojasetusta ja sitä täydentävänä kansallisena lakina yleistä tietosuojalakia. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen itse ja omaan lukuunsa suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn sovellettaisiin siten pääosin eri lainsäädäntöä kuin Puolustusvoimien suorittamaan käsittelyyn. Siltä osin, kun vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyviä tietoja käsiteltäisiin kuitenkin 39 §:n mukaisesti asevelvollisrekisterissä, käsittelyyn sovellettaisiin asevelvollisrekisteriä koskevia säännöksiä.

41 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälässä säädettäisiin henkilötietojen luovuttamisesta viranomaiselle Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteristä. Tietojen kirjaamisesta suoraan asevelvollisrekisteriin säädettäisiin erikseen 39 §:ssä. Pykälän 1 momentin mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä olisi oikeus luovuttaa henkilötietoja Puolustusvoimille ja pelastusviranomaisille poikkeusolojen tehtävään sijoitettavuuden arvioimiseksi. Säännös vastaisi pykälän voimassa olevaa 2 momenttia, eli oikeustila ei muuttuisi.

Pykälän 2 momentin mukaan Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä olisi lisäksi oikeus luovuttaa Puolustusvoimille henkilötietoja sotilastiedustelutehtävän, esitutkintatehtävän sekä rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävän suorittamiseksi. Tietojen luovutettavuus Puolustusvoimien esitutkintatehtäviä varten vastaisi voimassaolevaa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 42 §:n 1 momentin 7 kohtaa. Tietojen luovutettavuus rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtäviä varten puolestaan vastaisi voimassaolevaa sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 91 §:n 1 momentin 14 kohtaa. Näiltä osin oikeustila ei siten muuttuisi, mutta säännökset päivitetäisiin lakiteknisesti noudattamaan pääsääntöä, jonka mukaan tietojen luovutettavuudesta tulisi säätää luovuttavaa yhteisöä koskevassa lainsäädännössä. Oikeus luovuttaa tietoja Puolustusvoimien sotilastiedustelutehtäviä varten olisi uusi. Tiedustelun tehokkuus edellyttää laajoja tiedonsaantioikeuksia ja mahdollisuutta yhdistellä tiedustelumenetelmillä hankittua tietoa eri rekistereissä olevan tiedon kanssa. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisterissä saattaa yksittäisessä tapauksessa olla tiedustelutehtävän kannalta olennaista tietoa.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan samalla täydennettäväksi siten, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä olisi oikeus luovuttaa henkilötietoja myös poliisille ampuma-aselupia koskevaa harkintaa varten. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen osallistumisella voi olla vaikutusta lupaharkintaan ja koulutustietoja koskevan tiedonvaihdon yhdistyksen ja poliisin välillä tulisi siksi olla mahdollisimman sujuvaa.

Pykälän 3 momentin mukaan tiedot voitaisiin luovuttaa myös antamalla vastaanottavalle viranomaiselle tekninen käyttöyhteys Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin. Tiedot olisi luovutettava maksutta tai irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan.

1.8 Laki terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa

9 a §. Pykälän 2 momentissa oleva viittaus voimassa olevaan yleiseen henkilötietolakiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi ehdotettuun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin sekä soveltuvin osin EU:n tietosuoja-asetukseen ja ehdotettuun yleiseen tietosuojalakiin. Sovellettava henkilötietosäätely määräytyisi tietojen käsittelytarkoituksen perusteella.

1.9 Turvallisuusselvityslaki

25 §. *Perusmuotoisen henkilöturvallisuusselvityksen tietolähteet.* Sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 106 §:ssä tarkoitettu sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmä on tarkoitus muuttaa tämän uudistuksen yhteydessä sotilasoikeudenhoitorekisteriksi, minkä vuoksi myös turvallisuusselvityslain 25 §:ssä oleva viittaus tulisi muuttaa. Kyse olisi täysin teknisestä muutoksesta, joka ei vaikuttaisi turvallisuusselvityksessä käytettävissä oleviin tietolähteisiin.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 6 päivänä toukokuuta 2018.

3 Suhde perustuslakiin ja sääntämisjärjestys

Hallituksen esitys on valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellinen erityisesti perustuslain 10 §:ssä turvattujen henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan henkilötietojen suojasta on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa lisäksi se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy samassa säännöksessä turvattun yksityiselämän suojan piiriin (esim. PeVL 71/2014 vp, s. 2). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että lainsäätäjän on turvattava henkilötietojen suoja tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (esim. PeVL 18/2012 vp, s.2 ja PeVL 71/2012, s. 2). Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että erityisesti rekisteröinnin tavoitteista, rekisteröitävien henkilötietojen sisällöstä, henkilötietojen sallituista käyttötarkoituksista, henkilötietojen luovutettavuudesta ja erityisesti teknisellä käyttöyhteydellä luovuttamisesta, henkilötietojen säilytysajoista sekä rekisteröidyn oikeusturvasta tulee säätää lain tasolla kattavasti ja yksityiskohtaisesti (esim. PeVL 12/2002 vp, s. 5, 19/2012 vp, s 2 ja PeVL 71/2014 vp, s.2).

Euroopan ihmisoikeussopimuksen yksityiselämän suojaan koskevan 8 artiklan on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännössä katsottu kattavan myös henkilötietojen suojan. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on useaan otteeseen todennut, että pelkästään se, että henkilötiedot talletetaan viranomaisen rekisteriin, merkitsee yksityisyyden suojan rajoittamista (ks. esim. *S. ja Marper v. Yhdistynyt Kuningaskunta*, 4.12.2008, kohta 67 ja *Leander v. Ruotsi*, 26.3.1987, kohta 48). Jotta yksityisyyden suojan rajoittaminen olisi sallittua, sen tulee perustua lakiin, olla välttämätöntä demokraattisessa yhteiskunnassa ja olla oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään. Esimerkiksi kansallisen turvallisuuden ylläpitoa on oikeuskäytännössä yleisesti pidetty hyväksyttävänä perusteena yksityisyyden suojan rajoituksille (*Segerstedt-Wiberg ja muut v. Ruotsi*, 6.6.2006, kohdat 87 ja 88).

Ehdotetun henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (1. lakiehdotus) 2 luvussa säädettäisiin rekisteröinnin tavoitteista säätämällä kullekin henkilörekisterille yksityiskohtaisesti sen käyttötarkoitus. Pysyvien henkilörekisterien osalta rekisteröinnin tavoitteen tulisi aina vastata kyseisen henkilörekisterin käyttötarkoitusta. Tilapäisen tai muun henkilörekisterin perustaminen olisi sallittua ainoastaan niihin tarkoituksiin, joista lain 16 §:ssä säädetään. Laissa säädettäisiin siten tyhjentävästi henkilötietojen käsittelyn tavoitteista.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 2 luvussa säädettäisiin kattavasti ja yksityiskohtaisesti Puolustusvoimien pysyvien henkilörekisterien sallitusta tietosisällöstä. Tietosisällöistä ei pääosin säädettäisi yksittäisten henkilötietojen tasolla, vaan laissa säädettäisiin tietoluokista, joihin kuuluvia henkilötietoja rekisteriin saisi tallettaa. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen tallettamisesta rekistereihin säädettäisiin kuitenkin yksityiskohtaisemmin. Lakiehdotuksen 16 §:ssä sallittaisiin lisäksi tilapäisten ja muiden henkilörekisterien perustaminen pykälässä säädettyihin tarkoituksiin. Muiden henkilörekisterien osalta ei ole mahdollista laissa säätää vastaavalla tavalla yksityiskohtaisesti niihin talletettavista tiedoista. Niistä tarkoituksista, joihin muita rekistereitä saa perustaa, säädettäisiin kuitenkin tyhjentävästi ja muuhun rekisteriin saisi tallettaa vain rekisterin ennalta määritellyn käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely olisi sallittua vain, jos se on rekisterin käyttötarkoituksen kannalta välttämätöntä. Rekisterin käyttötarkoitus ja siihen tallettavat tiedot tulisi määrittää ennen tällaisen rekisterin perustamista. Rekisteröitäviä henkilötietoja koskeva sääntely vastaisi vakiintunutta sääntelytapaa ja sen voidaan katsoa olevan riittävän yksityiskohtainen ja kattava.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 13 ja 15 §:ssä sallittaisiin henkilötietojen tallettaminen rekisteriin enintään kuuden kuukauden ajaksi sen selvittämiseksi, ovatko tiedot merkityksellisiä sotilastiedustelutehtävien tai rikosten ennalta estämisen- ja paljastamistehtävien hoitamiseksi. Säännökset mahdollistaisivat siten normaaleista tietojen käsittelykynnyksistä poikkeamisen väliaikaisesti. Sotilastiedustelutehtäviin ja rikosten ennalta estämisen- ja paljastamistehtäviin liittyvä tiedonhankinta poikkeaa luonteeltaan tyypillisistä viranomaisten tiedonhankintamenetelmistä, eikä niissä ole siksi aina mahdollista välittömästi selvittää kaiken tehtävien hoitamisen yhteydessä saadun tiedon merkityksellisyyttä. Kyse on siten tehtävien suorittamisen kannalta välttämättömästä yksityisyyden suojan rajoituksesta. Ehdotetun kuuden kuukauden enimmäisajan tarkoituksena on varmistaa, että yksityisyyden suojan rajoitus on kokonaisuutena oikeasuhtainen tavoiteltuun päämäärään nähden.

Henkilötietojen keräämis- ja tallettamistarkoituksista säädettäisiin tyhjentävästi 1. lakiehdotuksen 2 luvussa. Lakiehdotuksen 3 luvussa puolestaan säädettäisiin siitä, mihin muihin kuin alkuperäiseen käyttötarkoitukseen Puolustusvoimat saisi rekistereihinsä talletettuja henkilötietoja myöhemmin käyttää. Sääntely vastaisi sisällöllisesti pääosin voimassaolevia säännöksiä henkilötietojen luovuttamisesta Puolustusvoimien rekistereistä toiseen käyttötarkoitukseen sotilasviranomaiselle. Uutena toissijaisena käyttötarkoituksena Puolustusvoimat saisi kuitenkin hyödyntää muissa henkilörekistereissään olevia tietoja myös sotilastiedustelutehtävissä. Laajat tiedonsaantioikeudet ovat välttämättömiä tiedustelutehtävien hoitamiseksi. Luettelot sallituista toissijaisista käyttötarkoituksista olisivat tyhjentäviä ja täyttäisivät siten vaatimukseen sääntelyn kattavuudesta ja yksityiskohtaisuudesta.

Esityksen 1. lakiehdotuksen 4 luvussa säädettäisiin tietojen luovutettavuudesta muille viranomaisille, yksityiselle, toiselle valtiolle ja kansainväliselle järjestölle. Laissa säädettäisiin ensinnäkin yksityiskohtaisesti ja tyhjentävästi siitä, kenelle ja mihin tarkoitukseen henkilötietoja olisi sallittua luovuttaa antamalla tietojen vastaanottajalle tekninen käyttöyhteys Puolustusvoimien henkilörekisteriin. Siltä osin, kun tietojen luovutettavuus sidottaisiin tiettyyn vastaanottajaan ja käyttötarkoitukseen, luovutus oikeus olisi sidottu tietojen tarpeellisuuteen vastaan-

ottajan lakisääteisen tehtävän hoitamiseksi. Siltä osin, kun tietojen vastaanottajasta ja käyttötarkoituksesta ei säädettäisi yksityiskohtaisesti, oikeus luovuttaa henkilötietoja olisi puolestaan sidottu tietojen välttämättömyyteen. Tältäkin osin laissa olisi yleisellä tasolla säädetty ne tarkoitukset, joihin tietoja voisi luovuttaa. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen luovuttaminen muille viranomaisille olisi sallittua vain, jos se on välttämätöntä viranomaisen lakisääteisen tehtävän suorittamiseksi. Sääntely vastaisi siten perustuslakivaliokunnan vakiintunutta käytäntöä (esim. PeVL 62/2010 vp, s. 4 ja PeVL 71/2014, s. 3).

Laissa säädettäisiin lisäksi Puolustusvoimien oikeudesta luovuttaa henkilötietoja muille valtioille ja kansainvälisille järjestöille. Koska Puolustusvoimien kansainvälinen toiminta on luonteeltaan hyvin erilaista kuin muiden viranomaisten, eikä henkilötietojen vapaa liikkuvuus unionin alueella pääosin koske Puolustusvoimien toimintaa, asiasta olisi syytä säätää Puolustusvoimien osalta erikseen. Laissa säädettäisiin tyhjentävästi niistä tarkoituksista, joiden vuoksi tietoja saisi luovuttaa sekä tietyistä luovutuksiin liittyvistä suojatoimista. Tietojen luovuttamista harkittaessa tulisi ottaa huomioon muun muassa vastaanottajavaltion ihmisoikeustilanne ja Suomea sitovat kansainväliset sopimukset. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää Yhdistyneiden kansakuntien kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaiseen yleissopimukseen ja muihin kidutuksen kieltoa koskeviin Suomea sitoviin sopimuksiin. Laissa lisäksi erikseen kiellettäisiin erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen laajamittainen luovuttaminen ulkomaille. Sääntelyn voidaan katsoa tältäkin osin kokonaisuutena täyttävän vaatimuksen riittävästä yksityiskohtaisuudesta ja kattavuudesta.

Puolustusvoimista annetun lain (4. lakiehdotus) 17 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi säännös Puolustusvoimien oikeudesta saada tarpeellisia tietoja laissa säädetyn tehtävän hoitamiseksi. Pykälässä tarkoitettu tiedonsaanti olisi rajattu yksittäisessä tehtävässä tarvittaviin tietoihin, eikä oikeuttaisi tiedonsaantiin teknisellä käyttöyhteydellä tai muuten massaluonteisesti. Säännös vastaisi pääosin poliisilain 4 luvun 2 §:n sekä henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetun lain 17 §:n tiedonsaantisäännöksiä, jotka on molemmat hyväksytyt perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella.

Rekisteröidyn oikeusturvasta, rekisterinpidosta ja käsittelyn yleisistä periaatteista säädettäisiin ehdotetussa henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa, jota sovellettaisiin tämän lakiehdotuksen rinnalla. Puolustusvoimien henkilötietolaissa säädettäisiin kuitenkin tietyistä välttämättömistä rekisterikohtaisista poikkeuksista rekisteröidyn oikeuksiin. Poikkeukset koskisivat henkilötietojen käsittelyä sotilastiedustelussa sekä rikosten ennalta estämisen- ja paljastamistehtävien suorittamisessa. Rajoitukset ovat välttämättömiä tehtävien luonteen takia ja vastaisivat voimassa olevassa lainsäädännössä säädettyjä rajoituksia. Rajoituksista säädettäisiin täsmällisesti ja tarkkarajaisesti, minkä lisäksi rekisteröity voisi aina käyttää oikeuksiaan valvontaviranomaisen välityksellä.

Edellä mainituilla perusteilla esitys täyttää perustuslaissa edellytetyt vaatimukset henkilötietojen suojasta sekä sääntelyn kattavuudesta ja yksityiskohtaisuudesta. Lakiehdotukset voidaan siten hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. Ehdotettu sääntely on kuitenkin valtiosääntöoikeudellisesti merkityksellistä perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan ja henkilötietojen suojan kannalta ja esitys on siksi syytä saattaa eduskunnan perustuslakivaliokunnan käsiteltäväksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnalle seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan sellaiseen Puolustusvoimien suorittamaan ja Puolustusvoimien lukuun suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn, jota suoritetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa taikka 3 tai 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tätä lakia sovelletaan vain henkilötietojen käsittelyyn, joka on kokonaan tai osittain automaattista tai jos henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa rekisteri tai sen osa.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jollei tässä laissa toisin säädetä, 1 §:ssä tarkoitettuun henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia (/) sen 10 §:n 2 momenttia, 54 §:ää ja 7 lukua lukuun ottamatta.

Henkilötietojen salassapidosta ja vaitiolovelvollisuudesta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999).

Turvallisuusselvityksiin liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään turvallisuusselvityslaissa (726/2014).

Muusta kuin 1 §:ssä tarkoitettusta henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 ja tietosuojalaissa (/).

2 luku

Puolustusvoimien henkilörekisterit

3 §

Puolustusvoimien pysyvät henkilörekisterit ja rekisterinpitäjä

Puolustusvoimilla on seuraavat pysyvät henkilörekisterit:

- 1) asevelvollisrekisteri;
- 2) kulkuluparekisteri;
- 3) aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri;
- 4) sotilasoikeudenhoitorekisteri;
- 5) sotilastiedustelurekisteri;
- 6) turvallisuustietorekisteri.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin rekistereihin saa tallettaa ja niissä muuten käsitellä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellisia henkilötietoja tämän luvun mukaisesti. Henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 11 §:ssä tarkoitettujen erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen tallettaminen ja muu käsittely on sallittua vain, jos käsittely on rekisterin käyttötarkoituksen kannalta välttämätöntä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen rekisterien rekisterinpitäjänä toimii pääesikunta.

4 §

Asevelvollisrekisterin käyttötarkoitus

Asevelvollisrekisteriä käytetään:

- 1) palveluskelpoisuuden määrittämistä ja palvelukseen määräämistä varten;
- 2) poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista ja varautumista varten;
- 3) kansallisen ja kansainvälisen koulutuksen ja palveluksen suunnittelua, järjestämistä ja henkilövalintoja varten;
- 4) ylentämistä, palkitsemista ja muun huomionosoituksen myöntämistä varten.

5 §

Asevelvollisrekisterin tietosisältö

Asevelvollisrekisterissä käsiteltävät henkilötiedot voivat koskea:

- 1) asevelvollista;
- 2) naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa (194/1995) tarkoitettuun palvelukseen hakeutunutta, palveluksessa olevaa tai palveluksen suorittanutta;
- 3) Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen palveluksessa olevaa;
- 4) sotilaalliseen kriisinhallintatehtävään hakeutunutta, palveluksessa olevaa tai palveluksen suorittanutta;
- 5) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa (556/2007) tarkoitettun sitoumuksen antanutta.

Asevelvollisrekisteriin saadaan tallettaa 1 momentissa tarkoitetuista henkilöistä seuraavia henkilötietoja:

- 1) henkilötunnus;
- 2) DNA-näyte ja DNA-tunniste;
- 3) henkilök kuva, tuntomerkit ja muut tunnistetiedot;
- 4) yhteystiedot;
- 5) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot;
- 6) palvelusta, sotilaskoulutusta ja sotilasarvoa koskevat tiedot;
- 7) siviilikoulutusta ja ajokorttia koskevat tiedot;
- 8) terveyttä koskevat tiedot ja muut palveluskelpoisuutta koskevat tiedot;
- 9) muut henkilön sijoitukseen ja palveluksen suorittamiseen vaikuttavat tiedot henkilön osaamisesta ja sopivuudesta;
- 10) palveluksen käytännön järjestämiseksi tarpeelliset tiedot;
- 11) tiedot rangaistuksista ja kurinpitoseuraamuksista;

HE 13/2018 vp

- 12) perheoikeudellinen asema, lähiomaisen yhteystiedot sekä tiedot vajaavaltaisuudesta, toimintakelpoisuuden rajoituksesta ja edunvalvojasta;
- 13) matkustusasiakirjojen tiedot;
- 14) tieto kuolemasta tai kuolleeksi julistamisesta.

6 §

Kulkuluparekisterin käyttötarkoitus

Kulkuluparekisteriä käytetään puolustusvoimista annetussa laissa tarkoitettujen liikkumista koskevien lupien myöntämiseksi sekä kieltojen ja rajoitusten valvomiseksi.

7 §

Kulkuluparekisterin tietosisältö

Kulkuluparekisteriin saadaan tallettaa Puolustusvoimien kohteessa oleskelevasta tai sinne pyrkivästä henkilöstä seuraavat tiedot:

- 1) henkilötunnus tai syntymäaika;
- 2) henkilökuva ja muut tunnistetiedot;
- 3) yhteystiedot;
- 4) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot;
- 5) matkustusasiakirjojen tiedot;
- 6) Puolustusvoimien henkilöstön työturvallisuuteen vaikuttavat tiedot.

8 §

Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin käyttötarkoitus

Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteriä käytetään aluevalvontalaissa (755/2000) tarkoitettua maahantuloa, maassaoloa, liikkumista ja muuta luvanvaraista toimintaa koskevan hakemuksen, ilmoituksen, lausunnon ja päätöksen käsittelemistä sekä mainitussa laissa tarkoitettujen kieltojen, rajoitusten ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten.

9 §

Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin tietosisältö

Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteriin saadaan tallettaa Suomen alueelle tulevasta, suoja-alueella tai muussa lupaa edellyttävässä kohteessa oleskelevasta tai luvanvaraista toimintaa harjoittavasta henkilöstä:

- 1) henkilötunnus tai syntymäaika;
- 2) muut tunnistetiedot;
- 3) yhteystiedot;
- 4) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot;
- 5) matkustusasiakirjojen tiedot;
- 6) tiedot aluevalvontatehtävään, -toimenpiteeseen tai -tapahtumaan liittyvistä tarpeellisista kuvauksista, olosuhteista ja yksilöinneistä.

10 §

Sotilasoikeudenhoitorekisterin käyttötarkoitus

Sotilasoikeudenhoitorekisteriä käytetään:

- 1) sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa (255/2014) tarkoitetun esitutkintatehtävän suorittamiseksi;
- 2) sotilaslakimiehen lausunnon laatimiseksi;
- 3) sotilasrikosasiassa annettujen ratkaisujen tekemistä, tallentamista, täytäntöönpanoa ja valvontaa varten.

11 §

Sotilasoikeudenhoitorekisterin tietosisältö

Sotilasoikeudenhoitorekisteriin saadaan tallettaa esitutkinnan tai pakkokeinon kohteena olevasta tai olleesta taikka ilmoittajana, todistajana, asianomistajana tai muuna kuultavana esiintyvistä henkilöstä seuraavia perustietoja:

- 1) henkilötunnus tai syntymäaika;
- 2) muut kuin 1 kohdassa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 3) yhteystiedot;
- 4) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot;
- 5) palvelusta ja sotilaskoulutusta koskevat tiedot;
- 6) oikeushenkilöön liittyvät tiedot;
- 7) henkilöä koskevat hänen omaan turvallisuuteensa tai Puolustusvoimien työturvallisuuteen vaikuttavat tiedot.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallettaa:

- 1) rikosilmoituksen tai muuta tapahtumaa koskevan ilmoituksen numero, tapahtuma-aika ja -paikka, ilmoitusaika, rikosnimikkeet ja muut nimikkeet, törkeimmän rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika, tutkiva hallintoyksikkö, tutkijat, tutkinnan tila, tutkinnanjohtaja, sotilaslakimies, kurinpitoesimies, asian päättämiseksi tehdyt päätökset sekä asian ratkaisutieto;
- 2) tiedot pakkokeinoista, esitutkinnan vaiheista ja sotilaslakimiehen lausunnon;
- 3) tietoja rikoksella menetetyistä tai haltuun otetusta omaisuudesta omaisuuden löytämiseksi ja omistajalleen tai haltijalleen palauttamiseksi;
- 4) rikoksesta epäillyn fyysisiin ominaisuuksiin perustuvat tunnistetiedot sekä ääni- ja kuvataallenteet;
- 5) tiedot muista Puolustusvoimien esitutkintatehtävään, toimenpiteeseen ja tapahtumaan liittyvistä tarpeellisista kuvauksista, olosuhteista ja yksilöinneistä;
- 6) ratkaisutiedot kurinpitopäätöksistä sekä syyttäjän ja tuomioistuimen sotilasoikeudenkäyntiasiana käsittelemistä asioista;
- 7) päätöksen tai tuomion tiedoksiantoja ja muutoksenhakua koskevat tiedot;
- 8) tarkastusmerkinnät ja kurinpitomenettelyn valvonnasta aiheutuneet toimenpiteet;
- 9) seuraamuksen täytäntöönpanoa koskevat tiedot.

12 §

Sotilastiedustelurekisterin käyttötarkoitus

Sotilastiedustelurekisteriä käytetään sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi.

13 §

Sotilastiedustelurekisterin tietosisältö

Sotilastiedustelurekisteriin saadaan tallettaa:

- 1) henkilötunnus tai syntymäaika;
- 2) henkilön fyysisiin ominaisuuksiin perustuvat tunnistetiedot sekä ääni- ja kuvatallenteet;
- 3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 4) kansalaisuutta ja perhesuhteita koskevat tiedot;
- 5) asuinpaikkatiedot;
- 6) koulutusta ja ammattia koskevat tiedot sekä työ- ja palvelushistoria;
- 7) yhteystiedot;
- 8) matkustamiseen liittyvät tiedot;
- 9) tieto kuolemasta tai kuolleeksi julistamisesta;
- 10) oikeus- tai luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevat tunnistamistiedot;
- 11) oikeushenkilöön liittyvät tiedot;
- 12) tiedot luotettavuuden selvittämisestä ja arvioinnista sekä muut henkilöä koskevat hänen omaan turvallisuuteensa tai Puolustusvoimien työturvallisuuteen vaikuttavat tiedot;
- 13) tiedot tiedustelumenetelmien käyttämisestä;
- 14) tiedustelumenetelmillä hankitut henkilön toimintaa ja käyttäytymistä koskevat tiedot.

Sotilastiedustelurekisteriin saadaan tallettaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja myös sen arvioimiseksi, ovatko tiedot merkityksellisiä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta. Tietojen merkityksellisyys on arvioitava ja tarpeettomat tiedot poistettava viipymättä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua niiden tallettamisesta.

Rekisteriin talletettaviin henkilötietoihin on tarvittaessa liitettävä arvio tietojen antajan tai lähteen luotettavuudesta ja tietojen oikeellisuudesta.

14 §

Turvallisuustietorekisterin käyttötarkoitus

Turvallisuustietorekisteriä käytetään sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 86 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rikosten ennalta estämisen- ja paljastamistehtävien hoitamiseksi.

15 §

Turvallisuustietorekisterin tietosisältö

Turvallisuustietorekisteriin saadaan tallettaa:

- 1) henkilötunnus tai syntymäaika;
- 2) henkilön fyysisiin ominaisuuksiin perustuvat tunnistetiedot sekä ääni- ja kuvatallenteet;
- 3) muut kuin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetut tunnistetiedot;
- 4) kansalaisuutta ja perhesuhteita koskevat tiedot;
- 5) asuinpaikkatiedot;
- 6) koulutusta ja ammattia koskevat tiedot sekä työ- ja palvelushistoria;
- 7) yhteystiedot;
- 8) matkustamiseen liittyvät tiedot;
- 9) tieto kuolemasta tai kuolleeksi julistamisesta;
- 10) oikeus- tai luonnolliseen henkilöön yhdistettävissä olevat tunnistamistiedot;
- 11) oikeushenkilöön liittyvät tiedot;

12) tiedot luotettavuuden selvittämisestä ja arvioinnista sekä muut henkilöä koskevat hänen omaan turvallisuuteensa tai Puolustusvoimien työturvallisuuteen vaikuttavat tiedot;

13) tiedot tiedustelumenetelmien sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 89 §:n 1 momentissa tarkoitettujen salaisten tiedonhankintakeinojen käytämisestä;

14) tiedustelumenetelmillä sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 89 §:n 1 momentissa tarkoitetuilla salaisilla tiedonhankintakeinoilla hankitut henkilön toimintaa ja käyttäytymistä koskevat tiedot.

Turvallisuustietorekisteriin saadaan tallettaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja myös sen arvioimiseksi, ovatko tiedot merkityksellisiä rekisterin käyttötarkoituksen kannalta. Tietojen merkityksellisyys on arvioitava ja tarpeettomat tiedot poistettava viipymättä, kuitenkin viimeistään kuuden kuukauden kuluttua niiden tallettamisesta.

Rekisteriin talletettaviin henkilötietoihin on tarvittaessa liitettävä arvio tietojen antajan tai lähteen luotettavuudesta ja tietojen oikeellisuudesta.

16 §

Muut henkilörekisterit

Sen lisäksi, mitä 3–15 §:ssä säädetään, Puolustusvoimat saa perustaa tilapäisen tai muun henkilörekisterin, jos se on tarpeen:

- 1) sotilastiedustelutehtävän suorittamiseksi;
- 2) rikosten ennaltaehkäisy- ja paljastamistehtävän suorittamiseksi;
- 3) esitutkintatehtävän suorittamiseksi;
- 4) virka-aputehtävän suorittamiseksi;
- 5) puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa taikka 3 tai 4 kohdassa tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuun rekisteriin saa tallettaa Puolustusvoimien yksittäisen tehtävän suorittamisen kannalta tarpeellisia henkilötietoja. Erytisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen tallettaminen rekisteriin on kuitenkin sallittua vain, jos se on tehtävän suorittamiseksi välttämätöntä. Edellä 1 momentin 1 tai 2 kohdan nojalla perustettuun henkilörekisteriin talletettaviin henkilötietoihin on tarvittaessa liitettävä arvio tietojen antajan tai lähteen luotettavuudesta ja tietojen oikeellisuudesta.

Tässä pykälässä tarkoitetun henkilörekisterin rekisterinpitäjänä toimii toiminnasta vastaava Puolustusvoimien hallintoyksikkö. Rekisterin perustamisesta on ennen käsittelyn aloittamista laadittava henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 22 §:ssä tarkoitettu tietosuojaseloste ja toimitettava se pääesikunnalle. Myös tässä pykälässä tarkoitetun henkilörekisterin olennaisesta muutoksesta ja hävittämisestä on ilmoitettava pääesikunnalle.

3 luku

Henkilötietojen käsittely

17 §

Asevelvollisrekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen

Puolustusvoimat saa käsitellä asevelvollisrekisterin henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen, jos se on tarpeen:

HE 13/2018 vp

- 1) sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 5 luvussa tarkoitettujen esitutkintatehtävien suorittamiseksi;
 - 2) sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen, rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien, tehtävien suorittamiseksi;
 - 3) sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi;
 - 4) virka-avun antamiseksi.
- DNA-näytteiden ja niistä määritettyjen DNA-tunnisteiden käsittely muuhun käyttötarkoitukseen kuin vainajan tunnistamiseksi on kielletty.

18 §

Sotilasoikeudenhoitorekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen

Puolustusvoimat saa käsitellä sotilasoikeudenhoitorekisterin henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen, jos se on tarpeen:

- 1) kansallisen ja kansainvälisen koulutuksen ja palveluksen suunnittelua, järjestämistä ja henkilövalintoja varten;
- 2) poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista ja varautumista varten;
- 3) sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen, rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien, tehtävien suorittamiseksi;
- 4) sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi;
- 5) ylentämistä, palkitsemista ja muun huomionosoituksen myöntämistä varten.

Sotilasoikeudenhoitorekisterin tietojen käyttämisestä turvallisuusselvityksissä säädetään turvallisuusselvityslaisissa.

19 §

Turvallisuustietorekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen

Puolustusvoimat saa käsitellä turvallisuustietorekisterin henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen, jos se on tarpeen:

- 1) kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi;
- 3) sellaisen rikoksen ennalta estämiseksi tai selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta;
- 4) sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi.

Turvallisuustietorekisterin tietojen käyttämisestä turvallisuusselvityksissä säädetään turvallisuusselvityslaisissa.

20 §

Kulkuluparekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen

Puolustusvoimat saa käsitellä kulkuluparekisterin henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen, jos se on tarpeen:

- 1) sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 5 luvussa tarkoitettujen esitutkintatehtävien suorittamiseksi;

HE 13/2018 vp

- 2) sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen, rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien, tehtävien suorittamiseksi;
- 3) sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi.

21 §

Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin tietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen

Puolustusvoimat saa käsitellä aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterin henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen, jos se on tarpeen:

- 1) sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 9 luvussa tarkoitettujen, rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevien, tehtävien suorittamiseksi;
- 2) sotilastiedustelutehtävien suorittamiseksi.

22 §

Muu henkilötietojen käsittely muuhun kuin niiden keräämis- ja tallettamistarkoitukseen

Sen lisäksi, mitä 17—21 §:ssä sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 5 §:n 3 momentissa säädetään, Puolustusvoimat saa käsitellä rekistereihinsä sisältyviä henkilötietoja myös laillisuusvalvonta-, suunnittelu- ja kehittämistoiminnassa. Lisäksi tietoja saa käyttää koulutustoiminnassa, jos tiedot ovat koulutuksen toteuttamiseksi välttämättömiä.

Puolustusvoimat saa käsitellä rekistereihinsä sisältyviä henkilötietoja muuhun kuin niiden alkuperäiseen keräämis- ja tallettamistarkoitukseen myös, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden varmistamiseksi taikka hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

23 §

Tietosuojaselosteen julkaisemista koskevat poikkeukset

Rekisterinpitäjän velvollisuudesta julkaista tietosuojaseloste säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 22 §:ssä.

Velvollisuus julkaista tietosuojaseloste ei koske 16 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tilapäisiä henkilörekistereitä.

24 §

Rekisteröidyn tarkastusoikeutta koskevat poikkeukset

Rekisteröidyn tarkastusoikeudesta sekä rekisteröidyn oikeuksien rajoittamisesta säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 23—25 §:ssä.

Rekisteröidyllä ei ole lainkaan tarkastusoikeutta seuraavissa henkilörekistereissä olevien tietojen osalta:

- 1) sotilastiedustelurekisteri;
- 2) turvallisuustietorekisteri;
- 3) 16 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu tilapäinen henkilörekisteri.

HE 13/2018 vp

Rekisteröidyn oikeuksien käyttämisestä Tietosuojavaltuutetun välityksellä säädetään henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 29 §:ssä.

25 §

Yksittäiseen tehtävään liittymättömien tietojen käsittely

Yksittäisessä sotilastiedustelutehtävässä tai sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 5 tai 9 luvussa tarkoitettussa tehtävässä saatuja henkilötietoja, jotka eivät liity kyseiseen tai muuhun suoritettavana olevaan tehtävään, mutta ovat tarpeellisia muussa tehtävässä, saa kerätä ja tallettaa sotilastiedustelurekisteriin, turvallisuustietorekisteriin tai tilapäiseen henkilörekisteriin 2 luvussa säädetyn edellytyksen.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen henkilötietojen muusta käsittelystä säädetään erikseen.

26 §

Virheelliseksi todetun tiedon käsittely

Sen estämättä, mitä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 7 ja 25 §:ssä säädetään, virheelliseksi todettu tieto saadaan säilyttää rekisterissä korjatun tiedon yhteydessä, jos se on tarpeen rekisteröidyn, muun asianosaisen tai Puolustusvoimien henkilöstöön kuuluvan oikeuksien turvaamiseksi.

Virheelliseksi todettu tieto, jota 1 momentin nojalla säilytetään, on hävitettävä heti kun tiedon säilyttäminen ei ole enää tarpeen.

27 §

Asevelvollisten käyttöoikeus Puolustusvoimien henkilörekistereihin

Puolustusvoimat saa erityisestä syystä myöntää asevelvollisuuslain (1438/2007) nojalla palvelustaan suorittavalle käyttöoikeuden Puolustusvoimien henkilörekisteriin. Asevelvollinen saa käyttää rekisteriä vain Puolustusvoimien virassa olevan johdon ja valvonnan alaisuudessa, eikä käyttöoikeuden myöntäminen saa vaarantaa henkilötietojen suojaa.

28 §

Toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä saatujen henkilötietojen käsittely

Toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä saatujen henkilötietojen käsittelyssä on noudatettava, mitä tietojen luovuttajan asettamissa ehdoissa määrätään salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietojen käytön rajoituksista, tietojen edelleen luovutuksesta ja luovutetun aineiston palauttamisesta.

Toiselta valtiolta tai kansainväliseltä järjestöltä saatujen henkilötietojen käsittelyssä on lisäksi noudatettava, mitä Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa ja muissa Suomea sitovissa velvoitteissa määrätään.

4 luku

Henkilötietojen luovuttaminen ja tiedonsaantioikeudet

29 §

Oikeus luovuttaa henkilötietoja lakisääteisten tehtävien suorittamiseksi

Puolustusvoimat saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa teknisellä käyttöyhteydellä tai tietojoukkona muulle viranomaiselle ja julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle henkilötietoja, jotka ovat tarpeen tämän laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi, seuraavasti:

- 1) Rajavartiolaitokselle:
 - a) asevelvollisuuden toimeenpanoa sekä henkilöstön palvelukseen ottamista, henkilöstösuunnittelua ja kunniamerkin myöntämistä varten;
 - b) rikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten;
 - c) henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;
 - d) aluevalvontalain mukaista tehtävää varten;
 - e) Rajavartiolaitoksen merellä suoritettavaksi säädettyä valvontatehtävää varten;
- 2) poliisille:
 - a) kutsunnan toimittamiseen liittyviä tehtäviä sekä palvelukseen noutamista varten;
 - b) niitä poliisilain (872/2011) 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten, jotka liittyvät oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamiseen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen tai rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen, selvittämiseen ja syyteharkintaan saattamiseen;
 - c) ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten;
 - d) passilain (671/2006) ja henkilökorttilain (663/2016) mukaisen luvan hakijan ja haltijan esteettömyyden selvittämiseksi;
- 3) Tullille:
 - a) tullilaisissa (304/2016) tarkoitettua ulkomaanliikenteen valvontaa varten;
 - b) tullirikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten;
 - c) henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;
 - d) haasteen ja muun tiedoksiannon suorittamista varten;
 - e) muihin kuin a—d alakohdassa tarkoitettuihin Tullin tehtäviin, jotka vastaavat niitä tehtäviä, joita varten tiedot on kerätty;
- 4) puolustusministeriölle:
 - a) henkilöstön palvelukseen ottamista, henkilöstösuunnittelua, kunniamerkin myöntämistä, palkitsemista tai muuta huomionosoitusta varten;
 - b) puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa (282/2012) tarkoitettujen lupa-asioiden harkintaa varten;
- 5) ulkoministeriölle:
 - a) asevelvollisuutta koskevan asian hoitamista varten;
 - b) henkilöiden valitsemista varten sotilaalliseen kriisinhallintaan tai sotilastehtävään muuhun kansainväliseen kriisinhallintaan;
 - c) kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa (562/1996) tarkoitettujen lupa-asioiden harkintaa varten;
- 6) sisäministeriölle henkilöiden valitsemista varten siviilikriisinhallintaan ja sotilastehtävään muuhun kansainväliseen kriisinhallintaan;

7) pelastusviranomaiselle tiedon siitä, onko asevelvollinen vapautettu sodanaikaisesta palveluksesta, henkilöstön väestönsuojelutehtäviin varaamista varten;

8) tuomioistuimille tietoja sotilasarvosta ja sotilasrikosasioista virkatehtävien suorittamista varten;

9) syyttäjäviranomaisille tietoja sotilasarvosta ja sotilasrikosasioista virkatehtävien suorittamista varten;

10) Maahanmuuttovirastolle kansalaisuusaseman määrittämistä sekä Suomen kansalaisuudesta vapautumisen edellytysten selvittämistä varten;

11) Kansaneläkelaitokselle tukien ja avustusten myöntämistä ja täytäntöönpanoa varten;

12) väestötietojärjestelmään tiedon varusmiespalveluksen suorittamisesta;

13) siviilipalveluskeskukselle siviilipalveluksen toimeenpanoa varten;

14) kriisinhallintaoperaation toimeenpanijalle henkilöiden valitsemista varten sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtävään muuhun kansainväliseen kriisinhallintaan;

15) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestämistä varten;

16) suomalaisille yliopistoille ja ammattikorkeakouluille tiedon siitä, onko sen opiskelija suorittanut tai suorittamassa asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelusta sekä tiedon palveluksen ajankohdasta;

17) ammatillisen koulutuksen järjestäjälle tiedon siitä, onko sen opiskelija suorittamassa asevelvollisuuslain tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetun lain mukaista palvelusta sekä tiedon palveluksen ajankohdasta ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (531/2017) 96 §:n 3 momentissa tarkoitettun opiskeluoikeuden väliaikaisen keskeyttämisen perusteiden arviointia varten.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja saa luovuttaa vain, jos se on välttämätöntä 1 momentissa mainitun tehtävän suorittamiseksi.

30 §

Henkilötietojen muu luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä 29 §:ssä ja muualla laissa säädetään, Puolustusvoimat saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa viranomaiselle tai julkista tehtävää hoitamaan asetetulle yhteisölle yksittäisen tehtävän suorittamiseksi välttämättömiä tietoja, jos on ilmeistä, ettei tiedon luovuttamisesta aiheudu olennaista haittaa niille eduille, jonka suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Puolustusvoimat saa lisäksi salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa:

1) viranomaiselle, yhteisölle ja yksityiselle henkilölle tiedon sotilasarvosta kunniamerkin myöntämistä tai muuta palkitsemista varten;

2) palveluksessa olevan tai olleen asevelvollisen työnantajalle tiedon palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (305/2009) 5 §:n työhön paluuta koskevien säännösten soveltamiseksi, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olevan voimassa;

3) viranomaiselle, yhteisölle ja yksityiselle henkilölle välttämättömiä tietoja hengelle, terveydelle tai vapaudelle aiheutuvan merkittävän vaaran taikka huomattavan ympäristö-, omaisuus- tai varallisuusvahingon estämiseksi.

31 §

Asevelvollisrekisterin ja sotilasoikeudenhoitorekisterin tietojen luovuttaminen toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle

Puolustusvoimat saa salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa asevelvollisrekisterin tietoja toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle, jos se on tarpeen kriisinhallintatehtävän suorittamiseksi, kansainväliseen avunantoon liittyvän tehtävän suorittamiseksi tai kansainväliseen harjoitukseen liittyen. Puolustusvoimat saa lisäksi salassapitovelvollisuuden estämättä luovuttaa sotilasoikeudenhoitorekisterin tietoja toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle, jos tietojen luovuttaminen on tarpeen esitutkintatehtävän suorittamiseksi.

Tietojen luovuttamisesta päätettäessä on otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion tietosuojan taso ja luovutuksen merkitys rekisteröidyn oikeuksille. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen luovuttaminen on sallittua vain, jos se on välttämätöntä 1 momentissa tarkoitetun tehtävän suorittamiseksi.

Luovutettaviin henkilötietoihin on tarpeen mukaan liitettävä ehtoja tietojen käyttötarkoituksesta ja jatkoluovuttamisesta.

32 §

Tiedustelutiedon luovuttaminen toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle

Puolustusvoimat saa luovuttaa sotilastiedustelutehtävässä tai rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevassa tehtävässä hankittuja henkilötietoja toiselle valtiolle tai kansainväliselle järjestölle, jos se on välttämätöntä kansallisen turvallisuuden tai rikosten ennalta estämisen ja paljastamisen varmistamiseksi. Päätettäessä tietojen luovuttamisesta on lisäksi otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion ihmisoikeustilanne, luovutuksen merkitys Suomen kansainvälisille suhteille sekä Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja muut velvoitteet. Lisäksi on otettava huomioon henkilötietoja vastaanottavan valtion tietosuojan taso ja luovutuksen merkitys rekisteröidyn oikeuksille.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen tai muiden yksityiselämän suojan kannalta merkittävien henkilötietojen luovuttaminen laajamittaisesti on kielletty.

Luovutettaviin henkilötietoihin on tarpeen mukaan liitettävä ehtoja tietojen käyttötarkoituksesta ja jatkoluovuttamisesta.

33 §

Tietojen luovuttamisesta päättäminen

Oikeudesta luovuttaa Puolustusvoimien henkilörekisterin tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona päättää rekisterinpitäjä.

Henkilötietojen luovuttamisesta päätettäessä on otettava huomioon luovutettavien tietojen laatu sekä luovutuksen merkitys henkilötietojen suojalle ja rekisteröidyn oikeuksille. Luovutettaviin henkilötietoihin on tarpeen mukaan liitettävä ehtoja tietojen käyttötarkoituksesta ja jatkoluovuttamisesta.

Oikeus saada henkilötietoja asevelvollisuus- ja kriisinhallinta-asioiden hoitamista varten

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Puolustusvoimilla on oikeus saada asevelvollisrekisterin käyttötarkoituksia varten salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) väestötietojärjestelmästä tietoja seuraavana vuonna 18 vuotta täyttävistä asevelvollisista kutsuntaa varten sekä muista asevelvollisista palvelukseen määräämistä ja sijoittelua varten;

2) Kansaneläkelaitokselta ja sosiaaliviranomaiselta tietoja asevelvollisen sosiaalisesta ja taloudellisesta tilanteesta, jos tiedoilla on merkitystä päätettäessä palveluspaikasta ja palveluksen ajankohdasta sekä palveluksen järjestämisestä;

3) asevelvollisen sopivuuden arvioimiseksi koulutukseen ja tehtävään sekä hänen sijoitettavuutensa arvioimiseksi taikka asevelvollisen palkitsemisen ja ylentämisen edellytysten arvioimiseksi sakkorekisteristä siihen talletettuja tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäviviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista ja ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja annetuista ratkaisuista rikosasioissa ja niiden lainvoimaisuudesta;

4) siviilipalvelusviranomaiselta siviilipalvelusvelvollisen perustiedot sekä tietoja hänen palveluksestaan ja palveluskelpoisuudestaan poikkeusolojen aikaiseen tehtävään varautumista varten;

5) Maahanmuuttovirastolta henkilön kansalaisuutta koskevia tietoja sen selvittämiseksi, onko henkilö velvollinen suorittamaan palvelusta asevelvollisuuslain nojalla;

6) sosiaali- tai terveydenhuollon laitokselta ja muulta vastaavalta laitokselta tieto laitoksessa olevan kutsunnanalaisen ja palvelukseen määrätyn vapautumisajankohdasta, jos asianomainen ei pääse laitoksesta vapaasti poistumaan, palvelukseen määräämistä ja hänen palveluksensa järjestämistä varten;

7) Kansaneläkelaitokselta tieto asevelvollisesta, jolle on myönnetty kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke tai vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukainen vammaistuki tässä laissa tarkoitettuun tehtävään sijoitettavuuden ja palveluskelpoisuuden arvioimiseksi;

8) Liikenteen turvallisuusvirastolta tietoja ajokortti- ja ajo-lupa-asioiden käsittelyä varten;

9) poliisilta tietoja asevelvolliseen kohdistetuista, epäillystä rikoksesta johtuvista virkatöistä ja asevelvolliseen kohdistetuista seuraamuksista, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen sopivuuden arvioimiseksi koulutukseen ja tehtävään sekä asevelvollisen sijoitettavuuden arvioimiseksi ja hänen palveluksensa järjestämiseksi;

10) Tullilta tietoja asevelvolliseen kohdistetuista, epäillystä rikoksesta johtuvista virkatöistä ja asevelvolliseen kohdistetuista seuraamuksista, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen sopivuuden arvioimiseksi koulutukseen ja tehtävään sekä asevelvollisen sijoitettavuuden arvioimiseksi ja hänen palveluksensa järjestämiseksi;

11) Rajavartiolaitokselta tietoja Rajavartiolaitoksessa varusmiespalveluksen suorittaneesta, tämän palveluksesta, palveluskelpoisuudesta ja palveluskelpoisuuden määräytymisen perusteesta ja sijoitettavuudesta tässä laissa tarkoitettuun tehtävään sijoitettavuuden arvioimiseksi.

Rekisterinpitäjällä on oikeus saada tässä pykälässä tarkoitetut tiedot myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona. Tiedot on oikeus saada maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan.

Puolustusvoimien oikeudesta saada terveyttä koskevia tietoja säädetään 35 §:ssä.

35 §

Oikeus saada terveyttä koskevia tietoja

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, rekisterinpitäjällä sekä asevelvollisen tai naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuneen, palveluksessa olevan tai palveluksen suorittaneen terveydentilaa kutsunnaa edeltävässä terveystarkastuksessa, kutsunnassa tai palveluksen aikana tarkastavalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on oikeus saada palveluskelpoisuuden määrittämistä, palvelusturvallisuuden ylläpitämistä sekä potilaan tutkimuksen ja hoidon järjestämistä varten salassapitosäännösten estämättä välttämättömiä tietoja seuraavasti:

1) potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettuja terveydenhuollon toimintayksiköltä sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä tietoja asevelvollisen ja naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuneen terveydentilasta;

2) Kansaneläkelaitokselta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (159/2007) 14 §:ssä tarkoitettuja valtakunnallisesta tietojärjestelmästä tietoja asevelvollisen ja naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuneen terveydentilasta;

3) terveyskeskukselta, mielenterveystoimistolta, sairaalalta tai muulta mielenterveystyötä tekevältä taholta tietoja mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettujen mielenterveyspalvelujen antamisesta asevelvolliselle ja naisten vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuneelle.

Tiedot on oikeus saada myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona. Tiedot on oikeus saada maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan.

36 §

Oikeus saada henkilötietoja sotilasoikeudenhoitoa koskevien asioiden hoitamista varten

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Puolustusvoimilla on oikeus saada sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain 5 luvussa tarkoitettujen esitutkintatehtävien suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13—17 §:ssä tarkoitettuja tietoja väestötietojärjestelmästä;

2) sakkorekisteristä tietoja sakoista ja niiden täytäntöönpanosta sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään sisältyviä tietoja syyttäjäviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista ja ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään sisältyviä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuista ja niiden lainvoimaisuudesta;

3) Liikenteen turvallisuusvirastolta ajoneuvon omistajaa tai haltijaa koskevia tietoja;

Rekisterinpitäjällä on oikeus saada tässä pykälässä tarkoitettut tiedot myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona. Tiedot on oikeus saada maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan.

37 §

Oikeus saada henkilötietoja sotilastiedustelutehtävien sekä rikosten ennalta estämis- ja paljastamistehtävien hoitamista varten

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Puolustusvoimilla on oikeus saada sotilastiedustelutehtävien sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta annetun lain 86 §:n 1 momentissa tarkoitettujen rikosten ennalta- ja paljastamistehtävien suorittamiseksi salassapitosäännösten estämättä tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 13—17 §:ssä tarkoitettuja tietoja;

2) sakkorekisteristä tietoja sakoista ja niiden täytäntöönpanosta sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään sisältyviä tietoja syyttäväviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista ja ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmään sisältyviä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuista ja niiden lainvoimaisuudesta;

3) ulkoministeriön tietojärjestelmistä Suomessa lähettäjävaltiota edustavan diplomaatti- ja konsuliedustuston, kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen ja muun samassa asemassa olevan kansainvälisen toimielimen henkilökuntaan kuuluvista ja näiden perheenjäsenistä sekä yksityisessä palveluksessa olevista henkilöistä, sekä ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa (1270/1997) säädettyyn ulkomaalaisrekisteriin kuuluvasta viisumiasioiden osarekisteristä tietoja viisumihakemuksista ja -päätöksistä;

4) tietoja ulosottokaareissa (705/2007) tarkoitettua ulosottorekisteristä;

5) Liikenteen turvallisuusvirastolta ajoneuvon omistajaa tai haltijaa koskevia tietoja;

6) tietoja matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetussa laissa (1038/2009) tarkoitetuista matkustajia koskevista henkilöluetteloista;

7) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetussa laissa (308/2006) tarkoitettuja, tarpeellisia, matkustajatietoja majoitustoiminnan harjoittajilta;

8) tietoyhteiskuntakaareissa (917/2014) tarkoitettuja radiotaajuuksien käyttöä koskevia tietoja;

9) puolustusministeriöltä tietoja puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa (282/2012) tarkoitetuista lupa-asioista;

10) ulkoasiainministeriöltä tietoja kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa tarkoitetuista lupa-asioista;

11) vesikulkuneuvorekisteristä annetussa laissa (424/2014) tarkoitettua vesikulkuneuvorekisteristä sekä Ahvenanmaan huvivenerrekisteristä veneitä ja niiden omistajia ja haltijoita koskevat tiedot;

12) Maahanmuuttoviraston tietojärjestelmistä matkustusasiakirjaa, viisumia, oleskelua, kansainvälistä suojelua, maasta poistamista, maahantulokieltoa ja kansalaisuutta koskevia tietoja;

13) ilmailulaissa (864/2014) tarkoitettua ilma-alusrekisteristä ilma-aluksia, niiden haltijoita ja omistajia koskevia tietoja;

14) alusrekisterilaissa (512/1993) tarkoitetuista alusrekisteristä, rakenteilla olevien alusten rekisteristä ja historiarekisteristä tarpeelliset tiedot aluksista, niiden omistajista ja haltijoista;

15) tietoja liikenteen palveluista annetussa laissa (320/2017) tarkoitettua liikenneluparekisteristä;

16) liikenne-, kalastus- ja ympäristöviranomaisilta tietoja kulkuneuvoista ja niiden sijainnista sekä liikenteestä;

17) tietoja Verohallinnolta verotuksen tietojärjestelmästä;

18) Patentti- ja rekisterihallituksen kaupparekisteristä tiedot elinkeinonharjoittajia koskevista ilmoituksista ja tiedonannoista;

19) tietoja Maanmittauslaitoksen rekistereistä;

20) tietoja poliisin, Tullin ja Rajavartiolaitoksen henkilörekistereistä.

Rekisterinpitäjällä on oikeus saada tässä pykälässä tarkoitettut tiedot myös teknisen käytöyhteyden avulla tai tietojoukkona. Tiedot on oikeus saada maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan.

38 §

Toisen viranomaisen tai julkista tehtävää hoitamaan asetetun yhteisön tietojen luovuttaminen Puolustusvoimille suorakäyttöisesti tallettamalla

Rekisterinpitäjä voi antaa Rajavartiolaitokselle oikeuden tallettaa 5 §:ssä tarkoitettuja henkilötietoja suorakäyttöisesti asevelvollisrekisteriin.

Rekisterinpitäjä voi antaa poliisille, Rajavartiolaitokselle ja Tullille oikeuden tallettaa suoraikäyttöisesti henkilörekistereihinsä tietoja, jotka ovat tarpeen palvelukseen määräämistä, sotilastiedustelutehtävien suorittamista tai rikosten ennalta estämisen- tai paljastamistehtävien suorittamista varten.

Rekisterinpitäjä voi antaa Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle oikeuden tallettaa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain mukaiseen koulutukseen osallistumista koskevia tietoja suoraikäyttöisesti asevelvollisrekisteriin.

5 luku

Henkilötietojen poistaminen Puolustusvoimien henkilörekistereistä

39 §

Henkilötietojen poistaminen asevelvollisrekisteristä

Asevelvollista ja naisten vapaaehtoisen asepalveluksen suorittanutta koskevat henkilötiedot poistetaan asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisteröity ei enää kuulu reserviin eikä varareserviin.

Sellaisen sotilaalliseen kriisinhallintaan osallistuneen henkilön, joka ei ole asevelvollinen, henkilötiedot poistetaan asevelvollisrekisteristä viimeistään kymmenen vuoden kuluttua viimeisen palvelussuhteen päättymisestä.

Muun kuin 1 tai 2 momentissa tarkoitetun rekisteröidyn henkilötiedot poistetaan asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua palveluksen päättymisestä.

Rikos- ja seuraamustiedot poistetaan asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun saapumiserä, johon kuuluvaa varten tieto on saatu, on kotiutettu tai siitä kun asevelvollinen, jota tieto koskee, on kotiutettu. Myöhemmin saatu tieto poistetaan viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä asevelvollisrekisteriin.

Tiedot vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitettusta sitoumukselta poistetaan asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua sitoumusajan päättymisestä.

DNA-näyte ja siitä määritetty DNA-tunniste on rekisteröidyn pyynnöstä välittömästi hävitettävä.

40 §

Henkilötietojen poistaminen kulkuluparekisteristä

Rekisteröityä koskevat henkilötiedot poistetaan kulkuluparekisteristä viimeistään kahden vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

41 §

Henkilötietojen poistaminen aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä

Rekisteröityä koskevat henkilötiedot poistetaan aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä, luvan raukeamisesta, luvan voimassaoloajan päättymisestä tai viimeisen tiedon rekisteriin merkitsemisestä.

42 §

Henkilötietojen poistaminen sotilasoikeudenhoitorekisteristä

Sotilasoikeudenhoitorekisteristä poistetaan tieto:

1) muistutuksesta, ylimääräisestä palveluksesta ja enintään kymmenen vuorokauden poistumiskiellosta kolmen vuoden kuluttua kurinpitorangeistuksen tuomitsemisesta tai määräämisestä, jollei asianomaista tänä aikana ole tuomioistuimen päätöksellä tai kurinpitomenettelyssä rangaistu;

2) varoituksesta, yli kymmenen vuorokauden poistumiskiellosta, kurinpitosaakosta ja arestista viiden vuoden kuluttua kurinpitorangeistuksen tuomitsemisesta tai määräämisestä, jollei asianomaista tänä aikana ole tuomioistuimen päätöksellä tai kurinpitomenettelyssä rangaistu.

Tieto tuomioistuimen sotilasoikeudenkäyntimenettelyssä määräämistä rangaistuksesta poistetaan sotilasoikeudenhoitorekisteristä noudattaen rikosrekisterilain (770/1993) 10 §:ää ja sakon täytäntöönpanosta annetun lain (672/2002) 52 §:ää.

Jos henkilöä on rangaistu tuomioistuimen päätöksellä tai kurinpitomenettelyssä useammin kuin kerran, tiedot poistetaan sotilasoikeudenhoitorekisteristä viiden vuoden kuluttua viimeisestä kurinpitorangeistuksesta.

Esitutkintaa koskevat tiedot poistetaan sotilasoikeudenhoitorekisteristä:

1) viimeistään vuoden kuluttua rikoksen syyteoikeuden vanhentumisesta, jos rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika on yli kymmenen vuotta;

2) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon syyttäjän oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 1 luvun 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla tekemästä päätöksestä jättää ryhtymättä toimenpiteisiin rikokseen syyllisen saattamiseksi syytteeseen taikka syyttäjän tekemästä päätöksestä, jonka mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta;

3) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon syyttäjän päätöksestä, että rikos on vanhentunut;

4) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon, että syyte on lainvoimaisesti hylätty tai nostettu syyte syyteoikeuden vanhentumisen vuoksi hylätty;

5) viimeistään vuoden kuluttua rikoksesta epäillyn kuolemasta;

6) viimeistään kymmenen vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

43 §

Henkilötietojen poistaminen sotilastiedustelurekisteristä

Rekisteröityä koskevat henkilötiedot poistetaan sotilastiedustelurekisteristä viimeistään 50 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

44 §

Henkilötietojen poistaminen turvallisuustietorekisteristä

Rekisteröityä koskevat henkilötiedot poistetaan turvallisuustietorekisteristä viimeistään 25 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

Tiedot turvallisuusselvityksestä poistetaan vuoden kuluessa vastaavan uuden selvityksen antamisesta ja joka tapauksessa viimeistään kymmenen vuoden kuluttua selvityksen antamisesta.

HE 13/2018 vp

45 §

Tilapäisen henkilökisterin hävittäminen

Tilapäinen henkilökisteri on hävitettävä välittömästi sen jälkeen, kun se ei enää ole käyttö-tarkoituksensa kannalta tarpeellinen. Tilapäisen henkilökisterin tarpeellisuutta on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

6 luku

Voimaantulo

46 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

asevelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan asevelvollisuuslain (1438/2007) 92—94, 96, 97, 97 a, 98 ja 99 §, sellaisina kuin niistä ovat 92 § laissa 510/2013, 96 § osaksi laeissa 147/2010, 404/2010 ja 646/2015, 97 § osaksi laeissa 306/2009 ja 147/2010 sekä 97 a § laissa 127/2011,
muutetaan 10 luvun otsikko, 91 § ja 95 §:n 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 63 a § seuraavasti:

63 a §

DNA-näytteet

Puolustusvoimat saa palveluksessa menehtyneiden tulevaa tunnistamista varten suorittaa asevelvolliselle tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa tarkoitettua palvelusta suorittavalle DNA-tunnisteen määrittämistä varten tarpeellisen henkilönkatsastuksen. Henkilöllä on oikeus kieltäytyä DNA-näytteen antamisesta.

DNA-näytteiden ja DNA-tunnisteiden käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa (/).

10 luku

Henkilötietojen käsittely ja tiedonantovelvollisuus

91 §

Henkilötietojen käsittely

Asevelvollisuuteen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa.

95 §

Asevelvollisen tiedonantovelvollisuus

Asevelvollisen on annettava 1 momentissa tarkoitettut tiedot Puolustusvoimille tämän niitä tiedustellessa sekä vastattava Puolustusvoimien tekemään kirjalliseen kyselyyn 14 päivän kuluessa päivästä, jona hän on saanut kyselystä tiedon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 32 ja 33 §, sellaisina kuin ne ovat, 32 § osaksi laissa 1439/2007 ja 33 § laeissa 1439/2007 ja 576/2015,
muutetaan 31 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 576/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

6 a §

DNA-näytteet

Puolustusvoimat saa palveluksessa menehtyneiden tulevaa tunnistamista varten suorittaa kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvalla tai valittavalla DNA-tunnisteen määrittämistä varten tarpeellisen henkilönkatsastuksen. Henkilöllä on oikeus kieltäytyä DNA-näytteen antamisesta.

DNA-tunnisteiden käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa (/).

31 §

Henkilötietojen käsittely

Kriisinhallintahenkilöstön henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

puolustusvoimista annetun lain 16 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 16 ja 17 §, sellaisena kuin niistä on 16 § osaksi laeissa 262/2014 ja 744/2014, seuraavasti:

16 §

Henkilötietojen käsittely

Henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa (/).

17 §

Tiedonsaantioikeus

Puolustusvoimilla on oikeus saada viranomaiselta sekä julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista Puolustusvoimille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

aluevalvontalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan aluevalvontalain (755/2000) 36 a ja 36 b §, sellaisina kuin ne ovat laissa
195/2015, sekä
muutetaan 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 195/2015, seuraavasti:

37 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen aluevalvontatehtävää varten

Aluevalvontaviranomaisella, ilmaliikennepalvelujen tarjoajalla ja ilmatilan hallintayksiköllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä antaa toisilleen 30 a §:ssä tarkoitettuja ja henkilö-tietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitettussa aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterissä olevia tietoja, joita tiedon saaja tarvitsee aluevalvonta-tehtävässään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 42 ja 91 §, 133 §:n 3 ja 4 momentti sekä 11 luku, sellaisena kuin niistä on 91 § osaksi laissa 653/2015, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 39–41 §, sellaisena kuin niistä on 39 § osaksi laissa 1440/2007, seuraavasti:

39 §

Rekisteröiminen asevelvollisrekisteriin

Tiedot henkilöistä, jotka 28 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin tavoin ilmoittautuvat Puolustusvoimille ja antavat mainitun pykälän 1 momentissa tarkoitettua sitoumuksen osallistumisesta Puolustusvoimien vapaaehtoisiin harjoituksiin ja Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin, merkitään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (/) 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuun asevelvollisrekisteriin mainitun lain mukaisesti.

40 §

Rekisteröiminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin

Maanpuolustuskoulutusyhdistys pitää rekisteriä 7 ja 27 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin saadaan tallettaa yhdistyksen tehtävään sitoumuksen antaneista sekä koulutukseen osallistuneista henkilöistä:

- 1) henkilötunnus ja muut tunnistetiedot;
- 2) yhteystiedot;
- 3) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot;
- 4) tiedot osallistumisesta Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään koulutukseen ja muuhun toimintaan;
- 5) palvelusta, sotilaskoulutusta ja sotilasarvoa koskevat tiedot;
- 6) tiedot jäsenyydestä maanpuolustusjärjestössä ja huomionosoituksista;
- 7) Maanpuolustusyhdistyksen järjestämän koulutuksen ja muun toiminnan kannalta merkittävät sitoumukset, voimassa olevia lupia, koulutusta ja erityisosaamista koskevat tiedot.

Sitoumukset koskevat tiedot on poistettava rekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisteröidyn sitoumusaika on päättynyt.

Henkilötietojen käsittelystä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisterissä säädetään tämän lain lisäksi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 sekä tietosuojalaissa (/).

41 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja Puolustusvoimille ja pelastusviranomaisille poikkeusolojen tehtävään sijoitettavuuden arvioimiseksi.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja Puolustusvoimille sotilastiedustelu-tehtävän sekä sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 5 luvussa tarkoitetun esitutkintatehtävän ja 9 luvussa tarkoitetun rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevan tehtävän hoitamista varten. Lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja poliisille ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona. Tiedot voidaan luovuttaa maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

8.

Laki

terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain (322/1987) 9 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 513/1999, seuraavasti:

9 a §

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia (/), jos tietojen käsittely on tarpeen puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa sekä 3 ja 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Muusta henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 ja tietosuojalaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

turvallisuusselvityslain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan turvallisuusselvityslain (726/2014) 25 §:n 1 momentin 5 kohta seuraavasti:

25 §

Perusmuotoisen henkilöturvallisuusselvityksen tietolähteet

Henkilöturvallisuusselvitys voi perustua vain sellaisiin rekisteritietoihin, jotka sisältyvät:

5) pääesikunnan pitämiin sotilasoikeudenhoitorekisteriin ja turvallisuustietorekisteriin;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Puolustusministeri Jussi Niinistö

2.

Laki

asevelvollisuuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan asevelvollisuuslain (1438/2007) 92—94, 96, 97, 97 a, 98 ja 99 §, sellaisina kuin niistä ovat 92 § laissa 510/2013, 96 § osaksi laeissa 147/2010, 404/2010 ja 646/2015, 97 § osaksi laeissa 306/2009 ja 147/2010 sekä 97 a § laissa 127/2011,
muutetaan 10 luvun otsikko, 91 § ja 95 §:n 2 momentti sekä
lisätään lakiin uusi 63 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

63 a §

DNA-näytteet

Puolustusvoimat saa palveluksessa menehtyneiden tulevaa tunnistamista varten suorittaa asevelvolliselle tai naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa tarkoitettua palvelusta suorittavalle DNA-tunnisteen määrittämistä varten tarpeellisen henkilönkatsastuksen. Henkilöllä on oikeus kieltäytyä DNA-näytteen antamisesta.

DNA-näytteiden ja DNA-tunnisteiden käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa (/).

10 luku

Asevelvollisrekisteri

91 §

Asevelvollisrekisterin käyttötarkoitus

Asevelvollisrekisteri on valtakunnallinen, automaattisen tietojenkäsittelyn avulla pidettävä henkilörekisteri, jota pidetään asevelvollisten ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annetussa laissa tarkoitettuun palvelukseen hakeutuneiden, palveluksessa olevien ja palveluksen suorittaneiden palve-

10 luku

Henkilötietojen käsittely ja tiedonantovelvollisuus

91 §

Henkilötietojen käsittely

Asevelvollisuuteen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

luskelpoisuuden määrittämistä ja palvelukseen määräämistä, kansallisen ja kansainvälisen koulutuksen ja palveluksen suunnittelua ja järjestämistä, ylentämistä ja palkitsemista, poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista ja varautumista varten.

Asevelvollisrekisterissä voidaan lisäksi käsitellä muun kuin asevelvollisen henkilötietoja poikkeusolojen tehtäviin sijoittamista ja varautumista varten, kun tieto koskee:

1) puolustusvoimien tai rajavartiolaitoksen palveluksessa olevaa;

2) vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa tarkoitetun sitoumuksen antanutta;

3) sotilaallisessa kriisinhallintatehtävässä tai rauhanturvatehtävässä palvelevaa tai palvelutta.

Asevelvollisrekisteriin voi kuulua myös manuaalisesti pidettäviä, asevelvollisen palveluskelpoisuuteen ja asevelvollisuuden suorittamiseen liittyviä asiakirjoja.

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999) siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä.

92 §

(kumotaan)

Asevelvollisrekisterin pitäjä

Asevelvollisrekisterin pitäjiä ovat pääesikunta, puolustushaaran esikunta ja alue-toimisto toimialueellaan sekä joukko-osaston palveluksessa olevien osalta.

93 §

(kumotaan)

Tietojen käsittely

Sotilasviranomaisella saa käsitellä asevelvollisrekisterissä olevia tietoja siinä laajuudessa kuin tiedot ovat tarpeen viranomaisen 91 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi. Tietoja, jotka koskevat asevelvollisen terveydentilaa, sairautta, vammaisuutta tai hänen kohdistettua hoitotoimenpidettä sekä tietoja epäillystä rikoksesta tai rangaistuksesta saa käsitellä ainoastaan silloin, kun tietojen käsittely on välttämätöntä sotilasviranomaisen yksittäisen tehtävän suorittamiseksi tai 9 §:ssä tarkoitetun palvelusturvallisuuden varmistamiseksi.

Asevelvollisrekisterin tietosisältö

Asevelvollisrekisteriin saadaan 91 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten tallettaa henkilön perustietoina täydellinen nimi, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, siviilisääty, ammatti, syntymäkotikunta, kotikunta ja siellä oleva asuinpaikka, väestökirjanpitokunta, osoite ja puhelinnumero tai muu yhteystieto sekä sotilasarvo.

Asevelvollisrekisteriin saadaan lisäksi tallettaa 91 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi tarpeellisia asevelvollista koskevia seuraavia tietoja:

- 1) koulutus ja suoritettut tutkinnot;
- 2) ajokortti;
- 3) palveluskelpoisuus ja soveltuvuuskokeen perusteella tehty arvio;
- 4) palvelus, palveluspaikka ja -aika;
- 5) sotilasvala ja sotilasvakuutus;
- 6) koulutuksen ja osaamisen mukainen sopivuus ja sijoitus;
- 7) tiedot terveydentilatilasta, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen palveluksen, sijoittelun tai asevelvollisuuden kannalta;
- 8) tuntomerkit;
- 9) kurinpitomenettelyssä määrätyt seuraamukset ja sotilasoikeudenkäyntiasiana käsitellyistä rikoksista tuomitut rangaistukset sekä muut rangaistukset ja seuraamukset, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen palveluksen, sijoittelun tai sotilasarvon kannalta;
- 10) väestökirjanpidon paikallisviranomaisena oleva maistraatti sekä kirkkokunta tai muu uskonnollinen yhdyskunta ja sen seurakunta;
- 11) perheoikeudellinen asema sekä lähiomaisen nimi ja osoite;
- 12) vajaavaltaisuus, toimintakelpoisuuden rajoitus ja edunvalvoja;
- 13) onko asevelvollinen säilytettävänä rangaistuslaitoksessa taikka hoidettavana sairaalassa tai muussa sosiaali- tai terveydenhuollon laitoksessa.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin asevelvollisrekisterin tietosisällöstä.

HE 13/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

95 §

Asevelvollisen tiedonantovelvollisuus

Asevelvollisen on annettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot 92 §:ssä tarkoitetulle sotilasviranomaiselle tämän niitä tiedustellessa sekä vastattava viranomaisen tekemään kirjalliseen kyselyyn 14 päivän kuluessa päivästä, jona hän on saanut kyselystä tiedon.

96 §

Tietojen saanti viranomaiselta, yhteisöltä ja yksittäiseltä henkilöltä

Rekisterinpitäjällä on sille 91 §:ssä säädettyjen tehtävien suorittamiseksi oikeus sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä saada asevelvollisrekisteriä varten välttämättömiä tietoja seuraavasti:

1) väestötietojärjestelmästä väestötietolain (507/1993) 4 §:n 1 momentin 1–4 kohdassa ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja kutsuntaa varten seuraavana vuonna 18 vuotta täyttävistä asevelvollisista sekä muista asevelvollisista palvelukseen määräämistä ja sijoittelua varten;

2) potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 2 §:n 4 kohdassa tarkoitettua julkiselta ja yksityiseltä terveydenhuollon palvelujen antajalta sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä tietoja asevelvollisen terveydentilasta hänen palveluskelpoisuutensa määrittämistä varten;

3) terveyskeskukselta, mielenterveystoimistolta, sairaalalta tai muulta mielenterveystyötä tekevältä taholta tietoja mielenterveyslaissa (1116/1990) tarkoitettujen mielenterveyspalvelujen antamisesta asevelvolliselle, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen palveluskelpoisuuden tai palveluksen järjestämisen kannalta;

4) sosiaaliviranomaiselta tietoja asevelvollisen sosiaalisesta ja taloudellisesta tilanteesta, jos tiedoilla on merkitystä päätettäessä palveluspaikasta ja palveluksen ajankohdasta sekä palveluksen järjestämisestä;

95 §

Asevelvollisen tiedonantovelvollisuus

Asevelvollisen on annettava 1 momentissa tarkoitetut tiedot *Puolustusvoimille* tämän niitä tiedustellessa sekä vastattava *Puolustusvoimien* tekemään kirjalliseen kyselyyn 14 päivän kuluessa päivästä, jona hän on saanut kyselystä tiedon.

(kumotaan)

5) poliisiviranomaiselta tietoja poliisin asevelvolliseen kohdistamista, epäilyistä rikoksesta johtuvista virkatoimista ja asevelvolliseen kohdistetuista seuraamuksista, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen sopivuuden arvioimiseksi 38 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen ja tehtävään sekä asevelvollisen sijoitettavuuden arvioimiseksi ja hänen palveluksensa järjestämiseksi;

6) asevelvollisen sopivuuden arvioimiseksi 38 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen ja tehtävään sekä hänen sijoitettavuutensa arvioimiseksi taikka asevelvollisen palkitsemisen ja ylentämisen edellytysten arvioimiseksi sakkorekisteristä siihen talletettuja tietoja sakkorangaistuksista ja niiden täytäntöönpanosta sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnallisesta käsittelyjärjestelmästä tietoja syyttäviviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista ja ratkaisu- ja päätösilmoitusjärjestelmästä tietoja annetuista ratkaisuista rikosasioissa ja niiden lainvoimaisuudesta, jos tällainen tieto on saatavissa;

7) rajavartiolaitokselta tietoja rajavartiolaitoksessa varusmiespalveluksen suorittaneesta, tämän palveluksesta, palveluskelpoisuudesta ja palveluskelpoisuuden määräytymisen perusteesta ja sijoitettavuudesta tässä laissa tarkoitettuun tehtävään sijoitettavuuden arvioimiseksi;

8) siviilipalvelusviranomaiselta siviilipalvelusvelvollisen perustiedot sekä tietoja hänen palveluksestaan ja palveluskelpoisuudestaan poikkeusolojen aikaiseen tehtävään varautumista varten;

9) Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistuvan 94 §:n 1 momentissa tarkoitettuja perustietoja sekä tietoja henkilön sijoituksesta tässä laissa tarkoitettuun tehtävään hänen sijoitettavuutensa arvioimiseksi;

10) Maahanmuuttovirastolta henkilön kansalaisuutta koskevia tietoja sen selvittämiseksi, onko henkilö velvollinen suorittamaan palvelusta tämän lain nojalla;

11) Rikosseuraamuslaitoksen täytäntöönpanorekisteristä tieto rangaistuslaitoksessa säilytettävästä kutsunanalaisesta tai palvelukseen määrättävästä tai tämän vapauttamisajankohdasta kutsunnan ja palveluksen

järjestämistä varten;

12) sosiaali- tai terveydenhuollon laitokselta ja muulta vastaavalta laitokselta tieto laitoksessa olevan kutsunanalaisen ja palvelukseen määrätyn vapautumisajankohdasta, jos asianomainen ei pääse laitoksesta vapaasti poistumaan, palvelukseen määräämistä ja hänen palveluksensa järjestämistä varten;

13) Kansaneläkelaitokselta tieto asevelvollisesta, jolle on myönnetty kansaneläkelain (568/2007) mukainen työkyvyttömyyseläke tai vammaisetuksista annetun lain (570/2007) mukainen vammaistuki tässä laissa tarkoitettuun tehtävään sijoitettavuuden ja palveluskelpoisuuden arvioimiseksi;

14) Liikenteen turvallisuusvirastolta tieto- ja ajoneuvoliikennerekisteristä ajokortti- ja ajolupa-asioiden käsittelyä varten;

15) Tullilta tietoja Tullin asevelvolliseen kohdistamista, epäilystä tullirikoksesta johtuvista virkatoimista ja asevelvolliseen kohdistetuista seuraamuksista, jos tiedoilla on merkitystä asevelvollisen sopivuuden arvioimiseksi 38 §:ssä tarkoitettuun koulutukseen ja tehtävään sekä asevelvollisen sijoitettavuuden arvioimiseksi ja hänen palveluksensa järjestämiseksi.

Rekisterinpitäjällä on oikeus saada 1 momentissa tarkoitetut tiedot teknisen käyttöyhteyden avulla tai konekielisessä muodossa maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan siten kuin siitä asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan. Ennen tietojen luovuttamista asevelvollisrekisteriin teknisen käyttöyhteyden avulla rekisterinpitäjän on esitettävä selvitys tietojen suojauksesta henkilötietolain 32 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Asevelvollisen terveydentilaa kutsunaa edeltävässä terveystarkastuksessa, kutsunnassa tai palveluksen aikana tarkastavalla terveydenhuollon ammattihenkilöllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä pyynnöstään saada 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettulta terveydenhuollon palvelujen antajalta, terveydenhuollon ammattihenkilöltä ja mielenterveystyötä tekevältä taholta asevelvollisen terveydentilaa koskeva tieto, jos tieto on välttämätön asevelvollisen palveluskelpoisuuden arvioimisen tai palveluk-

sen järjestämisen kannalta. Edellä 1 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon palvelujen antaja, terveydenhuollon ammattihenkilö ja mielenterveystyötä tekevä taho saa salassapitosäännösten estämättä antaa tiedon myös oma-aloitteisesti.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin 1 momentissa tarkoitettujen tietoluokkien sisällöstä sekä tietoja luovutettaessa ja vastaan otettaessa noudatettavasta menettelystä.

97 §

(kumotaan)

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) puolustusministeriölle, sotilasviranomaiselle ja rajavartiolaitosviranomaiselle asevelvollisuuden toimeenpanoa sekä henkilöstön palvelukseen ottamista, henkilöstösuunnittelua ja kunniamerkin myöntämistä varten;

2) työ- ja elinkeinoministeriölle ja siviilipalveluskeskukselle siviilipalveluksen toimeenpanoa varten;

3) työ- ja elinkeinoministeriölle työpalvelun toimeenpanoa varten;

4) poliisille kutsunnan toimittamiseen liittyviä tehtäviä sekä palvelukseen noutamista varten;

5) ulkoasiainministeriölle asevelvollisuutta koskevan asian hoitamista varten;

6) Maahanmuuttovirastolle kansalaisuusaseman määrittämistä varten;

7) Kansaneläkelaitokselle sotilasavustuksen täytäntöönpanoa varten;

8) väestötietojärjestelmään varusmiespalveluksen suorittamisesta kansalaisuutta koskevan rekisterimerkinnän tekemistä varten;

9) tuomioistuimille ja syyttäväviranomaisille sotilasarvosta ja palveluksesta sekä kurinpitomenettelyssä määrättyistä seuraamuksista virkatehtävän suorittamista varten;

10) viranomaiselle, yhteisölle ja yksityiselle henkilölle sotilasarvosta kunniamerkin myöntämistä tai muuta palkitsemista koskevassa asiassa;

11) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle asevelvollisten 94 §:n 1 momentissa tarkoitettuja perustietoja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestämistä varten;

12) palveluksessa olevan tai olleen asevelvollisen työnantajalle pyynnöstä tieto palveluksen päättymisen ajankohdasta maanpuolustusvelvollisuutta täyttävän työ- ja virkasuhteen jatkumisesta annetun lain (305/2009) 5 §:n soveltamiseksi, jos työnantaja osoittaa työ- tai virkasuhteen olevan voimassa;

13) Liikenteen turvallisuusvirastolle tietoja puolustusvoimien ajokorteista ja ajoluvista laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;

14) rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella myös muulle kuin 1–13 kohdassa tarkoitettulle.

Myönnettäessä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 28 §:ssä tarkoitettu lupa salassa pidettävien tietojen saamiseen lupaan on liitettävä maanpuolustuksen ja yksityisen edun suojaamiseksi tarpeelliset määräykset.

Rekisterinpitäjä saa luovuttaa tässä pykälässä mainitut tiedot viranomaiselle salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöikeuden avulla tai konekielisessä muodossa. Ennen tietojen luovuttamista teknisen käytöyhteyden avulla tietoja pyytävän on esitettävä selvitys tietojen suojauksesta henkilötietolain 32 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan sääntää tarkemmin tietoja luovutettaessa ja vastaan otettaessa noudatettavasta menettelystä.

97 a §

(kumotaan)

Tietojen luovuttaminen ampuma-aselain mukaisen luvan hakijoista ja haltijoista sekä hyväksynnän saajaksi haettavasta ja hyväksynnän saaneesta

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, asevelvollisrekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa välttämättömiä tietoja ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilökohtaisen sopivuuden arviointia varten asevelvollisen palveluksesta ja palveluskelpoisuudesta.

Sotilasviranomaisen saa antaa asevelvollisrekisteristä poliisille asevelvollisen käyttäytymistä koskevan tiedon myös omaaloitteisesti, jos sotilasviranomaisella on perusteltua syytä katsoa asevelvollisen olevan käyttäytymisensä perusteella sopimaton pitämään hallussa ampuma-asetta, aseosa, patruunoita tai erityisen vaarallisia ammuksia. Ilmoituksen tulee sisältää sopimattomuutta koskeva kannanotto perusteluineen. Poliisin on hävitettävä sotilasviranomaisen omaaloitteisesti luovuttama tieto välittömästi, jos tietoa ei käytetä ampuma-aseissa tarkoitettun luvan tai hyväksynnän peruuttamista koskevaan harkintaan.

98 §

(kumotaan)

Tietojen poistaminen asevelvollisrekisteristä

Henkilöä koskeva tieto poistetaan asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun henkilö ei enää kuulu reserviin eikä varareserviin.

Rikos- ja seuraamustiedot poistetaan asevelvollisrekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun saapumiserä, johon kuuluva varten tieto on saatu, on kotiutettu tai siitä kun asevelvollinen, jota tieto koskee, on kotiutettu. Myöhemmin saatu tieto poistetaan viimeistään viiden vuoden kuluttua tiedon merkitsemisestä asevelvollisrekisteriin.

HE 13/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

99 §

(kumotaan)

Tietojen arkistointi

Arkistotoimen tehtävistä ja arkistoon siirrettävistä asiakirjoista säädetään arkistolaisissa (831/1994).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

3.

Laki

sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 32 ja 33 §, sellaisina kuin ne ovat, 32 § osaksi laissa 1439/2007 ja 33 § laeissa 1439/2007 ja 576/2015,
muutetaan 31 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 576/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 6 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 a §

DNA-näytteet

Puolustusvoimat saa palveluksessa menehtyneiden tulevaa tunnistamista varten suorittaa kriisinhallintahenkilöstöön kuulualle tai valittavalle DNA-tunnisteen määrittämistä varten tarpeellisen henkilökatsastuksen. Henkilöllä on oikeus kieltäytyä DNA-näytteen antamisesta.

DNA-tunnisteiden käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa (/).

31 §

31 §

Kriisinhallintahenkilöstörekisterin käyttötarkoitus ja rekisterinpitäjä

Henkilötietojen käsittely

Kriisinhallintahenkilöstörekisteri on automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekieteri.

Kriisinhallintahenkilöstön henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa.

Rekisteriin talletettuja tietoja voidaan käyttää valittaessa henkilöitä sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtävään muuhun kansainväliseen kriisinhallintaan sekä koulutuksen ja palveluksen suunnittelussa ja järjestämisessä.

Rekisterinpitäjänä on Pääesikunta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

32 §

(kumotaan)

Rekisterin tietosisältö ja tietolähteet

Rekisteriin saadaan tallettaa kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvan tai valittavan henkilön sijoittelua ja koulutusta varten henkilötunnus ja muut tarpeelliset tunniste- ja yhteystiedot samoin kuin tiedot henkilön ammatista, perhesuhteista, siviili- ja sotilaskouluksesta sekä terveydentilasta, jos niillä on merkitystä kriisinhallintahenkilöstöön kuuluvan palveluksen ja sijoittelun kannalta, asevelvollisuuden suorittamisajasta ja -paikasta, aikaisemmasta kriisinhallintapalveluksesta sekä rangaistuksista ja kurinpito-ojennuksista.

Rekisterinpitäjällä on kriisinhallintahenkilöstörekisteriä varten oikeus salassapitosäännösten estämättä saada asevelvollisrekisterissä olevia tietoja sekä asevelvollisuuslain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tietoja väestötietojärjestelmästä, poliisi- ja vankeinhoitoviranomaisilta sekä oikeushallinnon tietojärjestelmistä.

Rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella 1 momentissa tarkoitettuja tietoja voidaan hankkia muistakin kuin 2 momentissa tarkoitetuista rekistereistä.

33 §

(kumotaan)

Tietojen luovuttaminen, säilytysaika ja muu käsittely

Kriisinhallintahenkilöstörekisterissä olevia tietoja voidaan henkilöiden valitsemiseksi sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehävään muuhun kansainväliseen kriisinhallintaan luovuttaa ulkoasiainministeriölle, sisäministeriölle ja kriisinhallintaoperaation toimeenpanijalle. Tietoja voidaan luovuttaa myös teknisen käyttöyhteyden avulla.

Tässä laissa tarkoitettu palvelussuhteessa olleen henkilön tietoja säilytetään rekisterissä enintään kymmenen vuoden ajan viimeisen palvelussuhteen päättymisestä.

Muilta osin tietojen käsittelyyn sovelletaan, mitä henkilötietolaissa (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa (621/1999) säädetään.

HE 13/2018 vp

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

4.

Laki

puolustusvoimista annetun lain 16 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 16 ja 17 §, sellaisena kuin niistä on
16 § osaksi laeissa 262/2014 ja 744/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16 §

16 §

Lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri

Henkilötietojen käsittely

Lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri on valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri. Siihen voi sisältyä tietoja, joita on tarpeen käsitellä tässä laissa tarkoitettujen liikkumista koskevien lupien myöntämiseksi sekä kieltojen ja rajoitusten valvomiseksi.

Henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa (/).

Rekisteriin saadaan tallettaa puolustusvoimien kohteessa oleskelevan tai sinne pyrkivän henkilön henkilöllisyyttä koskevista tiedoista täydellinen nimi, syntymäaika, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, kansalaisuudettomuus, kansallisuus, kotivaltio, syntymävaltio, syntymäkotikunta, kotikunta, ammatti, osoite ja puhelinnumero tai muu yhteystieto, tieto henkilön kuolemasta sekä henkilön matkustusasiakirjan tiedot. Rekisteriin saadaan merkitä löydettyjä vaarallisia esineitä ja aineita koskevia sekä muita vastaavia puolustusvoimien henkilökunnan työturvallisuuteen vaikuttavia tietoja.

3 momentti on kumottu L:lla 19.9.2014/744.

Rekisteristä voidaan luovuttaa tietoja sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetussa laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi.

Henkilöä koskevat tiedot poistetaan rekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

17 §

17 §

Rekisterinpitäjä

Lupa- ja valvonta-asioiden rekisterinpitäjänä toimii pääesikunta sekä kukin hallintoyksikkö toimialueellaan.

Tiedonsaantioikeus

Puolustusvoimilla on oikeus saada viranomaiselta sekä julkista tehtävää hoitamaan asetetulta yhteisöltä laissa säädetyn tehtävän suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja asiakirjat salassapitovelvollisuuden estämättä, jollei sellaisen tiedon tai asiakirjan antamista Puolustusvoimille tai tietojen käyttöä todisteena ole laissa kielletty tai rajoitettu.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
—————

5.

Laki

aluevalvontalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan aluevalvontalain (755/2000) 36 a ja 36 b §, sellaisina kuin ne ovat laissa 195/2015, sekä
muutetaan 37 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 195/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

36 a

Ehdotus

(kumotaan)

*Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden
rekisteri*

Aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteri on valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu pysyvä henkilörekisteri. Rekisteriä pidetään tässä laissa tarkoitettua maahantuloa, maassaoloa, liikkumista ja muuta luvanvaraista toimintaa koskevan hakemuksen, ilmoituksen, lausunnon ja päätöksen käsittelemistä sekä tässä laissa tarkoitettujen kieltojen ja rajoitusten ja lupaehtojen noudattamisen valvontaa varten. Rekisterinpitäjä on pääesikunta sekä aluevalvonta-asioita käsittelevä puolustusvoimien hallintoyksikkö toimialueellaan.

Rekisteriin saadaan tallettaa Suomen alueelle tulevan, suoja-alueella tai muussa lupaa edellyttävässä kohteessa oleskelevan tai luvanvaraista toimintaa harjoittavan:

- 1) nimi, syntymäaika ja henkilötunnus;
- 2) sukupuoli;
- 3) äidinkieli;
- 4) kansalaisuus, kansalaisuudettomuus ja kansallisuus;
- 5) syntymävaltio ja syntymäkotikunta;
- 6) kotikunta ja kotivaltio;
- 7) osoite, puhelinnumero ja muu yhteystieto;
- 8) matkustusasiakirjan tiedot;
- 9) ammatti ja työnantaja.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallettaa tietoja aluevalvontatehtävään, -toimenpiteeseen tai -tapahtumaan liittyvistä tarpeellisista kuvuksista, olosuhteista ja yksilöinneistä.

36 b

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tietojen poistaminen

Henkilöä koskevat tiedot poistetaan aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisteristä viimeistään viiden vuoden kuluttua päätöksen tekemisestä, luvan raukeamisesta, luvan voimassaoloajan päättymisestä tai viimeisen tiedon rekisteriin merkitsemisestä, jollei tiedon säilyttäminen ole yksittäisen virkatehtävän suorittamiseksi edelleen tarpeellista.

37 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen aluevalvontatehtävää varten

Aluevalvontaviranomaisella, ilmaliikennepalvelujen tarjoajalla ja ilmatilan hallintayksiköllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä antaa toisilleen 30 a ja 36 a §:ssä tarkoitettuja tietoja, joita tiedon saaja tarvitsee aluevalvontatehtävässään.

37 §

Salassa pidettävien tietojen antaminen aluevalvontatehtävää varten

Aluevalvontaviranomaisella, ilmaliikennepalvelujen tarjoajalla ja ilmatilan hallintayksiköllä on oikeus salassapitosäännösten estämättä antaa toisilleen 30 a §:ssä tarkoitettuja ja henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (/) 9 §:ssä tarkoitetussa aluevalvonnan lupa- ja valvonta-asioiden rekisterissä olevia tietoja, joita tiedon saaja tarvitsee aluevalvontatehtävässään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

6.

Laki

sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 42 ja 91 §, 133 §:n 3 ja 4 momentti sekä 11 luku, sellaisena kuin niistä on 91 § osaksi laissa 653/2015, sekä

lisätään 2 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, henkilötietojen käsittelystä säädetään henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa (/).
(kumotaan)

42 §

Oikeus saada tietoja eräiden viranomaisten rekistereistä

Päaesikunnalla on 35 §:ssä tarkoitetun tehtävän hoitamiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävien suorittamisen kannalta välttämättömät tiedot seuraavasti:

1) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13–17 §:n mukaisia tietoja väestötietojärjestelmästä;

2) sakkorekisteristä tietoja sakoista ja niiden täytäntöönpanosta sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään sisältyviä tietoja syyttäjäviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista ja ratkaisuja päätösilmoitusjärjestelmään sisältyviä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuista ja niiden lainvoimaisuudesta, jos sellainen tieto on saatavissa;

3) ajoneuvoliikennerekisteristä annetussa laissa (541/2003) säädetystä ajoneuvoliikennerekisteristä omistajaa tai haltijaa kos-

kevia tietoja;

4) tietoja 118 §:ssä säädetystä kurinpitoratkaisurekisteristä;

5) tietoja asevelvollisuuslaissa säädetystä asevelvollisrekisteristä;

6) tietoja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa säädetystä kriisinhallinta-henkilöstörekisteristä;

7) tietoja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa säädetystä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekistereistä;

8) virka-apua pyytäneeltä viranomaiselta tarpeellisia tietoja virka-apun antamiseksi.

Oikeudesta tietojen saamiseen säädetään lisäksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa (761/2003), henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa (422/2002), puolustusvoimista annetussa laissa ja muualla laissa.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot saa luovuttaa maksutta ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti, siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa sovitaan.

91 §

(kumotaan)

Oikeus saada tietoja eräiden viranomaisten rekistereistä rikoksia ennalta estettäessä ja paljastettaessa

Puolustusvoimien rikosten ennalta estämistä ja paljastamista hoitavilla virkamiehillä on 86 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamiseksi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada tehtävien suorittamisen kannalta välttämättömät tiedot seuraavasti:

1) väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain 13–17 §:n mukaisia tietoja väestötietojärjestelmästä;

2) sakkorekisteristä tietoja sakoista ja niiden täytäntöönpanosta sekä oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän diaari- ja asianhallintatietojen valtakunnalliseen käsittelyjärjestelmään sisältyviä tietoja syyttäjäviranomaisessa tai tuomioistuimessa vireillä olevista tai olleista rikosasioista ja ratkaisuja päätösilmoitusjärjestelmään sisältyviä tietoja rikosasioissa annetuista ratkaisuksista ja niiden lainvoimaisuudesta, jos sellainen tie-

to on saatavissa;

3) ulkoasiainministeriöltä ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa (1270/1997) säädettyyn ulkomaalaisrekisteriin kuuluvasta viisumiasioiden osarekisteristä tietoja viisumihakemuksista ja -päätöksistä sekä ulkoasiainministeriön tietojärjestelmistä tietoja Suomessa lähettävävaltiota edustavan diplomaatti- ja konsuliedustuston, kansainvälisen järjestön Suomessa olevan toimielimen henkilökuntaan kuuluvista, näiden perheenjäsenistä ja yksityisessä palveluksessa olevista henkilöistä;

4) passilaissa (671/2006) säädetystä passi- rekisteristä tiedot passihakemuksesta ja päätöksestä passiasiaassa, tiedot passista tai muusta Suomen viranomaisen antamasta matkustusasiakirjasta, tiedot passin katoamisesta, anastamisesta tai haltuun ottamisesta sekä tiedot passin antamisen esteistä ja passiasiaan liittyvästä huomautuksesta;

5) tietoja henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetun lain (639/2015) 3 §:ssä säädetystä rikostorjunnan tietojärjestelmästä;

6) tietoja ulosottokaareissa (705/2007) säädetystä ulosottorekisteristä;

7) ajoneuvoliikennerekisteristä annetussa laissa säädetystä ajoneuvoliikennerekisteristä omistajaa tai haltijaa koskevia tietoja;

8) tietoja matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annetun lain (1038/2009) mukaisista matkustajia koskevista henkilöluetteloista;

9) majoitus- ja ravitsemistoiminnasta annetun lain (308/2006) mukaisia tarpeellisia matkustajatietoja majoitustoiminnan harjoittajilta;

10) radiotaajuuksista ja telelaitteista annetussa laissa (1015/2001) tarkoitettuja taajuuksien käyttöä koskevia tietoja;

11) tietoja 118 §:ssä säädetystä kurinpitöratkaisurekisteristä;

12) tietoja asevelvollisuuslaissa säädetystä asevelvollisrekisteristä;

13) tietoja sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa säädetystä kriisinhallinta- henkilöstörekisteristä;

14) tietoja vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetussa laissa säädetystä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteristä;

15) puolustusministeriöltä tietoja puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa (282/2012) tarkoitetuista lupa-asioista;

Voimassa oleva laki

Ehdotus

16) ulkoasiainministeriöltä tietoja kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa (562/1996) tarkoitetuista lupasasioista;

17) virka-apua pyytäneeltä viranomaiselta tarpeellisia tietoja virka-avun antamiseksi.

Oikeudesta tietojen saamiseen säädetään lisäksi henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetussa laissa, henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (579/2005), ulkomaalaisrekisteristä annetussa laissa, puolustusvoimista annetussa laissa ja muualla laissa.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot saa luovuttaa maksutta ja myös teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti, siten kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa sovitaan.

11 luku

(kumotaan)

Henkilörekisterit

105 §

(kumotaan)

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tämän lain mukaiseen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999) ja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), jollei tässä laissa toisin säädetä.

106 §

(kumotaan)

Sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmä

Sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmä on puolustusvoimien rikosten selvittämistä hoitavien käyttöön tarkoitettu pysyvä henkilörekisteri. Tietojärjestelmän rekisterinpitäjä on pääesikunta.

Tietojärjestelmä voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä 27 ja 35 §:ssä tarkoitettujen rikosten selvittämisen suorittamiseksi. Tietojärjestelmään saadaan tallettaa puolustusvoimissa tutkittavana olevasta rikoksesta epäillyn tai puolustusvoimien toimesta suoritettavan esitutkinnan taikka pakkokeinon kohteena olevan, ilmoittajana, todistajana tai asianomistajana esiintyvän tai muutoin asi-

aan liittyvän henkilön henkilöllisyyttä koskevista tiedoista tietojärjestelmän käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot, joita ovat henkilön nimet, syntymäaika, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, kansalaisuudettomuus, kansallisuus, kotivaltio, siviilisääty, syntymävaltio, syntymäkotikunta, kotikunta, ammatti, sotilasarvo, palvelupaikka, työ- ja palvelushistoria, osoite ja puhelinnumero tai muu yhteystieto, tieto henkilön kuolemasta tai kuolleeksi julistamisesta, ja oikeushenkilön yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot.

Tietojärjestelmään saadaan lisäksi tallettaa 27 ja 35 §:ssä tarkoitettujen tutkintatehtävien suorittamiseksi, kirjaamiseksi ja tietojen hakemiseksi tämän lain soveltamisen yhteydessä saatuja tarpeellisia tietoja seuraavasti:

1) rikosilmoituksen tai muuta tapahtumaa koskevan ilmoituksen numero, tapahtum aika ja -paikka, ilmoitusaika, rikos- ja muut nimikkeet, törkeimmän rikoksen syyteoi keuden vanhentumisaika, tutkiva hallintoyk sikkö, tutkijat, tutkinnan tila, tutkinnanjohta ja, kurinpitoesimies, asian päättämiseksi tehdyt päätökset sekä asian ratkaisutieto;

2) tiedot pakkokeinoista sekä esitutkinnan vaiheista;

3) tietoja rikoksella menetetyistä tai hal tuun otetusta omaisuudesta omaisuuden löy tämiseksi ja omistajalleen tai haltijalleen pa lauttamiseksi;

4) henkilöä koskevat hänen omaan turval lisuuteensa tai puolustusvoimien työturvalli suuteen vaikuttavat tiedot;

5) tiedot muista puolustusvoimien esitut kintatehtävään, toimenpiteeseen ja tapahtu maan liittyvistä tarpeellisista kuvauksista, olosuhteista ja yksilöinneistä.

Tietojärjestelmästä on käytävä ilmi tiedon tallettaja.

107 §

(kumotaan)

Sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän käyttöoikeus

Tietojärjestelmää saavat käyttää tässä lais sa säädettyä rikosten selvittämistehtävää hoitavat virkamiehet.

108 §

(kumotaan)

Turvallisuustietorekisteri

Turvallisuustietorekisteri on puolustusvoimien rikosten ennalta estämistä ja paljastamista hoitavien käyttöön tarkoitettu pysyvä henkilörekiisteri. Turvallisuustietorekisterin rekisterinpitäjä on pääesikunta.

Turvallisuustietorekisteri voi sisältää tietoja, joita on tarpeen käsitellä 86 §:n 1 momentissa tarkoitettun tehtävän suorittamiseksi. Rekisteriin saadaan tallettaa henkilön henkilöllisyyttä koskevista tiedoista rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeelliset tiedot, joita ovat henkilön nimet, syntymäaika, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, entinen kansalaisuus, kansalaisuudettomuus, kansallisuus, kotivaltio, siviilisääty, perhesuhteet, syntymävaltio, syntymäkotikunta, kotikunta, koulutus, ammatti, työ- ja palvelushistoria, osoite ja puhelinnumero tai muu yhteystieto, tieto henkilön kuolemasta tai kuolleeksi julistamisesta, henkilöä koskevat ääni- ja kuvatallenteet sekä henkilön fyysisiin ominaisuuksiin perustuvat tunnistetiedot, matkustusasiakirjan tiedot, viranomaisen antama asiakasnumero, ulkomaalaisen henkilön vanhempien nimet ja osoite, henkilöä koskevat hänen oman turvallisuuden tai puolustusvoimien työturvallisuuden kannalta välttämättömät tiedot sekä oikeushenkilön yksilöimiseksi tarpeelliset tiedot.

Rekisteriin saadaan lisäksi tallettaa tarpeelliset tiedot henkilön tai yrityksen luotettavuuden selvittämisestä.

Rekisteristä on käytävä ilmi tiedon tallettaja.

109 §

(kumotaan)

Turvallisuustietorekisterin käyttöoikeus

Turvallisuustietorekisteriä saavat käyttää ne 87 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettut virkamiehet, jotka on määrätty hoitamaan 86 §:n 1 momentissa tarkoitettua rikoksen ennalta estämis- ja paljastamistehtävää.

Pääesikunta voi antaa käyttöoikeuden turvallisuustietorekisteriin myös poliisin, Tullin tai rajavartiolaitoksen palveluksessa ole-

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ville rikostiedustelu- ja tarkkailutehtäviin tai rikostietojen analyysitehtäviin määrätyille virkamiehille siinä laajuudessa kuin näillä viranomaisilla on oikeus tietojen saamiseen puolustusvoimilta.

110 §

(kumotaan)

Tilapäiset henkilökisterit

Puolustusvoimien valtakunnallisessa käytössä tai rikosten ennalta estämistä ja paljastamista hoitavan virkamiehen tai virkamiesten muodostaman työryhmän käytössä voi olla tilapäisiä henkilökistereitä.

Tilapäiseen henkilökisteriin saa tallettaa ja siellä saa käsitellä vain 86 §:n 1 momentissa tarkoitetun tehtävän tai tehtäväkokonaisuuden suorittamiseksi tarpeellisia tietoja. Rekisteriin saadaan tallettaa henkilöä koskevat hänen omaan turvallisuuteensa tai puolustusvoimien työturvallisuuden kannalta välttämättömät tiedot. Tilapäisen henkilökisterin käyttöoikeus on sillä tai niillä virkamiehillä, joiden käyttöön rekisteri on perustettu. Rekisteristä on käytävä ilmi tiedon tallettaja.

Valtakunnallisen tilapäisen henkilökisterin rekisterinpitäjä on pääesikunta. Muun kuin valtakunnallisen virkamiehen tai virkamiesten työryhmän käyttöön perustetun tilapäisen henkilökisterin rekisterinpitäjänä on toiminnasta vastaava hallintoyksikkö.

Valtakunnallisen tilapäisen henkilökisterin perustamisesta päättää pääesikunta. Muun kuin valtakunnallisen virkamiehen tai virkamiesten työryhmän käyttöön perustetun tilapäisen henkilökisterin perustamisesta päättää toiminnasta vastaava hallintoyksikkö. Rekisterin perustamisesta tehdään kirjallinen päätös. Valtakunnallisessa käytössä olevien tilapäisten henkilökisterien osalta rekisterin perustamista koskevasta päätöksestä ja sen olennaisesta muuttamisesta on ilmoitettava viimeistään kuukautta ennen rekisterin perustamista tai muuttamista tietosuojavaikuttetulle. Perustamispäätöksessä on mainittava henkilökisterin käyttötarkoitus.

111 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Yksittäiseen tehtävään liittymättömien tietojen käsittely

Tässä laissa tarkoitettussa 27, 35 ja 86 §:n mukaisessa yksittäisessä tehtävässä saatuja tehtävien suorittamiseksi tarpeellisia tietoja, jotka eivät liity kyseiseen tai muuhun suoritettavana olevaan tehtävään, mutta ovat tarpeen todennäköisesti tulevassa muussa tehtävässä, saa kerätä ja tallettaa 108 §:ssä tarkoitettuun turvallisuustietorekisteriin ja 110 §:ssä tarkoitettuun tilapäiseen henkilörekisteriin mainituissa lainkohdissa säädetyin edellytyksin.

Tietoja tallettaessa on niihin mahdollisuuksien mukaan liitettävä arvio tietojen antajan luotettavuudesta ja tietojen oikeellisuudesta.

112 §

(kumotaan)

Salaisilla tiedonhankintakeinoilla ja salaisilla pakkokeinoilla saatujen ylimääräisten tietojen käsittely

Tämän lain 89 ja 90 §:n mukaisilla salaisilla tiedonhankintakeinoilla saatu ylimääräinen tieto saadaan tallettaa turvallisuustietorekisteriin ja tilapäiseen henkilörekisteriin, jos tieto koskee sellaista rikosta, jonka estämisessä tai paljastamisessa olisi saatu käyttää sitä tiedonhankintakeinoja, jolla tieto on saatu, taikka jos tieto on tarpeen rikoslain 15 luvun 10 §:ssä tarkoitettujen rikosten estämiseksi.

Tämän lain 37 ja 38 §:n mukaisilla salaisilla pakkokeinoilla saadun ylimääräisen tiedon tallettamisesta sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmään säädetään pakkokeinolain 10 luvun 57 §:n 1 momentissa.

113 §

(kumotaan)

Tietojen luovuttaminen sotilasviranomaiselle

Pääesikunnalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa sotilasviranomaiselle sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän ja turvallisuustietorekisterin tietoja, jos se on tarpeen sotilasviranomaiselle laissa

Voimassa oleva laki

Ehdotus

säädettyjen tehtävien suorittamiseksi.

Sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmän ja turvallisuustietorekisterin tietoja muuhun kuin rekisterin käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön ja 111 ja 112 §:ssä tarkoitettuja tietoja saa kuitenkin luovuttaa vain silloin, kun se on tarpeen:

- 1) valtion turvallisuuden varmistamiseksi;
- 2) välittömän henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran taikka huomattavan omaisuusvahingon torjumiseksi;
- 3) sellaisen rikoksen ennalta estämiseksi tai selvittämiseksi, josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta.

Tiedot saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti.

114 §

(kumotaan)

Tietojen luovuttaminen muille viranomaisille

Pääsikunta saa salassapitosäännösten estämättä luovuttaa sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmästä ja turvallisuustietorekisteristä tietoja seuraaville viranomaisille, jos tiedot ovat tarpeen seuraavissa tehtävissä:

- 1) poliisille niitä poliisilain 1 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä varten, jotka liittyvät oikeus- ja yhteiskuntajärjestyksen turvaamiseen, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen tai rikosten ennalta estämiseen, paljastamiseen, selvittämiseen ja syyteharkintaan saattamiseen;
- 2) Rajavartiolaitokselle aluevalvontalain (755/2000) mukaista tehtävää varten sekä rikostorjunnasta Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (108/2018) tarkoitettua rikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten sekä henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;

L:lla 120/2018 muutettu 2 kohta tulee voimaan 1.4.2018. Aiempi sanamuoto kuuluu:

- 2) rajavartiolaitokselle aluevalvontalain (755/2000) mukaista tehtävää varten ja rajavartiolaissa (578/2005) tarkoitettua rikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista varten tai

Voimassa oleva laki

Ehdotus

henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;

3) Tullille tullilaissa tarkoitettua ulkomaanliikenteen valvontaa, tullirikosten ennalta estämistä, paljastamista, selvittämistä ja syyteharkintaan saattamista tai henkilöiden maahantulon ja maastalähdön valvontaa ja siihen kuuluvan rajatarkastuksen suorittamista varten;

4) syyttäjille virkatehtävien suorittamista varten syyttäjälaitoksesta annetun lain (439/2011) 25 §:ssä säädettyssä laajuudessa;

5) ulkoasiainministeriölle kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa tarkoitettujen lupa-asioiden harkintaa varten;

6) puolustusministeriölle puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa tarkoitettujen lupa-asioiden harkintaa varten.

Rekisterin tietoja muuhun kuin sen käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön saa luovuttaa vain 113 §:n 2 momentissa mainittua tarkoitusta varten.

Tiedot saa luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten sähköisesti siten, kuin siitä rekisterinpitäjän kanssa sovitaan.

115 §

(kumotaan)

Tietojen poistaminen sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmästä

Sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmästä poistetaan henkilöä koskevat tiedot:

1) viimeistään kymmenen vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä;

2) viimeistään vuoden kuluttua rikoksen syyteoikeuden vanhentumisesta, jos rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika on yli kymmenen vuotta;

3) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon syyttäjän oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 tai 8 §:n taikka muun vastavan lainkohdan nojalla tekemästä päätöksestä jättää ryhtymättä toimenpiteisiin rikokseen syyllisen saattamiseksi syytteeseen taikka syyttäjän tekemästä päätöksestä, jonka mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta;

4) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rekisterinpitäjä on saanut tiedon syyttäjän päätöksestä, että rikos on vanhentunut;

5) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon, että syyte on lainvoimaisesti hylätty tai nostettu syyte syyteoikeuden vanhentumisen vuoksi hylätty;

6) viimeistään vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta.

116 §

(kumotaan)

Tietojen poistaminen turvallisuustietorekisteristä

Turvallisuustietorekisteristä poistetaan henkilöä koskevat tiedot 25 vuoden kuluttua viimeisen tiedon merkitsemisestä.

Tietojen perustetta ja käsittelyn tarpeellisuutta on arvioitava vähintään viiden vuoden välein.

Turvallisuustietorekisterissä olevat tiedot henkilön luotettavuuden selvittämisestä poistetaan vuoden kuluessa vastaavan uuden selvityksen antamisesta ja joka tapauksessa viimeistään kymmenen vuoden kuluttua selvityksen antamisesta.

117 §

(kumotaan)

*Tietojen poistaminen tilapäisestä henkilöre-
kisteristä*

Tilapäisestä henkilöre-
kisteristä poistetaan henkilöä koskevat tiedot:

1) kun tieto on todettu rekisterin käyttö-
tarkoituksen kannalta tarpeettomaksi;

2) viimeistään vuoden kuluttua rikoksen syyteoikeuden vanhentumisesta, jos rikoksen syyteoikeuden vanhentumisaika on yli kymmenen vuotta;

3) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon syyttäjän oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 1 luvun 7 tai 8 §:n taikka muun vastaavan lainkohdan nojalla tekemästä päätöksestä jättää ryhtymättä toimenpiteisiin rikokseen syyllisen saattamiseksi syytteeseen taikka syyttäjän tekemästä päätöksestä, jonka mukaan asiassa ei ole kyseessä rikos tai näyttöä rikoksesta;

4) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rekisterinpitäjä on saanut tiedon syyttäjän päätöksestä, että rikos on vanhentunut;

5) viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisterinpitäjä on saanut tiedon, että syyte on lainvoimaisesti hylätty tai nostettu syyte syyteoikeuden vanhentumisen vuoksi hylätty;

6) viimeistään vuoden kuluttua rekisteröidyn kuolemasta.

Tietojen perustetta ja käsittelyn tarpeellisuutta on arvioitava vähintään kolmen vuoden välein.

Puolustusvoimien käyttöön perustettu tarpeettomaksi käynyt tilapäinen henkilörekisteri on hävitettävä, jollei sitä siirretä arkistoitavaksi.

118 §

(kumotaan)

Kurinpitoratkaisurekisteri

Kurinpitoratkaisurekisteri on puolustusvoimien valtakunnallinen pysyvä henkilörekisteri. Kurinpitoratkaisurekisteriä pidetään sotilaskurinpitomenettelyssä määrättävien kurinpitoasioiden ratkaisujen tallentamista ja valvontaa, aiempien kurinpitopäätösten selvittämistä ja rikos- ja seuraamustilastojen ylläpitämistä varten sekä tuomioistuimessa sotilasoikeudenkäyntiasiana käsitellyissä asioissa annettujen ratkaisujen mukaan lukiin kurinpitorangeistusten tallentamiseksi. Rekisteristä voidaan siirtää tarpeelliset tiedot asevelvollisrekisteriin sen mukaan kun siitä asevelvollisuuslaissa säädetään.

Kurinpitoratkaisurekisteriin tallennetaan ratkaisutiedot kurinpitomenettelyssä tehdyistä ratkaisuista sekä syyttäjän ja tuomioistuimen sotilasoikeudenkäyntiasiana käsittelemistä asioista, syyttäjän sotilasoikeudenkäyntiasiassa tekemät ratkaisutiedot sekä kurinpitomenettelyssä tehdyt ratkaisut. Ratkaisutietoina tallennetaan asian käsitelleen viranomaisen nimi, asian ja ratkaisun tunnistetiedot, ratkaisu tai tiedot asian lopputuloksesta sekä tiedot ratkaisun lainvoimaisuudesta.

Kurinpitomenettelyssä tehdystä ratkaisusta merkitään rekisteriin 2 momentissa tarkoitettujen tietojen lisäksi 53 §:ssä tarkoitettut tiedot sekä:

1) aika, jolloin päätös on annettu tiedoksi

Voimassa oleva laki

Ehdotus

asianosaiselle;

2) tieto muutoksenhausta ja sen johdosta tehdyistä päätöksistä;

3) tarkastusmerkinnät ja kurinpitomenettelyn valvonnasta aiheutuneet toimenpiteet; sekä

4) seuraamuksen täytäntöönpanoa koskevat tiedot.

Rekisteriin merkitään 1 §:n mukainen sotilaskurinpitomenettelyssä rikoksesta epäiltyinä ollut henkilö. Rekisteröidyn henkilön henkilöllisyyttä koskevista tiedoista saa rekisteriin tallettaa henkilön nimen, henkilötunnuksen, sukupuolen, äidinkielen, kansalaisuuden, kotikunnan ja osoitteen.

119 §

(kumotaan)

Kurinpitoratkaisurekisterin pitäjä

Kurinpitoratkaisurekisterin pitäjä on:

1) perusyksikkö tai muu vastaava joukko tai laitos siellä asevelvollisuuslain mukaisessa palveluksessa olevien henkilöiden osalta;

2) joukko-osasto tai vastaava joukko tai laitos siellä muiden kuin 1 kohdassa tarkoitettulla perusteella palvelevien henkilöiden osalta, joukko-osaston komentajaa ja vastaavassa virka-asemassa olevaa lukuun ottamatta; sekä

3) pääesikunta siellä palvelevien henkilöiden sekä joukko-osastojen komentajia ja vastaavia tai näitä ylemmissä virka-asemissa olevien osalta.

120 §

(kumotaan)

Tietojen poistaminen kurinpitoratkaisurekisteristä

Kurinpitoratkaisurekisteristä poistetaan tieto

1) muistutuksesta, ylimääräisestä palveluksesta ja enintään kymmenen vuorokauden poistumiskiellosta kolmen vuoden kuluttua sekä

2) varoituksesta, yli kymmenen vuorokauden poistumiskiellosta, kurinpitosakosta ja arestista viiden vuoden kuluttua kurinpitorangeaistuksen tuomitsemisesta tai määräämisestä, jollei asianomaista tänä aikana ole

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tuomioistuimen päätöksellä tai kurinpitomenettelyssä rangaistu.

Jos henkilöä on rangaistu tuomioistuimen päätöksellä tai kurinpitomenettelyssä useammin kuin kerran, tiedot poistetaan kurinpitotarkaisurekisteristä viiden vuoden kuluttua viimeisestä kurinpitorangeistuksesta.

121 §

(kumotaan)

Arkaluonteisten tietojen käsittely

Henkilötietolain 11 §:n 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja saa kerätä ja tallettaa tässä luvussa tarkoitettuun henkilörekisteriin silloin, kun tietojen käsittely on rekisterin käyttötarkoituksen kannalta tarpeellista.

Henkilötietolain 11 §:n 1 ja 2 sekä 4–6 kohdassa tarkoitettuja tietoja saa kerätä ja tallettaa tässä luvussa tarkoitettuun henkilörekisteriin ainoastaan silloin, kun tietojen käsittely on tämän lain 27 tai 35 §:ssä taikka 86 §:n 1 momentissa tarkoitettun yksittäisen tehtävän suorittamiseksi välttämätöntä.

Henkilötietolain 11 §:n 4 kohdassa tarkoitettuja tietoja saa lisäksi kerätä ja tallettaa tässä luvussa tarkoitettuun henkilörekisteriin silloin, kun tietojen käsittely on rekisteröidyn oman turvallisuuden tai viranomaisen työturvallisuuden varmistamiseksi välttämätöntä.

122 §

(kumotaan)

Henkilötietojen tarkastaminen

Rekisteröidyn on halutessaan tarkastaa itseään koskevia tietoja esitettävä tätä tarkoittava pyyntö henkilökohtaisesti rekisterinpitäjälle tai muulle rekisterinpitäjän osoittamalle puolustusvoimien puolesta tietojen antamiseen oikeutetulle hallintoyksikölle, ja todistettava henkilöllisyytensä.

Rekisterinpitäjä tai sen määräämä hallintoyksikkö antaa tiedot tarkastamista varten.

123 §

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tarkastusoikeuden rajoitukset

Rekisteröidyn tarkastusoikeutta ei ole turvallisuustietorekisteriin eikä tilapäiseen henkilörekisteriin.

Tietosuojavaltuutettu voi rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa turvallisuustietorekisteriin ja tilapäiseen henkilörekisteriin talletettujen rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden.

133 §

Siirtymäsäännökset

—————
Tämän lain 106 §:n mukaista sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmää koskeva tietojenkäsittely on toteutettava tämän lain mukaisena neljän vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Poliisin tehtävien suorittamisesta puolustusvoimissa annetun lain 10 §:ssä tarkoitettujen rikostietorekisterin tiedot siirretään tarpeellisilta osin sotilasoikeudenhoidon tietojärjestelmään.
—————

133 §

Siirtymäsäännökset

(kumotaan 3 ja 4 momentti)

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
—————

7.

Laki**vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain (556/2007) 39–41 §, sellaisena
 kuin niistä on 39 § osaksi laissa 1440/2007, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

39 §

39 §

*Rekisteröiminen asevelvollisrekisteriin**Rekisteröiminen asevelvollisrekisteriin*

Tiedot henkilöistä, jotka 28 §:n 2 momentissa tarkoitetuin tavoin ilmoittautuvat puolustusvoimille ja antavat 28 §:n 1 momentissa tarkoitettua sitoumuksen osallistumisesta puolustusvoimien vapaaehtoiseen harjoitukseen ja puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin, merkitään asevelvollisuuslain 10 luvussa tarkoitettuun asevelvollisrekisteriin. Jollei tässä laissa toisin säädetä, rekisteröintiin sovelletaan asevelvollisuuslain 10 luvun säännöksiä.

Sitoumusta koskevat tiedot poistetaan rekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun henkilö ei enää kuulu reserviin eikä nostoväkeen. Tiedot 19 §:ssä tarkoitettua henkilön sitoumuksesta poistetaan viimeistään vuoden kuluttua sitoumusajan päättymisestä.

40 §

Rekisteröiminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin

Maanpuolustuskoulutusyhdistys pitää yhdistyksen tehtävään sitoumuksen antaneista sekä koulutukseen osallistuneista henkilörekisteriä. Rekisteriin saadaan 7, 27 tai 28 §:ssä tarkoitettujen tehtävien hoitamista varten tallettaa henkilön perustietoina täydellinen nimi, henkilötunnus, sukupuoli, äidinkieli, kansalaisuus, ammatti, koulutus, osallistuminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen järjestämään koulutukseen ja muuhun

Tiedot henkilöistä, jotka 28 §:n 2 momentissa tarkoitetuin tavoin ilmoittautuvat Puolustusvoimille ja antavat *mainitun pykälän 1 momentissa* tarkoitettua sitoumuksen osallistumisesta Puolustusvoimien vapaaehtoiseen harjoitukseen ja Puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilaamaan koulutukseen sekä 23 ja 27 §:ssä tarkoitettuihin tehtäviin, merkitään *henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (/) 3 §:n 1 momentin 1 kohdassa* tarkoitettuun asevelvollisrekisteriin *mainitun lain mukaisesti*.

40 §

Rekisteröiminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin

Maanpuolustuskoulutusyhdistys pitää rekisteriä 7 ja 27 §:ssä säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteriin saadaan tallettaa yhdistyksen tehtävään sitoumuksen antaneista sekä koulutukseen osallistuneista henkilöistä:

- 1) henkilötunnus ja muut tunnistetiedot;*
- 2) yhteystiedot;*
- 3) kotipaikka- ja kansalaisuustiedot;*
- 4) tiedot osallistumisesta Maanpuolustus-*

Voimassa oleva laki

toimintaan, perheoikeudellinen asema, alaikäisten huoltoa koskevat tiedot, kotikunta, osoite ja puhelinnumero tai muu yhteystieto, sotilasarvo, aselaji, koulutushaara, voimassa olevia lupia ja oikeuksia koskevat tiedot, ajokortti, erityisosaaminen, toiminnan kannalta merkitykselliset harrastustiedot, käytettävyytiedot, jäsenyys maanpuolustusjärjestössä ja huomionosoitukset.

Jollei tässä laissa toisin säädetä, henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999) ja viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettua lakia.

Sitoumusta koskeva tieto poistetaan rekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun sitoumusaika on päättynyt.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säädetään tarkemmin I momentissa tarkoitettujen tietoluokkien sisällöstä ja rekisterin pitämisestä.

41 §

Tietojen luovuttaminen

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on oikeus sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, salassapitosäännösten estämättä saada asevelvollisrekisteristä asevelvollisten perustietoja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen järjestämistä varten.

Sen lisäksi, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisteristä voidaan salassapitovelvollisuuden estämättä antaa puolustusvoimille ja pelastusviranomaisille vapaaehtoiseen maanpuolustukseen osallistuvan perustietoja sekä tietoja henkilön sijoituksesta poikkeusolojen tehtävään sijoitettavuuden arvioimiseksi.

Ehdotus

koulutusyhdistyksen järjestämään koulutukseen ja muuhun toimintaan;

5) palvelusta, sotilaskoulutusta ja sotilasarvoa koskevat tiedot;

6) tiedot jäsenyydestä maanpuolustusjärjestössä ja huomionosoituksista;

7) Maanpuolustusyhdistyksen järjestämän koulutuksen ja muun toiminnan kannalta merkitykselliset sitoumusta, voimassa olevia lupia, koulutusta ja erityisosaamista koskevat tiedot.

Sitoumusta koskevat tiedot on poistettava rekisteristä viimeistään vuoden kuluttua siitä, kun rekisteröidyn sitoumusaika on päättynyt.

Henkilötietojen käsittelystä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen rekisterissä säädetään tämän lain lisäksi luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojasetus) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 sekä tietosuojalaissa (/).

41 §

Tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja Puolustusvoimille ja pelastusviranomaisille poikkeusolojen tehtävään sijoitettavuuden arvioimiseksi.

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja Puolustusvoimille sotilastiedustelutehtävän sekä sotilaskurinpidoista ja rikostorjunnasta puolustusvoimissa annetun lain (255/2014) 5 luvussa tarkoitettun esitutkintatehtävän ja 9 luvussa tarkoitettun rikosten ennalta estämistä ja paljastamista koskevan tehtävän hoitamista varten. Lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa henkilötietoja poliisille ampuma-aselain (1/1998) mukaisen luvan hakijan ja haltijan sekä hyväksynnän saajaksi haettavan ja hyväksynnän saaneen henkilökohtaisen sopivuuden arviointia var-

HE 13/2018 vp

Voimassa oleva laki

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen rekistereiden rekisterinpitäjillä on oikeus saada toisiltaan tietoja teknisen käyttöyhteyden avulla maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan *siten kuin siitä asianomaisen rekisterinpitäjän kanssa sovitaan. Ennen tietojen luovuttamista rekisteriin teknisen käyttöyhteyden avulla rekisterinpitäjälle on esitettävä selvitys tietojen suojauksesta henkilötietolain 32 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.*

Ehdotus

ten.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa teknisen käyttöyhteyden avulla tai tietojoukkona. Tiedot voidaan luovuttaa maksutta tai tietojen irrottamiskustannuksiin perustuvaa vastiketta vastaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

8.

Laki

terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain (322/1987) 9 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 513/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 a §

9 a §

Jollei tästä tai muusta laista muuta johdu, henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia (523/1999).

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia (/), jos tietojen käsittely on tarpeen puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 kohdassa, 2 kohdan a alakohdassa sekä 3 ja 4 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Muusta henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 ja tietosuojalaissa (/).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20

9.

Laki

turvallisuusselvityslain 25 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan turvallisuusselvityslain (726/2014) 25 §:n 1 momentin 5 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

25 §

25 §

*Perusmuotoisen henkilöturvallisuusselvityk-
sen tietolähteet*

*Perusmuotoisen henkilöturvallisuusselvityk-
sen tietolähteet*

Henkilöturvallisuusselvitys voi perustua
vain sellaisiin rekisteritietoihin, jotka sisäl-
tyvät:

Henkilöturvallisuusselvitys voi perustua
vain sellaisiin rekisteritietoihin, jotka sisäl-
tyvät:

5) pääesikunnan pitämiin sotilasoikeuden-
hoidon tietojärjestelmään sekä turvallisuus-
tietorekisteriin;

5) pääesikunnan pitämiin *sotilasoikeuden-
hoitorekisteriin* ja turvallisuustietorekiste-
riin;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20